

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' שמות • ט - יז טבת

תשפ"ג • שנה כ"ג • גליון יג (תתשס"ה)

הרב זלמן לייב: עשו אז 'לחיים' לאחר הנחת תפילין? **מין שליט"א:** לא.

הנחת תפילין והתפילה אפילו לא היה בישיבה באותו יום, שלא רצו להפריע לסדרי הישיבה...

הרב משה היילפרין: אבל הלכו בבגדי שבת?

מין שליט"א: מן הסתם לבשו בגדי שבת כבר מהבוקר.

הרב זלמן לייב: מרן זי"ע מביא בתשובה (דברי יציב או"ח סי' צג ועוד) מש"כ המג"א (סימן רכה, ס"ק ד) שיעשו שמחה ביום הבר מצוה כיום שנכנס לחופה. אבל לא נהגו כן.

מין שליט"א: המג"א מביא זאת מילקוט חדש (ליקוטים, אות כט).

הרב ברוך: מלפנים שהיו מתחתנים בגיל צעיר, היה יכול לקרות לפעמים שהחתונה היתה ביום הבר מצוה...

מין שליט"א: והניחו טלית ותפילין ביום אחד.

הגה"צ אב"ד ארה"ב: אין הרבה ידיעות משמחת הבר מצוה של מרן זי"ע... מרן זי"ע בעצמו כמעט לא דיבר מזה, כגון מי היה מנכדי צאנז'...

מין שליט"א: מן הסתם לא היה מעמד גדול... זה היה

ליל שלישי פר' ויחי ערב צום עשרה בטבת

בערב אחר תפילת ערבית הגיע מרן שליט"א לבית בנו הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, להשתתף בסעודת המצוה לרגל היכנס נכדו יקירו בר המצוה הינו"ח כמר שמואל אלכסנדר נ"י לנועם עול תורה ומצוות.

מרן שליט"א ערך שולחן לחיים, ונטל ידיו לסעודה, והגישו דגים ובשר. וזימרו הרבה ניגוני שמחה והודיה.

במהלך הסעודה שוחח מרן שליט"א ממושכות עם המסובים בנו ונכדיו שליט"א, ונביא כאן מתוכן השיחה: **הגה"צ אב"ד ארה"ב:** בעת הבר מצוה של מרן שליט"א ערכו שלשה סעודות בר מצוה...

מין שליט"א: אכן, הראשון והמרכזי היה ביום חמישי, ובצהרי היום היה איזה מסיבה וערבו זאת עם הבר מצוה... וביום שני עשה מרן אאדמו"ר זי"ע עוד סעודה מיוחדת לכבודו של הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל ראש ישיבת חברון, שהיה אמור להגיע לבר מצוה ולא היה יכול לבא אז, והגיע לאחר השבת.

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

ת.נצ.ב.ה.

יהודים רבים שהם ואבותיהם הסתופפו בצל קדשם של מרן הדברי חיים זי"ע ובנו רביה"ק משינאווא זי"ע, ושמחה גדולה היתה בעיירה כל אימת שרביה"ק מרודניק שהה שם. מובן שהוא זכה שם לכבוד מלכים, נתארגן עבורו מנין מיוחד בבית שבו התאכסן, ובני העיירה נהרו אליו להתפלל עמו ולחזות בנועם עריכת שולחנותיו הטהורים בלילות שב"ק ובעידן רעוא דרעוין. אשר על כן, היה זה דבר מובן מאליו שבהגיע עת משוב בבית רביה"ק מרודניק, ישלחו בני ברעזנא שליח ונציג מטעמם. וכה מספר רבי מנחם: בהגיע הבשורה המשמחת לעיירה ברעזנא כי בן זקונו של רביה"ק מרודניק ייכנס בקרוב לעול המצוות, נבחר ר' מנחם הלז לייצג את ברעזנא בשמחת הבר מצוה, ולהביע בכך את הוקרת והערצת כל יהודי העיירה לרביה"ק מרודניק (בימים ההם נחשב ל'מותרות' נסיעה כזו, ורוב האנשים לא יכלו להשתתף בעצמם).

בשוב ר' מנחם לברעזנא היה פיו מלא בעובדות ושיחות שראה ושמע שם. ימים ארוכים היה ר' מנחם מוקף באנשים שבקשו לשמוע מפיו תיאורים חיים ממה שראה ושמע. זכורני - היה מספר - שהרבה מגדולי וצדיקי הדור הגיעו

^א ויצויין מקונטרס 'בא יבא ברנה' (טבת תשס"ג, עמ' סה): עם בוא יום ד' לחודש שבט שנת תרע"ח, יום חמישי פרשת בא, לסדר 'והיה לאות על ידכה ולטוטפות בין עיניך', רבתה השמחה בביתו של רבינו הקדוש מרודניק זי"ע, לרגל יום הכנסו לעול המצוות של בנו יקירו ואהובו מחמד נפשו, יניק וחכים טובא, כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, ובהגיע יום השמחה במעון קדשו, שמחת הבר מצוה של בן זקונו, שכבר אז נתפרסם בעילוי מופלג וכמי שעדין לגאון ולתפארת, היו יהודי קליינווארדיין ששים ושמחים בשמחתו מתוך חדוה מרובה.

לכד מרבני גאוני וצדיקי העיר, הגיעו אל שמחת הבר מצוה בקליינווארדיין גם רבנים וחסידיים מערים וממדינות אחרות. תיאור קצר על השמחה שמור בידינו מזכרונותיו של הרה"ג רבי מנחם גרינוולד ז"ל, איש נגיד ות"ח מנכבדי ודייני העיירה ברעזנא:

וכאן עלינו להקדים: העיירה ברעזנא לא היתה רחוקה מקליינווארדיין, ואף היוותה כמקום נופש זוטר. בשנים תרע"ו ותרע"ז הגיע רביה"ק מרודניק לנפוש בברעזנא, ושהה שם מאמצע הקיץ עד אחרי ימי המועדים. בברעזנא התגוררו

בשעת מלחמה...

הרב זלמן לייב: מרן זי"ע רק סיפר כמה ענינים לגבי התפילין, בנוגע לקשר של יד, ובנוגע לתפילין דר"ת.² יש כיום תמונה ממרן זי"ע כשהגיע לרודניק לקראת הבר מצוה של בנו הק' ליפא'לי הי"ד, שעשה זאת ברודניק לכבוד אמו הרבנית מרודניק ע"ה. רואים את מרן זי"ע הולך עם ליפא'לי ועם אחיו הגה"צ רבי אברהם צ"ל.

לפלא שהשאלות לגבי התפילין התעוררו רק בבר מצוה של מרן זי"ע, ולא אצל אחיו שהיה מבוגר ממנו. **הגה"צ אב"ד ארה"ב:** הרה"ק מרודניק הורה אז בשעתו למרן זי"ע שהקשר בשל יד יהיה כנוסח ספרד, ולא נוסח אשכנז כפי שנהג מרן הדברי חיים. ואמר לו שכבר גיע זמן שיידע מתי להניח אשכנז, וזה בשנות המלחמה... **מרן שליט"א:** הוא הטעים לו, שעלול מאד שהיו"ד

יזוז ממקומו.

הגה"צ אב"ד ארה"ב: רוב נכדי צאנז מניחים כמנהג אשכנז. כ"ק האדמו"ר הקדושת ציון מבאבוב צ"ל הי"ד כבר הניח כמנהג ספרד.¹

מרן שליט"א: כיום הבתים יותר טובים ממה שעשו פעם, ומניחים עוד חתיכת עור בפנים, שלא יזוז היו"ד, מה שפעם לא היו יכולים לעשות כיון שהבתים היו יותר רכים.

הגה"צ אב"ד ארה"ב: פעם לא יכלו לעשות בתים יפים עם ריבוע מדוייק כמו שעושים היום.

מרן שליט"א: מלפני כמאה שנה הצליחו בזה יותר, ועד אז היו הבתים יותר רכים ועלולים לאבד את הצורה.

הגה"צ אב"ד ארה"ב: מה שמרן זי"ע פעל בכל העולם בנושא של כשרות התפילין, אי אפשר להשיג...

מרן שליט"א: זה יודעים רק בשמים...

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

שנים רבות לאחר מכן, כשהייתי באושוויץ אצל הרשעים ימ"ש, איבדתי שם את התפילין שהיו עמי, שהיו בירושה מזקה"ק מצאנז זי"ע [וכן היו לי תפילין עם פרשיות מהרה"ק רבי משה מפשעווארסק זי"ע], וכשהוליכו אותנו לפנות את גטו ווארשא מצאתי שם באיזה בונקר זוג תפילין שהיו עם קשר אשכנז, ובתוך כל האסירים במחנה לא היה מי שיוכל לשנות זאת לקשר ספרד, על כן בלית ברירה הנחתי עם קשר אשכנז, ומאז נשארתי עם קשר זה. ויתכן מאד שעל זה הייתה כוונתו של אאמו"ר זי"ע.

¹ עובדא זו, שהגיעו לידי מרן זי"ע תפילין עם קשר כמנהג אשכנז בגיטו וורשא (ראה בהערה הקודמת), סיפר באריכות השריד הרה"ח ר' מנחם מנדל ווידער ז"ל מחסידי בורשא (שחי בערוב ימיו בבני ברק), אשר התקרב אז אל כ"ק מרן זי"ע והיה מסור מאד לטובתו ושרוי במחיצתו בכל עת. היה זה לאחר שהצוררים הארורים בזזו מכ"ק מרן זי"ע את התפילין שהצליח להחזיק ברשותו במשך זמן רב. והנה יום אחד במהלך העבודה בין הריסות הגיטו, נזדמן לידי של ר' מנדל זוג תפילין מעוכות ששרדו מן ההפצצות, והביא אותם בזריזות אל מרן זי"ע. מיד החביא מרן את התפילין במקום סתר שבצריפם וישמרו את הדבר בסוד כמוס, כדי שחלילה לא יתגלה הדבר שנית לצוררים. רק כחמשה ששה יהודים שכנים, אחים לצרה, הובאו בסוד התפילין והתאפשר להם להניח כשלא היתה מניעה. "כאשר יכולנו להניח ביום, שמחנו כעל כל הון, אך הרבה פעמים לא יכולנו להחזיקם מ"עינא בישא" ורק בלילה בחסות החשכה הנתנו תפילין (בלא ברכה, כמובן) וקראנו בחפזה פרשה ראשונה של קריאת שמע "ואהבת..." ואחרינו בא תורו של רבינו, שהאריך יותר..."

אודות ר' מנדל זה מסופר, שאחרי עשרות שנים הגיע פעם ראשונה לנתניה, ומרן זי"ע היה מטייל אז בחוצות קרית צאנז עם כ"ק האדמו"ר רבי חיים מאיר מוויז'ניץ צוק"ל (בעל "אמרי חיים") הרהיב ר' מנדל עוז לגשת אל מרן זי"ע ולהפסיקו באמצע שיחתם. מרן לא הכיר אותו, כי בוורשא היה ללא חתימת זקן ועכשיו היה זקנו מגודל כיו"ב, אך ברגע שהפליט מפיו את שמו "מנדל" התרגש מרן עד מאד ונפל על צוארו באהבה רבה, והציג אותו בפני אורחו האדמו"ר מוויז'ניץ בזה"ל: "מנדל זה היה בשעת שליח ההשגחה העליונה לגרום לכך שאנחנו נמצאים פה היום..." (לפיד האש).

² ראה בספר מעשה חשב (עמ' קד) טעם הדבר, כי זקנו הרה"ק רבי יהושע מקאמינקא זי"ע הניח לו תפילין בבר מצוה, והניח לו כמנהג ספרד, וכן נשאר.

להשתתף בשמחת הבר מצוה, וזכיתי בעצמי לשמוע את הגה"ק בעל 'עצי חיים' מסיגעט צוק"ל (שהיה בן דודו של רביה"ק מרודניק, ולימים חותן מרן זי"ע בזיוו"ר) שהוא מלחש להגאון רבי שאול בראך (רבה של קראלי וקאשוו) צ"ל, לאחר שמרן, חתן הבר מצוה, סיים את דרשתו, וכה אמר לו: "הנה צומח לפנינו כאן גדול הדור הבא, אשר לו מוח כשל זקינו הגדול הדברי חיים מצאנז!"

גם ממדינת גאליציה המרוחקת יותר, נסעו חסידים לשמחה זו. הרה"ח ר' שלמה אינטראטער ז"ל, מיקירי אנ"ש באמריקה, סיפר כי זוכר הוא מימי ילדותו, שחסידים מעיר מולדתו "רישא" נסעו לקליינווארדיין להשתתף בשמחת הבר מצוה של מרן זי"ע.

³ ראה שפע חיים (דרשות חורש"י תשמ"א, פרשת חיי): מענין לענין אספר עוד אודות הנחת תפילין שלי, שלפני הבר מצוה דן כ"ק אאמו"ר זי"ע אם אניח גם תפילין דר"ת, שבצאנז לא הניחו בחורים תפילין דר"ת, ואילו בדינוב הניחו, והיות שאנו צאצאיו של זקה"ק מוהרצ"א מדינוב (כי כ"ק אאמו"ר זי"ע היה חתן זקה"ק רבי מאיר משולם מלאנצהוט זי"ע, נכד זקה"ק מוהרצ"א זי"ע) צידד אאמו"ר שאניח תפילין דר"ת, אולם אני בושתי להיות בחור יחידי בכל רודניק שמניח ב' זוגות תפילין, שכתוב על זה בשו"ע (אורח חיים לד, ג) שלא יעשה כן אלא מי שמוחזק ומפורסם בחסידות. לבסוף החליט כ"ק אאמו"ר לשאול על כך את פי חותנו הרה"ק רבי מאיר משולם, ושלח אליו מכתב כדת מה לעשות. לאחר זמן הגיע מכתב תשובה מזקיני, בו כתב כי אכן יאה הדבר שאניח תפילין דר"ת. כבר השלמתי בלבי שכך יהיה, אולם למחרת הגיע עוד מכתב מזקיני רבי מאיר משולם, בו כתב שהרה"ק דברר כי היות שהנני גם נכד צאנז, לכן לא אניח, כי בצאנז לא הניחו בחורים תפילין דר"ת.

עוד בענין זה אספר, דהנה כ"ק אאמו"ר זי"ע היה מניח תפילין של יד כפי שנהג זקה"ק מצאנז זי"ע, עם קשר נוסח אשכנז, שהכריכות בו הן כלפי הגוף, ושאלתיו לפני הבר מצוה אם הניח כמותו או כמנהג כל החסידים בקשר נוסח ספרד שבו הכריכות לצד חוץ. השיב לי כ"ק אאמו"ר, שמתחילה אניח כמנהג כל החסידים, שזהו קל יותר כיון שהקשר אינו זז ממקומו, משא"כ בקשר אשכנז עלול יותר שיזוז הקשר מן הבית, ורק כשאדע להניח היטב תפילין אז אניח קשר אשכנז. ילדות היתה בי ושאלתיו, מתי אדע שהנני כבר יודע להניח תפילין היטב, ואמר לי כי כשיבוא המועד כבר אדע מעצמי. אולם זמן קצר לאחר הבר מצוה שלי נסתלק כ"ק אאמו"ר ולא שאלתי אותו אודות התפילין, ולכן הנחתי תמיד בקשר ספרד.

השתומם נוכח אזהרה זו ולא הבין את פשרה. אולם כעבור זמן ביקר אצל אחיו הבכור הרה"ק משינאווא, והוא ביקש לשנות לו את הקשר בתפילין של ראש, כשיטתו. אז נזכר רבי שלום אליעזר בדברי אביו ובציווי ואמר לאחיו שהוא מצווה ועומד מפי אביהם שלא לשנות את הקשר בתפילין. אמר לו הרה"ק משינאווא, שבוודאי נתכוון אביו הקדוש עליו, ולכן לא ישנה הקשר...

הגה"צ אב"ד ארה"ב: אצל בחורים צעירים שיש להם ראשים קטנים, קשה מאד עם קשר כזה...

הרב זלמן לייב: הקשר הזה הוא על פי קבלה.

הגה"צ אב"ד ארה"ב: הגה"ק רבי נתן אדלר זי"ע היה לו קשר כזה.

הרב משה היילפרין: הוא היה מקובל גדול. ומרן הדברי חיים שלח שליח מיוחד ללמוד איך עושים קשר זה^ט.

הגה"צ אב"ד ארה"ב: איתא בדרשות חתם סופר (דרשה שנת תקפ"א) בטעם חומר תענית עשרה בטבת עד שאם היה חל בשבת היו מתענים, כיון שהוא על שם העתיד, משא"כ שאר התעניות הם על שם העבר. ואמרתי כן לענין הבר מצוה, שהוא על שם העתיד, שמקבל על עצמו עול תורה ומצוות מכאן ואילך, ואם מתענים על שם העתיד בוודאי צריכים לעשות סעודה ושמחה לכבוד קבלת עול מצוות בעתיד.

לפני י"ג שנים כשנולד חתן הבר מצווה דיברו מה

כשנפגש הרה"ק משינאווא עם אמו של הרה"ק מברעזאן [בתו של הרה"ק רבי אשר ישעיה מרופשיץ זי"ע], גילה לה שאביו החשיב מאד את בנה רבי לייבוש, שכן הוא האדם הגדול שהראה לו מקור זה בכתיבי האר"י.

^ט י"א ששלחו לפרשבורג וי"א ששלחו לירושלים. וראה בספר שיח זקנים (ח"א עמ קכג) שאותו שליח נקרא ר' נתנאל, ולאחר הסתלקותו, בא בנו ביום היא"צ אל ציון אביו ומצא שם אדם אחד מתפלל. הבן לא שאל אותו כלום מה שייכות שלו לאביו, כי אביו היה איש מפורסם. אמנם בשנה האחרת מצא אותו עוד הפעם, וזה היה כבר פלא אצלו, שאיש זר מבקר כל שנה על קבר אביו. שאל אותו "למה אתה הולך על קבר אבי?", וענה האיש ואמר: אב היה לי בארץ ישראל, ובא אלי בחלום ואמר לי שנסתלק וקבור בארץ ישראל, והוסיף לומר שאם אני רוצה להיות על קברו, אלך לקברו של ר' נתנאל, מפני שהחליפו אותם, ור' נתנאל שנקבר פה, קבור בארץ ישראל ומונח במקומו, ואותו הוליכו מארץ ישראל לזה הקבר.

^ז וז"ל בתוך הדברים: וכתב באבודרהם (הלכות תענית עמ' רנ"ד) דאם אפשר היה שחל להיות יו"ד טבת בשבת היו צריכים להתענות בשבת... וקשה, הלא חמור חורבנה מסתמא מן התחלת המצור, ולמה ט' באב אין דוחה שבת... ונראה לבאר דהנה הטעם שקבעו תענית על מצור ההוא, הלא היתה ירושלים כמה פעמים במצור, בימי פרעה נכה וכדומה, רק הטעם הוא דמה שהיתה העיר בטרדת המצור שתי שנים ומחצה, זה מחמת שבאותו יום שסמך מלך בבל למטה על ירושלים כמו כן ישבו בית דין שלמעלה, אלו מיימינים אלו משמאילים, עד שגברו המשמאילים ונחרב הבית. והנה אין לך שנה שאין קללתה מרובה מחברתה, וכל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו (ירושלמי יומא פ"א ה"א), נמצא שבכל שנה ושנה נתחדש חורבן חדש. וזהו בכל פעם כשהגיע אותו יום של עשרה בטבת שהתחיל אז למעלה משפט החורבן, כמו כן בכל דור ודור יושבין בית דין שלמעלה וגוזרין החורבן של כל שנה ושנה... הלכן תענית ט' באב דזהו רק על צרה שעברה, לא דחו שבת, אבל תענית י' טבת זהו על בטול צרה העתידה, עונג הוא, והיה דחי שבת...

הגה"צ אב"ד ארה"ב: הדברים נתקבלו אצל כל כלל ישראל. **הרב זלמן לייב:** מרן זי"ע כותב בתשובה (דברי יציב, אורח חיים, סימן כה) 'קנא קנאתי למצוות תפילין'...

הרב משה היילפרין: עוד אפשר לראות אצל אנשים שיש להם תפילין מלפני המערכה של מרן זי"ע, ואפשר לראות שהבתים אינם פרודות.

הגה"צ אב"ד ארה"ב: מלבד מה שלא היו פרודות גם היו שמים דבק וכו'...

כשנתוודע הדבר היה תקופה שממש היה קשה למצוא תפילין כשרות, והיו שואלים תפילין אחד מהשני...

הרב זלמן לייב: לגבי הקשר בתפילין של ראש שנהג בו מרן הדברי חיים לעשותה בצורת מ' סתומה^ה, נחלק עליו בזה הרה"ק משינאווא כידוע^ז, ואמר שעל פי רוב הקשר נעשה כשהרצועות עדיין חדשות ונוקשות, אולם במשך הזמן כשהן מתרככות ונמתחות, מתרחב היקף הרצועות והבית נוטה לצד המצח והמניח לא יצא ידי חובתו אם הבית לא יהיה כולו במקום השער, והיות שאין רבים הבקיאים בעשיית קשר כזה, עלול שתצא תקלה מזה. לכן בחר בקשר הפשוט, שאפשר לתקנו בנקל בעת הצורך ולהתאימו למידת הראש^ה.

מסופר שכאשר נכנס הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זי"ע לעול המצוות, בחול המועד פסח שנת תרל"ה, שנה לפני פטירתו של אביו הגדול, ומרן הדברי חיים הניח לו התפילין לראשונה, אמר לו שלא ישנה לעולם מכפי שהוא הניח לו. רבי שלום אליעזר

^ה כפי שנדפס לאחרונה בסדרת מאמרים באריכות בגליונות בטאון צאנו ע"י הרב אברהם בנימין מאיר בויס שליט"א, ומשם בקונטרס 'כשרות התפילין', ומשם תקחנו.

^א קשר זה מקורו ע"פ הזוה"ק (רעיא מהימנא, פרשת פנחס, ח"ד רנח, א), וז"ל: ש' דארבע ראשין עם ד' רמיז לד' בתי, ולקשר תפילין מאחור ד' כפולה אוף הכי ש' כפולה. והביאו האריה"ק בפרי עץ חיים (שער התפילין, פרק ה) מהר"מ די לונזאנו שכתב "לא נתקרה דעתי עד שעליתי לארץ ישראל ועשו לי תלמידי האר"י זלה"ה, קשר בצורת ד' כפולה, וקשר זה אי אפשר ללמד, אלא במראית עין, כי הוא כצורת ד' כפולה מבחוץ כזה - ע"כ. ובמשנת חסידים (תיקון תפילין, פרק יד, אות ג) כתב, וקשר זה הוא בצורת דלת כפולה, ראשה של זו ברגל של זו כשני הדלתין שבמ"ם סתומה, והארין שם עפ"י סודן של דברים. ובלקוטי מהרי"ח (סדר מצות תפילין, ד"ה קשר של ראש) כתב רמז על זה מדברי חז"ל (ברכות ו, א), וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך אלו תפילין שבראש, דהיינו השי"ן של התפילין והדלת"ת כפולה שהוא מ"ם סתומה, שיחדיו הם ש"ם ה'.

^ז ראה להגה"ק ממונקאטש בספר אות חיים, סימן לב, סעיף נב, אות כה.

^ה וראה בדברי יחזקאל (הלכות והליכות): הגה"צ רבי יעקב יחזקי' גרינוולד זצ"ל [אחיו של בעל "ערוגת הבשם" זצ"ל] שאל את הרה"ק משינאווא על שאינו נוהג בעשיית קשר תפילין של ראש כמו אביו מרן הדברי חיים. ענה לו הרה"ק, שמימות יהושע בן נון לא היה יהודי אשר השקיע כל כך הרבה כוחות בהלכות תפילין כמו רבו השר שלום מבצלזא, וכיון שהוא עשה קשר פשוט כזה, עושה אף הוא כמותו.

עוד על כך סיפר הגה"צ רבי אלחנן היילפרין זצ"ל, שפעם היה זקנו הרה"ק רבי לייבוש מברעזאן זי"ע בצאנז, לעת זקנותו של מרן הדברי חיים, ונתגלגל השיחה אודות הקשר בתפילין של ראש. והביא רבי לייבוש ראייה מכתבי האר"י ז"ל שעדיף ורצוי לעשות את הקשר הפשוט מאשר הקשר של מ"ם סתומה. לאחר זמן מה הגיע לשם הרה"ק משינאווא ואמר לו מרן הדברי חיים שאדם גדול הביא לו ראייה מכתבי האר"י ז"ל, שהקשר הפשוט נכון יותר, אבל הוא אינו רוצה לשנות לעת זקנותו. מאוחר יותר,

תלמידיו של הרבי ר' אלימלך שרובם במשך כמה ימים לא הניח תפילין דרבינו תם, והיה זה פלא בעינייהם, והחליטו לשאול את פיו. נענה הרבי ר' אלימלך והשיבם, כי לפני ימים אחדים אירע לו שהיה עסוק וטרוד במשך כמה ימים ברציפות הן במילי דשמיא והן במילי דארעא, ולא הספיק להכניס לתוך פיו מאומה, ולא לנוח קמעא, ורק בחצות הלילה התפנה לטעום מידי ואחר חזר לתלמודו, ולפנות בוקר עלה על יצועו. לאחר שעה קצרה דפקו על חלון ביתו וצעקו רבי רבי, ועלתה בלבו רוגזה וטינה על כך, שהרי סוכ"ס אינו אלא בני"א ולא מלאך, ועליו לאגור מעט כח לאחר שזה כמה ימים שלא ישן כלל, אך מיד התגבר על מחשבה זו שעלתה בלבו ונטל את ידיו, וניגש לשמוע את המעיק על לבו של הדופק בחלון, והלה החל לבכות שבתו היחידה מקשה לילד ושהרבי יתפלל עבורה, וברכו הרבי ר' אלימלך (ובוודאי שנושעה וילדה במז"ט), ואחר כך חזר שוב לעלות על יצועו, אך כדרכם של צדיקים עשה חשבון הנפש קודם שעלה על יצועו, והתבונן בנפשו ואמר בלבו, ווי ווי מיילעך, דופק יהודי על החלון ויש לך מחשבה של תערומות עליו, והרי אילו ידעת שבתך היא זאת המקשה לילד, הרי בוודאי שלא היית מתאונן על כך אפילו לא לרגע, והכי לזה אהבת ישראל יקרא שיש אצלך נפק"מ בין בנך ובתך לשל אחרים, וכי לזאת יקרא חסיד, והרי המחבר בשו"ע (או"ח סי' ל"ד) כתב שתפילין ר"ת יניח רק מי שמוחזק בחסידות, ולכך נתיישב בדעתו שאינו ראוי לאצטלא זו להניח תפילין דר"ת. וסיים הרבי ר' אלימלך, עד שלא הרגשתי בנפשי שתיקנתי זאת לגמרי, לא הנחתי תפילין דר"ת.

הרב משה היילפרין: יש מקומות שאין מניחים תפילין דר"ת בשנה ראשונה.

הרב זלמן לייב: שמעתי פעם שהיו מקומות שלא היה זמן מיוחד מתי התחילו להניח תפילין דר"ת, ומי שלא היה לו די ממון לשלם, לא הניח...

מרן שליט"א: לאחרונה היה אצלי הרה"ג ר' אריה ליב שפירא שליט"א מרבני ליובאוויטש, ואמר לי שאצלם לא היה זמן קבוע מתי להתחיל להניח תפילין דר"ת, והיו שואלים את רבם מתי להתחיל.

הרב זלמן לייב: הרב חס"ד הלברשטאם שליט"א, בנו

יהיה עם הבר מצוה שיחול בעשרה בטבת, ואמרו שעד שנת תשפ"ג כבר בוודאי משיח יגיע...

*

הגה"צ אב"ד ארה"ב: בייטב לב (פרשת עקב) כותב במה שלא מצינו שתיקנו חז"ל לברך שהחיינו על מצוה קבועה כשמתחיל האדם לקיימה בפעם ראשונה לחייו, כמו הנחת תפילין וכדו', ותיקנוהו רק על מצוה הבאה מזמן לזמן. כי באמת כאשר הנער נעשה בן י"ג שנים וניגש בפעם הראשונה להניח תפילין, הלא כמה לבו הומה מהתרגשות והוא ניגש לקיים המצוה בהתלהבות גדולה, אולם התלהבות זו אינה נצחית וכעבור כמה ימים אחר שמתרגל לכך נכבה אש התלהבותו, וא"כ מה לו לברך שהחיינו בו בזמן שאין לו חיות במצוה זו אלא בזה שהוא חדש לו ואח"כ נעקר אצלו לגמרי. ורק במצוה שיש לו זמן קבוע בלבד, שאז בכל פעם שניגש למצוה זו מתחדשת בו אותה התלהבות, בזה שפיר יוכל לברך שהחיינו.

מרן שליט"א: והיינו שצריכים להרגיש התרגשות בהנחת תפילין גם לאחר כמה שנים, כמו בפעם הראשונה...

הרב זלמן לייב: הספרדים מברכים שהחיינו על הטלית כמו על בגד חדש.

נכדי קאמארנא ודינוב מניחים תפילין דר"ת מהבר מצוה.

מרן שליט"א: גם נכדי זידיטשוב.

הרב מאיר נתן נטע: בצאנז לא הניחו...^א

מרן שליט"א: על פי הלכה צריכים להניח תפילין רש"י, והמקובלים נהגו גם להניח תפילין דר"ת על פי קבלה. המחבר (סי' ל"ד) פוסק כרש"י, והרמ"א כותב שם שירא"ש מניח את שניהם וממילא סברו שבחורים לא צריכים לעסוק בחסידות.

הגה"צ אב"ד ארה"ב: מסופר שאחד בא אל הגאון החזון איש זצ"ל ושאלו איך יתכן שהרה"ק מקאמארנא כותב (שולחן הטהור, סי' לב) על מי שאינו מניח תפילין דר"ת, שהוא בגדר קרקפתא דלא מנח תפילין^ב, והשיב לו החזון איש שאין הוא הראשון שסובר כן, וכבר קדמו ר"ת^ג...

מרן שליט"א: סיפרתי כבר מעשה נורא מהרבי ר' אלימלך ז"ע, אשר ספרו הגה"צ רבי שלמה זלמן עהרענרייך אבד"ק שאמלויא זצוק"ל ששמעו מזקנו הגה"ק בעל ה"קול אריה" זצ"ל, שפעם הבחינו

^א רק בתפילין דרבינו תם, הגיב בתקיפות: מה וכי בתפילין של רבינו תם יש פחות קדושה מרש"י...

^ב ראה בגליונו (פרשת וישב ש.ז.) מה שסיפר הגרא"ל: בפורים תשל"ו אמר הרבי בהתוועדות כי מעתה כולם יניחו תפילין דר"ת החל מבר מצוה. אולם קודם לכן הסדר היה שכאשר בחור מגיע לגיל שמונה עשרה היה שואל את הרבי ע"ד הנחת תפילין דר"ת. למעשה, כבר בשנת תש"י כתב הרבי זצ"ל בהערה ש"צריך עיון" מדוע נתפשט המנהג שלא להניח תפילין דר"ת מהבר מצוה, בניגוד למקורות רבים המורים להניח. אבל לפועל באותו זמן הרבי לא הורה אחרת.

^ג בזמני, רק בהגיע גיל י"ח היו שואלים את הרבי כיצד לנהוג. חודש לפני יום הולדתו הי"ח שחל באמצע הקיץ, נכנסתי אל הרבי ושאלתי האם עלי להתחיל להניח תפילין דר"ת, והשיב בחיוב. המשכתי ושאלתי: כיון שנתר חודש עד גיל י"ח, האם אתחיל עכשיו או אמתין עד שימלאו לי י"ח. הרבי אמר שלא

^א בשו"ת דברי יציב (או"ח ח"א סי' מ"ב) כתב מרן ז"ע: מ"ש בענין תפילין דר"ת, כבר כתבתי מזה דהמנהג אצלנו ולכל אלו שנגררו אחר מנהגי אבוה"ק ז"ע ועכ"י, להניח תיכף אחר חתונה, והבו דלא להוסיף עלה על מה שבחורים אינם מניחים תפילין דר"ת שיש בזה טעמים וענינים שונים, יעו"ש.

^ב ראה שם: כל איש מישראל שיש בו יהדות חייב להניח מן התורה שני תפילין דרש"י ודר"ת, ומי שאינו מניח דר"ת הוא שוטה וגס רוח, אם עושה במזיד ובשאת נפש הוא פושעי ישראל בגוף קרקפתא דלא מנח תפילין. ועיי"ש בזר זהב באריכות.

^ג וראה בספר מעשה איש (ח"ה, עמ' צ): מספר הר"ר זאב קיבל שליט"א. באתי לשאול את החזון איש היות ותפילין דר"ת שלי נפלו על הרצפה רח"ל כדת מה לעשות. הוא התעניין במה אני עוסק, וכשעניתני שלומד אני בכולל, אמר תשלשל מעות לקופת צדקה [ולא להתענות שלא לבטל תורה]. כשאמרתי לו שהמדובר הוא

הרב משה מרדכי מוטצען: בשו"ע (או"ח לד, ב) כתוב 'ויכוין בהנחתם באותם שהם אליבא דהלכתא אני יוצא ידי חובתי'.

מין שליט"א: זה כשמניחם ביחד. אבל איתא מהאריה"ק (שעה"כ דרושי תפילין דרוש ו) שלא לעשות תנאי זה.

הגה"צ אב"ד ארה"ב: כשמניחים שני הזוגות יחדיו היה קפידא שיהיו בתים קטנים, דא"כ לא יעמדו שניהם במקום הטוב.

מין שליט"א: מין הדברי חיים היה מניח לפני התפילה ב' זוגות התפילין יחדיו¹⁰, ואחר שחרית לא הניח שוב תפילין דר"ת בנפרד¹¹. אולם מין אאדמו"ר זי"ע לא היה דרכו תמיד להניח ב' הזוגות יחדיו, והתחיל בזה רק כשעלה לארץ ישראל, וכיון שעד אז היה מניח לאחר התפילה תפילין דר"ת לבד, לכן לא רצה להפסיק בזה, ואף שכאמור כבר הניח לפני התפילה (וראה באריכות בשפע קודש, תפילין, עמ' קנב-קנג; הליכות חיים, סדר היום, עמ' רנ-רנג).

הגה"צ אב"ד ארה"ב: קשה לכוון את שניהם שיהיו במקום הנכון, וכן לגבי הבתים והרצועות, איך יהיו מונחים, מה למעלה ומה למטה.

מין שליט"א: רש"י היה מונח למעלה, אבל שניהם לא היו מכוסים עם הכיפה.

בשנים הראשונות היה מין אאדמו"ר זי"ע מניח זאת בצנעה, ובמשך שנים לא ידעו מזה כלל, ובפרט שהניח זאת בשעה מוקדמת מאד, ורק אח"כ התוודעו לזה, ובשנים שלאחר מכן אירע גם שקרא המגילה בפורים עם ב' התפילין.

הרב זלמן לייב: יש ספרדים שמניחים שניהם ביחד, כפי שכתב המחבר שירא שמים יוצא ידי שניהם.

מין שליט"א: שצריכים שיהיה בשעת קרי"ש ותפילה.

הרב ברוך: מה עשה מין זי"ע עם הב' זוגות תפילין?

מין שליט"א: קרא ד' פרשיות.

הרב זלמן לייב: כשחולצים התפילין באמצע התפילה לצורך הכנות וכדו', נחלקו בפוסקים אם צריך לחזור ולברך (עי' מג"א ובט"ז סי' כ"ה, וכן בשו"ע"ר שם סעי' כט-ל), וראיתי בספר הליכות חיים שמרן זי"ע סבר שלא להניחם שוב לאחר שמו"ע.

של כ"ק האדמו"ר מטשאקאווא ב"ב זצ"ל, סיפר, שכאשר נעשה בר מצוה לקח אותי אביו זצ"ל אל מרן זי"ע שיניח לו תפילין, ומרן זי"ע הניח לו על יד שמאל, ואמר אביו למרן שהוא כותב ביד שמאל ולכן צריך להניח ביד ימין, אבל מרן לא הפסיק ואמר שהוא יודע מה שהוא עושה, ואכן הניח תפילין על יד שמאל. לאחר כמה שנים עבר ללמוד בליובאוויטש, ושלח מכתב אל כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש זצ"ל לשאול מה לעשות בנוגע לתפילין, והשיב לי שהאדמו"ר הזקן כותב (סי' כ"ז ס"ט) שיש לקשור התפילין עם היד שכותבים, ודורש זאת מוקשרתם - וכתבתם, ולכן שיניח תפילין על יד שמאל. אמנם לאחר איזה שנים קבל סטרוק ל"ע ומאז אינו יכול לעשות כמעט שום פעולה עם יד שמאל ובוודאי לא לכתוב, והתחיל לכתוב ביד ימין, וכמובן ששוב חזר להניח תפילין כמו שהניח לו מרן זי"ע...

הרב ברוך: היה מעשה אצל אחד הצדיקים, שאיזה חסיד ישיש כבן שמונים מסר תפילין דר"ת שלו לבדיקה, ונמצא שבשעתו החליפו סדרי הפרשיות בין רש"י ור"ת, והיינו שבירך כל ימיו על תפילין דר"ת ולא על רש"י, ונמצא שלא בירך כפי ההלכה, והיה שבור מזה עד מאד. ורבו שרצה להפיסו ולהניח דעתו אמר לו, הרי לפי ר"ת הנחת תפילין כראוי בברכה...

הרב זלמן לייב: בפשטות לפי הלכה אם אחד מברך על תפילין דר"ת, צריך לחזור ולברך, אלא שיש תשובה בדברי חיים (יור"ד ח"ב, סימן פב ד"ה ומה שכתבת) שלא לברך. **מין שליט"א:** הוא מביא בשם הרה"ק מלובלין זי"ע שאם נמצא שבירך על הנחת תפילין דר"ת, לא יברך שוב (ועי' שו"ת מנחת אלעזר, ח"א סימן כה), וטעם הדבר שמע מרן אאדמו"ר זי"ע מהגה"ק אב"ד נאסויד זצ"ל, כי אצל חסידים מקובל שתפילין דרש"י ור"ת שניהם אמת הלכה למשה מסיני, ולא בתורת ספק (עי' עטרת זקנים ריש סי' לד, ובשע"ת שם ס"ק ג', ובאשל אברהם להגה"ק מבוטשאטש שם; וראה שו"ת דברי יציב, אורח חיים ח"א, סימן מב; סימן לו, אות ו; וליקוטים, סימן ה; ובכל המקובץ בספר אות יציב, סימן כו, עמ' תכט-תל).

הרב זלמן לייב: וכיון ששניהם אמת אין בזה משום בל תוסיף (עי' מג"א לד, ס"ק ג).

בתפילין, כתיקון על ההחסרה. אבל בראשית הפיס הרבי את דעתי בכך שאמר שזו רק ההתחלה.

¹⁰ ראה דרכי חיים (אות יח-כא) כשהיה רבינו כבר מוכן להתפלל היה מניח בביתו שני זוגות תפילין ביחד, דרש"י ודר"ת, בלא הטלית, ובירך עליהן והתפלל בהם ברכות השחר עד הקרבנות... כשגמר סדר ברכות השחר עד 'וידבר' היה חולץ השני זוגות תפילין הקטנים, והיה לובש הטלית והתפילין דרש"י הגדולים ולא בירך על התפילין.

¹¹ ראה שם (אות כ): רבינו הקדוש לא היה מניח תפילין דר"ת אחר התפילה, כי כבר הניחם קודם התפילה. וראה בשפע קודש על תפילין ובר מצוה (עמ' קנ"ב-ג) בשם כ"ק מרן זי"ע: זקה"ק הדברי חיים לא הניח תפילין דר"ת בפ"ע אחר התפילה, רק קודם התפילה היה מניח תפילין קטנים שני הזוגות רש"י ור"ת יחדיו, וכן נהג הרה"ק מרודניק, אולם לעומת זה זקה"ק מסיגעט כן הניח תפילין דר"ת אחר התפילה.

אמתין ואמר, כל הקדמה - בשבוע, ואפילו ביום - טובה היא, אבל צריכים להיות לך תפילין מוכן משלך. גם כשהרבי דיבר על כך שכולם יניחו תפילין דר"ת, הבהיר שהדבר מותנה בכך שיהיו למניח זוג משלו, או גישה נוחה לזוג כזה, ולא למי שיצרך לחפש ועלול להפסיד יום.

באחד השבועות הראשונים אירע ששכחתי להניח תפילין דר"ת, הרגשתי נורא מאוד, זה לא יתואר - לשכוח להניח תפילין... ביחידות של יום הולדתי בשנה הבאה שאלתי את הרבי על כך, והרבי השיב: ראשית, זה היה בהתחלה, וממילא זה לא נורא כל כך. הרבי לא הסביר את הדבר, אבל בפשטות - כאשר מתחילים לעשות כן בקביעות זה נעשה כנדר, הבעיה אינה עצם ההחסרה אלא שזה נעשה כנדר שקיבלתי על עצמי ואסור להפירו. אבל אז, זו עוד לא הייתה קבלה, שכן הייתה זו רק ההתחלה. הרבי הוסיף ואמר לי: עליך לחזור על הלכות תפילין, והבהיר שאין הכוונה להלכות שנועדות לסופר, בסי' ל"ב בשו"ע, כי אם להל' הנחת תפילין, וכן - ללמוד מאמרי חסידות העוסקים

מעריב, בסיום עלה מרן שליט"א לביתו לאויספאסטיין.

'שמחת הבר מצוה'

בשעה 7.30 בערב החל השמחה הגדולה - הילולא דמלכא בהיכל רוזנברג בשמחת הבר מצוה לנכדו של כ"ק מרן שליט"א.

בשעה 8.40 הופיע מרן שליט"א בהדר קדשו בסעודה, וכל הקהל קמו ממקומותיהם בהתרגשות אדירה ופצחו בשירת 'קול רינה וישועה באהלי צדיקים', כששיר רודף שיר ועלתה השמחה על גדותיה בהרבה ניגוני שמחה וריקוד בעוז ותעצומות. ושתה מרן שליט"א לחיים, ואיחל לבחור הבר מצוה נ"י שישב לצידו, לבנו הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, לכל הרבנים ולכל הקהל. ונטל את ידיו לסעודה.

בשעת הסעודה זימרו מקהלת המשוררים ניגוני שבח והודיה. וערך חתן השמחה סיום עמ"ס נדרים, באמירת הקדיש שלאחריה כובד הרה"ג רבי שלמה זלמן למברגר שליט"א אב"ד מאקאווא נתניה ור"מ בישיבה"ק. אח"כ קם מרן שליט"א יחד עם כל יושבי בימת הכבוד לריקוד של שמחה.

במהלך הסעודה נתכבד הבחור הבר מצוה בנש"ק יחזקאל שרגא נ"י לומר הפלפול כנהוג. ופתח בדין מעלין בקודש ואין מורדין, ולא הניח מרן שליט"א להפסיקו בשירה עד שגמר רוב הפלפול ונמשך למעלה מעשר דקות.

ופצחו המשוררים בשירת וראה בנים וכו' ולאחמ"כ ניגנו בגלל אבות וכו', ועוד ניגוני שמחה, כשמרן שליט"א מעודד את השירה והזמרה וכל הקהל שש ועולז בשמחת בית צדיקים.

לאחמ"כ נשא דברים הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, בדבריו המרגשים הביע מרגשות לבבו בשבח והודיה להשי"ת על אשר גמלוהו, ועל החובה שלא לסטות ולסור ממסורת ודרכי האבות.

כאן נשא כ"ק מרן שליט"א דברות קודש לכבוד השמחה, וזהו תוכנם:

זימרו כאן מאמר הפייטן (שיר היחוד ליום השבת) ותמיד נספר תהלתך ונהלל לשם תפארתך ואני בעודי אהללה בוראי ואברככה כל ימי צבאי.

הנה אמרו חז"ל (עירובין דף י"ג ע"ב) שתי שנים ומחצה נחלקו ב"ש וב"ה, הללו אומרים נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, והללו אומרים נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא, נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, ובתוס' שם (ד"ה נוח) צדיקים אשרי להם ואשרי דורם, כי מי שעובד את קונו ובוראו בתורה ובמצוות ובמעשים טובים כדבעי,

הרב משה מרדכי מוטצען: מרן זי"ע אמר, שלפני שמו"ע הרי לא שייך לעשות ברכה ולאחר שמו"ע שלא יניחו.

הגה"צ אב"ד ארה"ב: אבל אם כן מניחם שוב, אזי יברך אם היה הפסק גדול.

ברכת המזון על הכוס בירך חתן השמחה נ"י. בסיום חזר מרן שליט"א לביתו נאוה קודש.

יום שלישי פר' ויחי 'צום עשרה בטבת'

מעמד הנחת תפילין

בשעה 8.25 בבוקר יצא מרן שליט"א מביתו נאוה קודש, כשהוא כבר מעוטר בטלית ותפילין, יחד עם נכדו הבחור בר המצוה כמר שמואל אלכסנדר נ"י, בן בנו הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, להנחת תפילין בהיכל המתיבתא.

מרן שליט"א הראה לבחור הבר מצוה שיאמר הריני מניח וכו' שאומרים קודם הנחת תפילין. הבחור בר המצוה בירך 'להניח תפילין' בקול, והניח לו מרן שליט"א התפילין של יד ושל ראש, כשכל הקהל עומדים וחוזים במעמד המרגש כשמרן שליט"א מניח תפילין לנכדו.

לאחר הנחת תפילין ש"ר השחיל לו מרן שליט"א את הרצועות תחת האבנט, והראה לו שיאמר ברוך שם וכו', והפסוקים הנהוגים ראשך עליך ככרמל וגו', ואח"כ כרך לו מרן הרצועות של יד על האצבעות וכאשר מורה לו לומר הפסוקים וארשתך וגו'. בסיום הראה לו מרן שיאמר הב' פרשיות מתוך הסידור.

בגמר ההנחה הזהיר מרן שליט"א את הבחור הבר מצוה בג' דברים שהיה מזהיר כ"ק מרן זי"ע לכל בחור בר מצוה ביום שהניח תפילין לראשונה: שלא לדבר כלל עם התפילין, להתפלל מתוך הסידור, ולא להסתובב בשעת התפילה ממקום למקום.

לפני העמוד התפלל הרה"ג רבי מאיר משולם שליט"א בן כ"ק מרן שליט"א. בתפילת שחרית אמרו הסליחות הנהוגים לומר בעשרה בטבת.

בעליות התכבדו, כהן - הרה"ג ר' אברהם חיים הרשקוביץ שליט"א ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי ברוך פעיה"ק, לוי - הר"ר יעקב טויבער מפעיה"ק, שלישי - הבחור הבר מצוה שמואל אלכסנדר נ"י, הגבה - הר"ר ישראל דוד נוסנצוויג ממאנסי, גלילה - הר"ר דוב בער אייזנברגר ממאנסי.

אחה"צ נכנס מרן שליט"א לתפילת מנחה בהיכל המתיבתא. לפני העמוד התפלל - הרה"ג ר' יעקב עזרא ראטה שליט"א מנאמני בית מרן שליט"א. בעליות התכבדו, כהן - הרה"ג ר' עלי יוסף אפרים כץ ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי ברוך פעיה"ק, לוי - הרב שלמה זאב קליין מפעיה"ק, שלישי - מרן שליט"א, הגבה - הרה"ח ר' שלום ברבר מפעיה"ק, גלילה - הר"ר זושא לפקוביץ ממאנסי. תיכף לאחמ"כ התפללו

סעודה כבר מצוה כיום שנכנס לחופה, יעו"ש, וראוי לבאר ענין השמחה הגדולה.

בזוה"ק (ח"ב דף ק"א ע"ב) שביום שנעשה בר מצוה יוצאת בת קול המכרזת ואומרת בני אתה אני היום ילדתיך (תהלים ב, ז), יעו"ש.

הנה ישנו בספרים נידון מהו המצוה הראשונה שקטן שהגדיל ונהיה מחויב במצות מתחייב בה, ונודעים דברי החתם סופר (פר' ויחי, ד"ה וירא אפרים) שכתב שהמצוה הראשונה של נער הבר מצוה הוא קבלת עול תורה בשמחה, שזהו מיד ברגע שנעשה בן י"ג. שיתמלא שמחה על כי זכה להיות נמנה על בני האומה הישראלית, ברוך אלוקיני אשר בראנו לכבודו והבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת, ונתן לנו ההודמנות לקיים מצוותיו ולהיות עבד למלך.

והנה אמרו חז"ל (שבת דף ק"ל ע"א) כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה עדיין מתקיימת בידם, דכתיב (תהלים קיט, קסב) שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב. וממילא ביום זה אשר מקבל עליו האדם עול מצוות, וחושש תמיד שישאר לילך בדרך הישרה, ולא יתעה חלילה לילך בדרכים עקלקלות, שצריך לכך הרבה סייעתא ועזר מלעילא, ואחת בקשתו מאת השי"ת שיחיה כל ימיו בקבלת עול מלכות שמים כמו ביום הזה, על כן העצה לכך הוא לקבל עליו עול מלכות שמים מתוך שמחה, ועל ידי כן יתקיים בידו.

ואפ"ל עוד בענין קבלת המצות מתוך שמחה, ובהקדם מש"כ בספר זרע ברך (הקדמון, נדפס בשנת ת"צ, פר' עקב ד"ה ובוה מצאנו פתח) לבאר הקו' הנודעה במה שדרשו חז"ל (עירובין דף כ"ב ע"א) בפסוק (דברים ז, יא) ושמרת את המצוה וגו' היום לעשותם, היום לעשותם ולמחר לעוה"ב ליטול שכרם, ותיכף הסמך לכך הכתוב 'והיה עקב עקב תשמעון וגו' ואהבך וברכך והרבך וגו', שהוא שכר מצוה בהאי עלמא.

וביאר שם עפ"מש"כ הרע"ב (אבות פ"ד מ"ב) שכאשר אדם מישראל מקיים אחת ממצוות ה' מתוך שמחה וטוב לבב, והוא שש ושמח שזוכה לעבוד את בוראו ולעשות נחת רוח לפניו ית"ש, אז נחשב לו השמחה של מצוה כמצוה בפני עצמה ונוטל שכר בנפרד על העונג וההנאה שהיה לו מקיום המצוה,

בוודאי נוח ואשרי לו שנברא. ואמנם אנשים כמוני אשר לב יודע מרת נפשו, שעכשיו גם לאחר שנוצרתני כאילו לא נוצרתי, ומעתה לשמחה מה זו עושה להודות ולספר תהלתו ית"ש, כפי שאומר אהללה בוראי, והיינו על אשר בראני בעולם השפל הזה.

וכפי הנודע מה שדרשו בזה רבים לבאר כיצד יתכן לומר שנח לו לאדם שנברא, והא מקרא מלא דיבר הכתוב (בראשית א, לא) וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד, והבוכ"ע הוא בעל הרחמים וחסדים, וכמה דכתיב (תהלים קמה, ט) טוב ה' לכל, וכל מעשיו המה אך בחסד א"ל כל היום, ואי נימא דאין טובה לאדם כמה שנברא בעולם הזה, א"כ מפני מה באמת ברא הקב"ה את האדם.

ואמנם יש לומר, כי גם אם אין האדם ראוי מצד עצמו, אכן כשזוכה והקב"ה חונן אותו בבנים טובים וזרעא מעליא, הרי שזכות הבנים מגיז גם על האב, וכאשר כבר קבעו חז"ל (סנהדרין דף ק"ד ע"א) דברא מזכא אבא, בעוד דלגבי אבא אם הוא מזכה את בנו לאו מילתא דפשיטא הוא (ראה שלה"ק, שער האותיות, אות דל"ת - דרך ארץ, אות כה), וכאשר זוכה האדם לבנים טובים ובני בנים הרי הם כבנים, הרי שהדורות הבאים עושים טובה לאב ולדורות הקודמים. עד שיתכן שהאב בגין מעשיו יענשוהו להפילו לשאול תחתיה ולהיות דינו בגיהנום, ועל ידי שאחד מצאצאיו עוסק בתורה לשמה, ועובד את קונו כראוי, מגיע אליו איזה זכות ודנים אותו מחדש להעלותו ממקומו השפל. ובוה מובן כל ענין אמירת הקדיש והמצוות והעניינים שעושים לעילוי נשמה.

על זה אנו מהללים ומשבחים ואומרים 'ואני בעודי' רצ"ל לפי הפירות המתווספים מעשים הטובים של המה הבנים והנכדים, בזה גופא אהללה בוראי, כי כאשר אנו רואים את החסד הגדול אשר גמלנו א"ל, בנים ובני בנים לומדי תורה ועובדי ה', שזהו מתנה מן השמים, מעתה שפיר נוח לו שנברא, כי אף אם האב אינו כראוי, מכל מקום ברא מזכה אבא, ובגנים ישמח האב ויתעלה מעלה מעלה.

*

עוד אפ"ל, עפ"י הנודע מש"כ המגן אברהם (או"ח סי' רכה, ס"ק ד) בשם ילקוט חדש, 'חייב אדם לעשות

הפסוק והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך, דרמו והתענג על ה' שתשמח ונפשך שזכית לקיים מצותיו, ובשכר זה ויתן לך משאלות לבך דעל השמחה משלמים שכר גם בעוה"ז, יעו"ש.

ויבואר בזה הידוע מהבעש"ט הק', והובא בצוואת הריב"ש (אות קי) ובספרי הרה"ק בעל התולדות זי"ע (תולדות יעקב יוסף, פרשת משפטים, אות יג), דיראה ושמחה המה תרין רעין דלא מתפרשין עיי"ש, והמה שני כתובים הבאים כאחד, עבדו את ה' ביראה (תהלים ב, יא) ובחדא מחתא עבדו את ה' בשמחה (שם ק, ב). דהנה אמרו חז"ל (קידושין דף ל"ט ע"ב) בהא דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, ומייתי עלה ממעשה באחד שא"ל אביו עלה לבירה והבא לי גוזל ומת וכו' ופריך ודילמא מהרהר בעבירה הוי ומשני אי ס"ד שכר מצוה בהאי עלמא איכא אמאי לא אגין עליה כי היכא דלא ליתי לידי עבירה עי"ש, מבואר מזה דאי שכר מצוה בהאי עלמא איכא כי אז היה מגין על האדם שלא יבוא לידי עבירה.

ובענין זה היה כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע ועכי"א מביא מדברי הגה"ק העצי חיים (פר' מטות, ח"ב) במעלת תקנות והוספת חז"ל על דברי תורה, שעל זה איכא שכר בהאי עלמא, ולכן מגין שיוכל לקיים מצוות התורה ללא מכשול יעו"ש. ועכ"פ נמצא דבכח שכר מצוה מגין על האדם שיוכל לקיים המצוה בשלימות ולא יכשל בדבר עבירה.

ונמצא איפוא שזהו מעלת קיום המצוה מתוך שמחה, שעל ידי כן זוכה האדם לקבל שכר מצוה להגן בעדו שלא יחטא ויבוא לידי מכשול. וזהו שורש אמרם ז"ל דכל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה עדיין מתקיימת בהם, כי השמחה עצמה מגינה בעדם לבל יוכל לשלוט במצוה ידי זרים, ולא יוכלו הקליפות לחמוס המצוה לרשותם.

ומעתה זהו העצה היעוצה לו לאדם ביום שנכנס ומקבל על עצמו עול תורה ומצוות, כאשר ביום זה נעשה בבחי' מצווה ועושה, שאז מתגבר עליו היצר הרע ביותר כגודע (ראה תוס' ע"ז דף ג' ע"א ד"ה גדול), הרי שעל ידי שיקבל עליו עול מצוות מתוך שמחה וחדוה וטוב לב, הרי שעל זה יקבל שכר מצוה משלם בהאי עלמא, ושכר המצוה הוא שתגן בעדו שאכן

עכתו"ד הרע"ב. אמור מעתה, כשיהודי מקיים את כל התרי"ג מצוות בשמחה וחדוה נחשב לו שקיים מצוות בכפליים, האחד הוא עצם קיום המצוה ונוסף על כך שקיים את המצוות מתוך רוב שמחה, וזה נחשב לו בכל מצוה למצוה נפרדת.

ומוסיף הזרע ברך שאע"ג שאמרו חז"ל דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, מכל מקום כשמקיים מצוה מתוך שמחה, שכאמור השמחה נחשבת למצוה בפני עצמה אזי מקבל עליה שכר מיוחד גם בהאי עלמא, וממלאים לו כל משאלות לבו בעולם הזה. ובוה מיישב סתירת המקראות, כי בוודאי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אבל כאשר 'והיה עקב תשמעון' ואין והיה אלא לשון שמחה (ב"ר מב, ג), דהיינו שיקיימו את המצוות בשמחה והנאה, אז זוכה לשכר בעולם הזה, עכתו"ד ודפח"ח יעו"ש מה שהרחיב בזה.

דברי הזרע ברך הללו הובאו כמה וכמה פעמים בספרי החיד"א (ראה פני דוד, פרק יד, אות ג - גילה, ועוד), ובראש דוד (פר' עקב, ד"ה ומעין דוגמא) הביא זאת בשם הקדמונים, ועל פי זה פירש מקרא שכתוב (קהלת ה, טו) ושבחתי אני את השמחה אשר אין טוב לאדם תחת השמש כי אם לאכול ולשתות ולשמוח והוא ילוני בעמלו ימי חייו אשר נתן לו האלקים תחת השמש, דהנה מצינו בחז"ל שדרשו כל מקום שנאמר אכילה ושתיה בקהלת שהכוונה הוא לתלמוד תורה וקיום מצוות, ומבאר החיד"א שבא החכם מכל אדם ללמד את האדם דרך חיים שעיקר ותכלית המצוה היא לעבוד את ה' מתוך שמחה והנאה, להשתעשע במצוות ה', וכ"ש בלימוד התורה הקדושה אשר מתוקה מדבש ונופת צופים, והכי קאמר 'ושבחתי אני את השמחה' הכוונה לשמחה של מצוה שאדם נהנה ומשתעשע בתורת ה', אשר אין טוב לאדם תחת השמש כי אם לאכול ולשתות ולשמוח, שכאמור מדברי חז"ל הכוונה ללימוד התורה וקיום המצוות, שעל האדם לעשות אותם בשמחה והתרוממות הנפש, ומפרש הכתוב שבשכר השמחה של מצוה זוכה אדם לשכר טוב גם בעולם הזה, והוא ילונו בעמלו ימי חייו אשר נתן לו האלקים תחת השמש, שיזכה גם לפירותיהן בעולם הזה, עכתוד"ק. ובספרו יוסף תהלות על תהלים (לו, ד) פירש בזה

יוכל לקיים כל מצוות התורה, ולהיות ירא ושלם. ובלא שיקבל האדם שכר מצוה באופן הזה אשר יגן עליו מפני החטא, הרי אפשר דנוח לו לאדם שלא נברא, כי כאשר יורדים לעולם הזה, וצריך לחצות את הים הגדול, כאשר הים סוער והגלים שוצפים ועולים עד לשמים, אשר מחפשים לבלוע אל תוכם כל הנקרא בדרכם, וכבר אמרו חז"ל (אבות ב, ד) אל תאמן בעצמך עד יום מותך. ומעתה דייקא על ידי שיקבל האדם על עצמו עול מצוות בשמחה, על ידי כן יקבל שכר מצוה בהאי עלמא כי נאמן הוא בעל מלאכתך שישלם שכר פעולתך, ושכר המצוה הוא כאמור שיגן בעדו שלא יבוא לידי עבירה.

ועפ"ז יובן דברי הוזה"ק שביום זה מכריז הקב"ה בני אתה אני היום ילדתיך, כי כאמור על ידי שמקבל האדם על עצמו בשמחה עול תורה ומצוות, שמקבל עליו בהאי יומא לשמוח בשמחה של מצוה בכל מצוה ומצוה, וכאשר יהיו רגליו מוליכות אותו לעסוק בתורה יהיה שש ושמה, כאשר יעמוד לקיים מצות הנחת תפילין או עטיפה בציצית וכן שאר כל המצוות יהיה זה מתוך שמחה, הרי שבכך מתגלה למפרע דשפיר נוח לו לאדם שנברא, כי על ידי שמחה של מצוה יקבל שכרו בהאי עלמא שלא יבוא לידי עבירה. ועל זה בעיקר רבתה השמחה בהאי יומא.

ע"ז רמו הפייטן ותמיד נספר תהלתך ונהלל לשם תפארתך, שעל ידי שכל ימי חייו, בכל מצוה שיעמוד לקיים יגיל וישמח בשמחה של מצוה, ובכל עת אנו מודים ומשבחים בריקוד והודיה להשי"ת על כי נטע בתוכנו תורת אמת וכי אנו מבני האומה הישראלית אשר זכינו לקבל מפי הגבורה תורה ומצוות. ועל שמחה של מצוה אנו מקבלים שכר גם בהאי עלמא להגן בעדנו מן העבירה, מתוך כך ואני בעודי אהללה בוראי, דשפיר אנו משבחים ומודים על מה שבראנו ויצרנו בעולם השפל הזה ונוח לו לאדם שנברא משלא נברא, וכנ"ל.

*

הנה נצטוונו בתורתנו הק' במצות נטילת ד' מינים (ויקרא כג, מ), ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל ושמחתם לפני ה' אלוקיכם שבעת ימים. ואיתא

במדרש (ויק"ר ל, יב) דהא תרוג שיש בו טעם וריח רומז על אדם השלם כליל המעלות שיש בו תורה ומצוות והוא כולו הדרת יופי, והלולב שמגדל פירות ויש לו טעם, וכן ההדס אשר ריחו משובח, רומזים על אלו שעב"פ יש בהם או תורה או מצוות עיי"ש. אכן הערבה אין בה לא טעם ולא ריח, ומכל מקום בהגיע יום הושענא רבא אנו נוטלים לבד הערבה, ונקרא יום זה יום ערבה כשמקיפים בו את המזבח ואומרים יופי לך מזבח וכו' (סוכה דף מ"ה ע"א). וי"ל הרמז בזה עפ"י מה דאיתא בספח"ק (פרי עץ חיים, שער הלולב, פרק ג, ועוד) דערב"ה בנימטריא זר"ע, והיינו שאף מי שאינו כראוי והריהו כערבה בלא טעם ובלא ריח, מכל מקום גם ממנו יכול לצאת פירות טובים, וכאשר זוכה האדם לזרעא מעליא ובנים טובים, הרי הוא ג"כ חשוב לפני הבורא ב"ה. ורק בהצטרף אף הערבה אל שאר המינים או אז 'ושמחתם לפני ה' אלוקיכם'.

ובעת הזאת בוודאי מוטל עלינו ליתן שבח והודיה להבוכ"ע, שהחיינו והגיענו וקיימנו לזמן הזה, כאשר זכינו ונכד נוסף נכנס לעול תורה ומצוות, אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, י"ה זכות אבות יגן עלינו, זכותו הגדולה של כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע וכל האבות"ק זי"ע יגן בעדנו שנוכל לגדל הלאה ערליכע אידישע דורות. ואף כי בושתי ונכלמתי עד מאוד, מכל מקום מודה אני לפניו ית"ש על שזיכני בבנים טובים, אשר לוודאי הם יעלו ויתקנו אף את נשמתני. מרגלא בפומיה דמו"ח זצ"ל זכותו יגן עלינו להזכיר מאמר הידוע מהרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע שביאר אמרינו 'בגלל אבות תושיע בנים', בגלל גלל היינו זבל הנקרא מיסט, אבות מלשון רצון כמו לא אבה יבמי (דברים כה, ז), וזהו בגלל אבות תושיע בנים, דו מיסט וועלן העלפן יודן, עכד"ק. וזה מכבר אמרתי להוסיף על דב"ק, דגם כשאנו בגדר 'מיסט' (זבל), וכדברי רש"י שאמרו גלליו של בהמותיו של יצחק ולא כספו וזהבו של אבימלך, וכל שכן כלפי מעשי אבותינו הרי שאנו בבחי' גללים, מכל מקום עדיין אנו בנים וראויים לישועה. ומעתה איך שלא יהיה 'תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם'.

ויעש להם משתה ויאכלו וישתו), וכמו"כ איתא בספה"ק שישנו מחילת עוונות לחתן ולכל שושביניו ולכל הנלווים אליו. ומעתה גם ביום שנכנס אדם לעול תורה, נשפע שפע ברכה לכל המשתתפים כבשמחת נישואין, וכל אחד ואחד מהמשתתפים אשר ישנו פה ואשר שמח בשמחתנו מריחוק מקום יוכל לשאוב ממעיני הישועה כל המצטרך.

יעזור השי"ת וזכות אבות יגן עלינו, וימלא השי"ת לכל אחד ואחד כל משאלות לבו, ותשרה השמחה בכל בתי בני ישראל בבחי' הכתוב (אסתר ה, טז) ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר. ויהיו הימים הבאים לקראתנו ימי שמחה וששון, להוושע כל אחד ואחד ברפואות וישועות, בני חיי ומזוני רויחי, שפע ברכה והצלחה ברוחניות ובגשמיות, ולרוות רוב נחת מבני ובני בנים זרע ברך ה', ונתראה תמיד מתוך שמחה עדי נוכה בקרוב ממש לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

ובירכו ברכת המזון, כשעל הכוס מברך חתן השמחה נ"י. אחר שחילק מרן 'כוס של ברכה', קם מרן שליט"א לריקוד של שמחה, ורקד ביחידות על מקומו ברוב התלהבות. לאחמ"כ עברו כל הקהל לברכת מזל טוב אל מול פני הקודש. וחזר מרן שליט"א לביתו.

יום רביעי פר' ויחי י"א טבת

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הר"ר ישראל דוד גרינשטיין מעיה"ק צפת (ב"ר שמואל זנויל מפעיה"ק, וחהג"ר יעקב מאיר קראוס מפעיה"ק). לפנה"צ נסע מרן שליט"א ליישוב תל ציון לניחום אבלים אצל הרה"ג ר' שמעון פלדמן מביתר, ודודיו האחים הרה"ג ר' יעקב אשר מבני ברק, הרה"ג ר' פנחס אליהו שליט"א ראש הכולל מבצר התורה בירושלים, הרה"ג ר' מנדל מבית שמש, הרה"ג ר' ישעי' פלדמן דומו"צ בבי"ד מרכז ב"ב, הרה"ח ר' שלמה יהודה מירושלים, הרה"ח ר' משה מברכפלד, והרה"ח ר' אלימלך מאנטווערפן, היושבים שבעה על פטירת אביו - אחיהם הרה"ח ר' דוב בעריש ז"ל, ונכח שם גם גיסם הגאון רבי יעקב אברהם כהן שליט"א רב שכונת רמת הצפון בירושלים, מרן שליט"א ניחמם בדברי תנחומים, ונביא כאן מתוכן השיחה: בנו הר"ש: במשך השנים עבד גם במקומות חילוניים, ובכל מקום היה מעורר קידוש השם, שראו יהודי עם זקן ופאות וטלית קטן בחוץ, עם שמירת עיניים...

והנה היום בעת הליכתי למקוה הרהרתי בענין עשרה בטבת, דהנה איתא מהמקובלים עה"פ (בראשית לח, כד) ויהי כמשלוש חדשים שהם חודשי טבת וחצי שבט תמוז וחצי אב, שהמה חודשים נפולים וירודים, ולזה איתא בספר יצירה (ראה פ"ה, מ"ב) דב' העיניים מכוונים כנגד חדשי תמוז אב. ובחודשים אלו אנו בוכים ומייללים על שריפת בית אלוקינו, בבחי' הכתוב (איכה א, טז) עיני עיני ירדה מים. ומרן אאדמו"ר זי"ע באגרת קדשו כתב כי כבר מיום עשרה באב מתחיל ההמתקה, ונתהפכים הימים לימי שמחה אשר מוריקים בהם מן השמים השפעות טובות ושפע ברכה, ימי רחמים וחסדים בבחי' חסד א"ל כל היום. כי אחר כל ירידה תבוא עליה, ומבחי' העדר מתחיל הויה חדשה כגודע אריכות בספה"ק בענין זה.

כמו כן נמי חודש טבת וחצי שבט המה גם כן מהחודשים הנפולים (ראה בני יששכר, מאמרי תמוז אב, מאמר א, אות ו), וזקוקים בו לרחמי שמים מרובים, וכן הוא נמי עפ"י צירופי שם הוי"ה, שבחודש טבת אינו כסדרו. אכן יש לומר שמלאחר יום עשרה בטבת מתחילים כבר להתנוצץ הימים המאירים. ובפרט שהלא ביום זה התאבלו בני ישראל על חורבן ירושלים, ואמרו חז"ל (תענית דף ל' ע"ב) כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, ונודע מה שהביא רביה"ק מסיגעט זי"ע בספרו הק' ייטב פנים (אבני זכרון לר"ה, אות י"א) בשם הגה"ק הישמח משה זי"ע, שבדקדוק הלשון חזינן דלא אמרו יזכה ויראה בשמחתה לשון עתיד אלא 'זוכה ורואה' בלשון הווה, והיינו שבאם מתאבלים כראוי זוכים ומן השמים נותנים לו חוט של חסד ומראים לו כבר בעת הזאת מעין הגאולה והישועה שתהא לעתיד לבוא, וז"ש 'זוכה ורואה' כבר לעת כזו, יעו"ש. ולזה מיד אחר שאמרו סליחות וקוננו על חורבן הבית, הרי שמרובה מדה טובה וזוכה האדם מיד לראות בישועתה, ומתנוצצים ומאירים ימי רחמים וחסדים ימי ששון ושמחה.

הנה כאמור מהמגן אברהם 'חייב אדם לעשות סעודה כבר מצוה כיום שנכנס לחופה', ומצינו בספה"ק דבשמחת נישואין נשפע שפע רב לכל אחד ואחד, וכגודע מדברי האור לשמים (פר' תולדות, עה"פ

מרן שליט"א: 'ציפית לישועה' פשוטו כמשמעו.

*

בנו הר"ש: השם דוב כותבים עם ו' או בלי?

מרן שליט"א: זה תלוי איך הוא בעצמו כתב (וראה בזה אריכות בשו"ת זכר יהוסף אבהע"ז סי' נה אות ט; ובכל הנקבץ בקובץ בית אהרן וישראל, קובץ קנה, עמ' נט).

בנו הר"ש: הוא כתב עם ו'.

מרן שליט"א: בנ"ך כתוב לפעמים דב (שמואל א יז, לז; משלי יז, יב; איכה ג, י) ולפעמים דוב (שמואל א שם, לד-לו).

בני המשפחה: התורה כתובה לפי המסורה.

איך נהגו לכתוב השם 'ליב'?

מרן שליט"א: עם י' אחד. כשכותבים שני יודי"ן זהו כמו פת"ח חריף (עי' דברי חיים, שמות גיטין, שער הנקודות).

בני המשפחה: כמו השם 'ריזל', שצריכים לכתוב עם י' אחד. כשהייתי פעם אצל מרן זי"ע וכתבתי השם ריזל עם שני י', אמר לי שכותבים עם י' אחד, ושאומו זאת לכולם...

מרן שליט"א: היום לא יודעים ואין בקיאים בזה... אף שבזמננו רגילים שפת"ח כותבים באות א' וציר"י באותיות י', מ"מ כתב בדברי חיים שבכתיבת שמות צריכים לכתוב שני יודי"ן בנקודת פת"ח חריף. ובפוסקים כתבו שיש לדקדק בשמות שבלשון אידיש לכתוב אותם כראוי על פי לשון אידיש, לפי שאינם בלשון הקודש.

בנו הר"ש: שאלתי פעם את זקני זצ"ל בנוגע לבתי שנקראה 'ברינא פרידא', היאך לכתוב השמות. ואמר שיענה לי, ולאחר יומיים אמר לי, השם 'ברינא' לכתוב עם ב' יודין שזהו פת"ח חריף (וראה שו"ת דברי חיים ח"א, אבן העזר, סימן קכ, וז"ל: בדבר השם ברינא, הנה בספר דברי חיים בשער הניקוד פת"ח חריף"י מבואר הכל באר היטב וכו' אך במדינתנו וכפי שהגידו לי אנשים מקרוב לקהלתכם שגם במקומכם כמו במקומינו, בודאי צריך לכתוב בשתי יודין ברינא וכו') והשם 'פרידא' עם י' אחד, שזהו מלשון פרייד. אולם אחר כך קרא לי שוב ואמר לכתוב גם 'פריידא' עם ב' יודין, כי אם אכתוב 'ברינא' עם שני י' ו'פרידא' עם י' אחד, יחשבו שהשם הוא 'פרידא'.

בני המשפחה: כשאבינו הגרש"א זצ"ל נתרפא לאחר הפעם הראשונה שאיבד את הכרתו, עשה אחינו המנוח ר' דוב בעריש סעודת הודאה באולם, ואמר שהוא רוצה לשלם הכל...

בנו הר"ש: הוא נסתלק במיטב שנותיו... מרן הדברי חיים היה אומר שראש חריף עושה הכל יותר מהר... **מרן שליט"א:** הרמב"ם כבר כתב 'אשרי מי שחתמו ימיו במהרה'. כעת איננו מבינים כלום, אבל לעתיד לבא נבין הכל, והוא בוודאי כבר סיים השליחות שלמענה נשלח לעולם.

בנו הר"ש: מאז שאני זוכרו, עוד כשהייתי ילד, תמיד היה משכים קום. גם כשעבד בנתניה והיה צריך לצאת מוקדם, היה משכים בשעה מוקדמת מאד ולמד בבית.

מרן שליט"א: כמה אנשים גרים כאן?

בנו הר"ש: למעלה מאלף משפחות, כולם שומרי תורה... **מרן שליט"א:** מתי קוראים המגילה פה?

מרן שליט"א: בפרט שעבודתו היתה עם 'אנשים בכירים'... **בנו הר"ש:** הוא אף פעם לא ידע לבקש שכר במשכורתו כמו שצריך, כיון שלא החשיב זאת לעיקר. **בני המשפחה:** הוא היה מהתושבים החסידיים הראשונים כאן, והוא פתח את החסידישע בית מדרש. **מרן שליט"א:** כמה שנים יש כבר מאביכם (הגאון הגדול רבי שמואל אהרן) זצ"ל?

בני המשפחה: שבע עשרה שנה, הוא נסתלק ביום ב' סיון תשס"ו.

אמרתי בהלוויה שהוא נפטר בשבוע שקוראים על פטירת יעקב אבינו, והיה אצלו בחינה של 'תתן אמת ליעקב'.

מרן שליט"א: אכן 'פרשה זו סתומה', איננו מבינים דרכי הבורא...

בני המשפחה: חמש עשרה שנים שהוא קם לילה לתיקון חצות.

מרן שליט"א: הוא 'חי' עם משיח...

בני המשפחה: אמר לי אחד השכנים, שבכל לילה היה יוצא מהבית כבר בשעה שלש, והלך למקווה והתפלל בנץ. כך היה תמיד, ולא החסיר אף יום.

בנו הר"ש: על שאלת 'ציפית לישועה' הוא יכול לענות... בשנים האחרונות, חוץ מעל 'משיח' לא היה מה לדבר אתו...

בני המשפחה: היה לו 'בעקישטע' מיוחדת מונחת בחדרו, שכשיבוא משיח יהיה לו בעקישטע חדשה... כעין המסופר מהישמח משה זי"ע...

מרן שליט"א: שהיה לו מוכן מקלו ליד מטתו... הוא לא הסיח דעתו מן הגאולה.

בני המשפחה: ידוע העובדא שסיפר מרן זי"ע, מה שאמר הישמח משה בדרשתו האחרונה, שרימו אותו מן השמים, ואם היה יודע שמשיח לא יבא לא היה סובל זאת...

מרן שליט"א: והוסיף לומר, שאם אתה חושבים שכוונתי על עצמי, הרי אני מוכן שישרפו את גופי ויפזרו האפר על כל השבעה ימים, ושלא ידע שמשיח בא, ובלבד שיבא...

אין לנו השגה בזה, ואנו יכולים רק לחזור על הדברים... **בני המשפחה:** אבינו הגרש"א זצ"ל סיפר שמרן זי"ע אמר פעם בסעודה שלישית כשסיפר זאת, שגם הוא מוכן לכך, לקבל ע"ע כל האמור...

מרן שליט"א: הישמח משה אמר, שכאשר הצדיקים עולים למעלה, מסיחים את דעתם באופנים שונים כדי שלא ידחקו את הקץ, ואמר על עצמו שהוא לא יניח שירמה אותו... ואמרו צדיקים שכאשר עלתה נשמתו כבדו אותו לומר דרשה, והתחיל לומר ועדיין הוא אומר עד היום הזה...

הגר"א שיטרית מרבני תל ציון: הוא הרוויח ב"ה יפה, ולפני שתיים עשרה שנה עשה חשבון שמשיח הרי צריך להגיע ממש עכשיו, ולכן עזב הכל - ומדובר בסכום גדול מאד - וממש לא היה לו מה לאכול, ואמר שבביאת המשיח ממילא לא יהיה ערך לכסף... ראו אצלו 'מסירות נפש' למשיח...

בעה"י, יום חמישי לס' ברכות שמים מעל, י"ב במבט,
שנת "ברוכים היו כאחד באי בית ה'" תשפ"ג לפ"ק
שלמא רבא מן שמיא, הנא וחסדא וחיי אריכי
ונהורא מעליא, לאנ"ש תושבי מאנשעסמער
היקרים, השי"ת קרנכם בכבוד ירים.
מריחוק מקום איש עמכם בהתייסדות בית
המדרש בעירכם שיהיה אכסניה של תפילה ותורה
בדרך אבוה"ק ורבוה"ק זיעועכ"י.

מה טוב ומה נעים שחנוכת הבית היתה בש"ק
שעעל"ט בו קראנו הכתוב (בראשית מו, כח) ואת
יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו וגו', וברש"י
שם מהמדרש לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא
הוראה. ובגמ' (ברכות ה, א) אמר אביי מריש הוה
גריסנא בגו ביתא ומצלינא בני כנישתא, כיון
דשמענא להא דאמר רבי חייא בר אמי משמיה
דעולא מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה
בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד לא הוה
מצלינא אלא היכא דגריסנא, רבי אמי ורבי אסי אף
על גב דהוו להו תליסר בי כנישתא בטבריא לא מצלו
אלא ביני עמודי היכא דהוו גרסי.

ובפרשתן (מח, כב) ואני נתתי לך שכם אחד על
אחיך אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי,
ותירגם אונקלוס בצלותי ובבעותי (ומקורו בגמ' כ"ב
קכג, א), ובפשטות הכוונה על תפלה, ברם כבר
מילתי אמורה שאפ"ל דקאי גם על לימוד התורה,
על דרך דשנינו (שבת סג, א) לא יצא האיש לא בסייף
ולא בקשת וכו' רבי אליעזר אומר תכשיטין הן לו
וכו', ובגמ' שם, מאי טעמא דרבי אליעזר דכתיב
(תהלים מה, ד) חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך,
אמר ליה רב כהנא למר בריה דרב הונא האי בדברי
תורה כתיב וכו' עיי"ש, ושמחתי כמוצא שלל רב
שראיתי כן ברבנו בחיי בפרשתן שכתב בחרבי בזכות
התורה וכו' עיי"ש.

ואלו הדברים יאירו נתיבותיכם בחנוכת בית
מקדש מעט, כדאיתא (בברכות שם) אמרו ליה לרבי
יוחנן איכא סבי בבבל, תמה ואמר למען ירבו ימיכם
וימי בניכם על האדמה כתיב, אבל בחוצה לארץ לא,
כיון דאמרי ליה מקדמי ומחשכי לבי כנישתא אמר
היינו דאהני להו, כדאמר רבי יהושע בן לוי לבניה

הגר"א שיטרת: בי"ד. היו שסברו לקרוא בט"ו, והיה על
זה נידון גדול מאד לגבי הרצף של הישובים הערביים.
וביקש הגר"א שיטרת ממרן שליט"א שיבקר
במוסדות החינוך בעיר, אבל מרן שליט"א נמנע
מחמת חולשתו.

איתא בגמ' (עירובין יג, ב) שאמר רבי דמה שזכה לכל
מעלותיו, דחכימנא טפי מחבראי, דחזינא לרבי
מאיר מאחוריו...

מרן שליט"א: זה היה אצל צדיקים...

איתא בירושלמי (מועד קטן, פ"ג ה"א) שאמר אחד מזקני
הגליל ואית דאמרין רבי שמעון בן אלעזר הוה, מקלו
של רבי מאיר היתה בידו והיא היתה מלמדתו דעת
(וכ"ה בירושלמי נדרים פ"ט ה"א). ופי' ביפה מראה על
הירושלמי בנדרים שם, דלא יפלא האיך יתכן להיות
שמקלו של ר"מ היתה מלמדתו דעת "שמהפלגת
קדושתו אפילו במקל שנשתמש בו נמשך שפע
וסגולה להשכיל האוחזו בידו".

הגר"א שיטרת: הייתי בן בית אצל הגאון רבי חיים
קנייבסקי זצ"ל, והיו אצלו כמה חפצים מאביו
הסטייפלר זצ"ל, כמו כסאו, והוא שמרם מאד
והחזיקם בכספת, ולא נתן לאיש להשתמש בזה.

אם מקל משפיע, כל שכן כסא שישב עליו הסטייפלר...
מקובל איזה עובדא על אדם סומא שלבש המשקפיים
של הפני יהושע, והתחיל לראות...

מרן שליט"א: הפני יהושע וצדיקים שלמדו תורה
לשמה, בוודאי היו יכולים לפעול כן.

הגה"ק ממונקאטש זצ"ל (דברי תורה מהדו"ק אות כ"ג)
כתב דמה שנהגו צדיקים רבותינו ואבותינו שהחשיבו
את הכלים שהשתמשו בהם צדיקי קמאי, וכן כמה
צדיקים וחסידים שילמו בעד כאלו הון רב, דבר זה
מקורו בדברי הירושלמי הנ"ל, דחפץ שהשתמש בה
צדיק הגם שהוא חפץ גשמי, זוכין על ידו לדעת
ומכ"ש לעניני טובות עוה"ז.
וקם מרן ואמר המקום ינחם וכו'.

בערב קיבל מרן שליט"א קהל, באמצע נערך
שמחת הווארט של הבה"ח החתן החבר מרדכי נ"י בן
הרב חיים מאיר בריל מפעיה"ק (ב"ר אליעזר מפעיה"ק,
וחתן להבחל"ח ר' מנחם גליק ע"ה), ע"ב הרב נפתלי הערץ
רייכמן מפעיה"ק (ב"ר דוד ז"ל).

יום חמישי פר' ויחי י"ב טבת

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין
להבחור הבר מצוה נחמן דוד נ"י בן הרב זאב יהודה
אליאס שו"מ בשיבה"ק מתיבתא דברי יציב בחיפה
(בהג"ר דניאל מב"ב, וח"ר אברהם פסח שמרלר מחיפה).

היום שיגר מרן שליט"א מכתב קדשו לבני קהלתנו
הק' במאנשעסטרער, לרגל פתיחת שערי בית מדרשנו
החדש, וזהו תוכן המכתב:

עליכם ומעשה ידיכם כוננה עליכם, ויצו ה' אתכם את הברכה לחיים חן וחסד ורחמים, ובמהרה בקרוב תזכו לעלות לציון ברינה יחד עם ביהמ"ד בבוא לציון גואל אביה"ר.

בברכה מרובה לכאו"א

חי"ק

יום שישי פר' ויחי י"ג טבת

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לכן הר"ר שמעיה שליט"א מפעיה"ק (ב"ר ישעיה שלום מב"ב, וח"ר ישראל גולדשטיין יו"ר אחים לשמחה).

שב"ק פר' ויחי י"ד טבת

לתפילת מנחה כיבד מרן שליט"א לגשת לפני העמוד המחותר כ"ק האדמו"ר מסטראפקוב שליט"א, אשר הגיע לשבות לרגל שמחת בית צדיקים, הולדת הנכדה והנינה.

קבלת שבת התפלל לפני העמוד - המחותר הגרי"א הלברשטאם שליט"א אב"ד גארליץ. (יצויין כי עקב ליל ניטל שחל בליל שב"ק, לא עיין מרן שליט"א בספר בין הפרקים). אחר התפילה עברו כל הקהל לברכת מזל טוב והאורחים לברכת שלום, כשתחילה עברו המבוגרים, אח"כ האברכים ואח"כ הבחורים. והכריזו על זמן עריכת השוה"ט בהיכל המתיבתא בשעה 9.30.

בשוה"ט זימר מרן שליט"א הזמירות כבכל ליל שב"ק [ולא הביט מרן במאמר הזוה"ק רבי יצחק פתח וכו', כמידי שבת, מחמת ליל ניטל]. בהגבהת הכוס לקידוש התכבד הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א. לאחר שהגישו ה'זויערע פיש' (הדגים החמוצים), לפני שהגישו הדגים המתוקים, אמר מרן שליט"א:

הנה מנהג צדיקים הוא שלא ללמוד בליל ניטל. ונודע מש"כ רביה"ק מוהרצ"א מדינוב זי"ע בעל הבני יששכר בספרו רגל ישרה (מערכת ט, אות יז) שבליל תקופת טבת שולמית קליפת כלב. ומסמך לכך (שם, מערכת י, אות קכ) מה ששמע מפי עדים נאמנים, שהיה אחד שעסק בתורה במקום פלוני בליל תקופת טבת, ומיד הופיע כלב שחור בתוך ביתו. אמנם כנראה שלא לכל אחד שלומד בא כלב שחור, שתלוי מי הוא הלומד.

ואכן היו צדיקים שכן אמרו תורה, וכן נהג רביה"ק משינאווא זי"ע.

וחשבתי ברמז הכתוב (תהלים עו, י) ואני אגיד

קדימו וחשיכו ועיילו לבי כנישתא כי היכי דתורכו חי. ובכלי יקר (פרשת עקב יא, כא) פירש זו"ל, על דרך שאמרו חז"ל (מגילה כט, א) שעתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבחוצה לארץ שיקבעו בארץ ישראל וכו', ואם כן האדמה שבכל בתי כנסיות של חוצה לארץ זו היא האדמה של ארץ ישראל, שהרי לעתיד יקבע ה' הבתי כנסיות הבנין והקרקע מכל וכל אל ארץ ישראל, ואם כן ודאי האדמה ההיא אדמת קודש היא וחלק מן אדמת ארץ ישראל, והמשכים והמעריב בכל יום לבתי כנסיות דומה כאילו בכל יום הוא עומד על האדמה אשר נשבע ה' לאבותם ומקויים בו יעוד למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם, לכם לא נאמר אלא להם, פירש רש"י מכאן לתחיית המתים מן התורה, ומה ענין זה לכאן אלא לפי שבזמן ההוא דוקא יקבעו הבתי כנסיות שבחוצה לארץ לארץ ישראל. ויכול להיות שזה מוסב על תפילה הפרשה שאמר ולעובדו בכל לבבכם זו תפילה כפירוש רש"י, ומדקאמר בכל לבבכם שמע מינה שמדבר שרבים מתקבצים לבתי כנסיות להתפלל, ועל זה יעד השכר למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה, עכ"ל עיי"ש.

על כן נהגו אבות"ק שיסדו והקימו בתי מדרש בכל אתר כדי שיהיו בית תפילה נכון וראוי ליראי ה', בשילוב בית ועד לחכמים לקביעת עתים לתורה ולקבוע שיעורים תמידין כסדרן, כדאמרו חז"ל (ברכות ו, א) לשמוע אל הרנה ואל התפלה במקום רנה שם תהא תפילה.

על זאת הנני בזה לחזקכם ולאמצכם שתראו להשתית את בית ה' על יסודות איתנים אלו שיישמע בבית זה קול רינה של תורה ושל תפילה מתוך אהבה אחוה וריעות, ואך למותר שתהא התפילה כדת וכן להיזהר בקדושת בית ה' בכל עניניה, ובזכות זה תזכו ששכינה תהיה שרויה ביניכם, ויקויים הכתוב (שמו"ב ז, י) ושמתי מקום לעמי לישראל ונטעתי ושכן תחתיו ולא ירגו עוד ולא יוסיפו בני עולה לענותו כאשר בראשונה, שמהאי קרא דרשו (ברכות ז, ב) כל הקובע מקום לתפלתו אויביו נופלים תחתיו, ויהי נועם ה' אלקיני

הזה, והילד היה בוכה וצורח בקולי קולות, אבל היא באחת שאין רצונה להניק ילד זר. בינתיים חזר רבי פסח מהעיר, ובצר לו עלה על סוס ורכב במהירות לליזענסק אל דודה הרבי ר' אלימלך זי"ע, לשאול בעצתו, ויהי אך פתח הדלת מיד קרא הרבי ר' אלימלך לעברו ואמר: הלא אשתך צודקת, אכן החליפו את הילד. וציוה אותו ליקח את הילד אשר עמם בבית ולהוציאו אצל השיחים ליד המים אשר בקצה עיר מגורו יאווערניק, ושם יקח מקל ויכה אותו ללא רחמנות עד שיחזירו לו את הילד שלו. כך עשה, והילד שהיה מוכה על ידו בכה וצעק בקולי קולות, עד שלפתע הגיחו ויצאו מתוך השיחים אשה זקנה (א אלטע באביטשקע) וצעקה, תחזיר את הילד שלנו וקח לך את התינוק שלך, ותוך כדי כך זרקה את הילד. הוא תפסו תיכף והעלהו עמו על הסוס והביאו הביתה, וכשראתה אותו אמו מיד הכירתו ושמחה בו. והבני יששכר בגדלותו היה אומר, שעוד זוכר את אותו לילה שנמצא בין שדים ערטילאים.

★ העולם מספרים שבאו מאנשי החיל לעיר שדר בה אביו של הבני יששכר זי"ע ואמרו שרוצים לקחת אחד לצבא, והיו צריכים לבחור אחד מכל משפחה, ולאביו ר' פסח זצ"ל היה לו שלשה ילדים ובחר בבנו הבני יששכר שילך לצבא, כי ידע שבוודאי יסייע בידו השי"ת וישמרהו שיוכל להנצל מידם.

כאשר באו אנשי הצבא ורצו להובילו לצבא והרבי ר' הערש מיילך זי"ע הלך לפנייהם והם הלכו אחריו, ובדרך עברו ע"י גשר שעבר ע"ג הנהר, וציווה הם להבני יששכר שילך לפנייהם ולא יוכל להמלט, אכן אחר שעבר הבני יששכר את הגשר באו גלים גבוהים והפילו את שני בני החייל לתוך הנהר השוצף, וכך עלה בידו להנצל מהם, וכך נשתחרר מעולו של הצבא, כאשר אנשי הצבא היו בטוחים כי אף הוא טבע שם בנהר. ואכן מאז שינה שם משפחתו מלנגסאם לשפירא.

ושמעתי מכ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע עובדא כעין זה שאירע אצל זקה"ק מרן הדברי חיים זי"ע, שפעם הודיעו לו שאנשי הקומיסיא מתכוננים לבוא העירה, הם היו אנשים שגייסו בחורים ואברכים לצבא, והיו אנשי רשע שמדרך הטבע היה קשה להינצל מהם, ובכל פעם שהיו מגיעים לעיר היתה בהלה משתררת בעיר. כשהודיעו למרן הדברי חיים זי"ע שהם מגיעים לעיר צאנז אמר שיודיעו לו בעת שיגיעו לעיירה הסמוכה, שהייתה גובלת עם העיר צאנז ונהר צר מפריד ביניהם והיו צריכים להקיף כבת דרך עד לגשר המוביל לצאנז, וכשבאו להודיעו שהגיעו כבר, יצא מרן הד"ח זי"ע לקראתם בעגלה ותחת להקיף ולבוא בגשר בארוכה דרך הגשר, צווה על בעל העגלה שיעשה דרכו בתוך הנהר, אנשי הקומיסיא שהיו רכובים על מרכבה הדורה רתומים לסוסים אבירים. כשראו העגלה הרעועה שעוברת בתוך הנהר שיו בנפשם כי מי הנהר רדודים המה, וניסו גם המה לעבור בתוך הנהר, ונשטפו במים אדירים.

לעולם אזמרה לאלוקי יעקב, דהנה מנהגינו לומר ולדרוש בפלפולי דאורייתא מידי ליל שב"ק, אכן כעת שנוהגים אנו שאין ללמוד, מחמת שהקליפות והטומאה שורש ינקתם הוא מהתורה הנלמד בליל זה, מכל מקום כל אותם השפעות טובות הנשפעים ע"י פלפולא דאורייתא ניתן לפעול על ידי אשר 'אזמרה לאלוקי יעקב', בזמירות ותשבחות להקב"ה. כי על ענין שירות ותשבחות להקב"ה אין להם לקליפות שליטה כלל וכלל כל שליטה, ואין הם יכולים להתקרב לכך כלל.

והתחיל מרן מיד לזמר 'השבת נועם הנשמות' (ויזניץ), וכן ביקש לזמר 'השבת' ששרים בחצר תולדות אהרן. כמו"כ במהלך השוה"ט זימרו עוד כמה וכמה מניגוני שבת קודש.

והמשיכו להביא מאכלי השבת. לפני מאכל המרק הורה מרן שליט"א להמתין ולא להגישו עד שיעבור זמן התקופה. [יצויין שכל המאכלים החיים (ולא המבושלים, ראה ש"ך יו"ד סי' קטז, ס"ק ו; וכן לא כיסו החלה) היו מכוסים בברזל, וכן על הכלים שבהם נמצאים המאכלים והמשקאות הניחו ברזל (מסמרים) עוד טרם כניסת השבת, עקב תקופת טבת].

וסיפר מרן שליט"א כמה עובדות מרביה"ק הבני יששכר זי"ע שהשבע חל יומ"ד דיליה, וזהו תוכנם: ★ רביה"ק הבני יששכר זי"ע נולד בשנת תקמ"ג. אביו, רבי פסח, היה יהודי כפרי פשוט, מן העיירה יאווארניק, אשר בגליציה. אמו היתה בת אחותו של הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע, דהיינו נכדת רבי אלעזר ליפמן, אבי רבי אלימלך.

כיום חלק מההסתר פנים הוא שאין יודעים ממושג כזה של שדים וחיצונים וקליפות וכו'.

אולם הבני יששכר זי"ע היה מהנשמות שירדו להילחם עם החיצונים כנודע, ולכן רצו לחוטפו. וידוע על הרה"ק בעל הבני יששכר זי"ע שנחטף על ידי החיצונים בהיותו תינוק בן כמה ימים...

גופא דעובדא הכי הוה, שאביו רבי פסח זצ"ל גר בכפר והיה עני ואביון, שכל פרנסתו היתה מבית מזיגה שהחזיק למכור יי"ש לגויי המקום, ומחמת שלא היה כלום בבית הלך העירה להביא כמה דברים חיוניים עבור היולדת. ויהי בבוקר כשקמה הרבנית ע"ה והסתכלה על הילד התחילה לצעוק שאין זה הילד שלה, והיתה מייללת והולכת בבכי וקול מר: איפה הילד שלי... ולקול צעקתה נבהלו והגיעו אנשי המקום, וחששו שמחמת חולשת הלידה נפגע דעתה ל"ע, והתחילו לדבר על לבה שלא יתכן כזאת במציאות שהוחלף הילד ובודאי שזה הבן יקיר שלה, אך היא בשלה ובזעקתה כי רבה שיקחו את התינוק

הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זי"ע, והיה אז פרשת ויגש ובליל שבת קודש היה אז ניטל, ושאל הרה"ק מבאבוב את הרה"ק מסטראפקוב אם הוא זוכר כיצד נהג אביו רביה"ק משינאווא זי"ע כשחל ניטל בליל שבת קודש אם אמר דברי תורה, והשיב שזוכר שאמר אז דברי תורה, ואמר שקדושת שב"ק מגין ואין חשש מפני ליל ניטל, ואמר הרה"ק מבאבוב דאם כן יאמר תורה.

וביקש הרה"ק מסטראפקוב שיביאו לפניו חומש, וכדרכו בקודש שהיה פותח החומש ובאותו מקום שנפתח היה אומר דבר תורה על הפסוק שם, ובאותו הדפוס נדפס הפסוק (בראשית מו, כג) 'ובני דן חושים' על דף אחד, ובדיוק באותו דף נפתח החומש, והיושבים מסביב סברו שידפדף עוד דף כדי שיהיה פסוק שיש מה להרחיב בו בדברי תורה, אבל הרה"ק מסטראפקוב פתח מיד את פה קדשו ואמר דהכוונה ש'בני דן' הם בניהם של הצדיקים, כי הצדיקים נקראים דן על שם הכתוב (שם מט, טז) דן ידין עמו, והמה 'חושים', שבני הצדיקים יש בכחם לברך את ישראל שהקב"ה יחיש וימהר להושיעם, וכאשר נסתלק הצדיק אז בני הצדיק יכולים חיש מהר לפעול ישועה בזכות אבות, אתוד"ק.

לאחמ"כ הודה להשי"ת על החסדים בהתרבות השמחות במעונו בליעה"ר, וברמיזא ד'ארבעה צריכים להודות'.

והזכיר מאביו כ"ק האדמו"ר בעל הדברי יחזקאל שרגא מסטראפקוב זצוק"ל עה"פ (בראשית נ ב) ויצו יוסף את עבדיו את הרופאים לחנוט את אביו ויחנוטו הרופאים את ישראל. דלכאורה יש כאן אריכות לשון דהיה לו לומר 'ויצו יוסף את הרופאים' או 'את החנטים'. עוד קשה מהו הלשון 'את' עבדיו 'את' הרופאים, ועוד קשה, האם עבדיו היו הרופאים הרי היו רופאים מיוחדים שהם הממונים על החנטה ומהו השייכות לעבדיו, וביותר מה שקשה וכי בכדי ספדו ספדייא וחנוטו חנטייא, והיאך שייך לומר זאת על יעקב אבינו אשר לא מת כנודע מחז"ל. וביאר פירוש נפלא עפ"י הגמרא בגיטין (נו, א) שר' יוחנן היה צריך לעשות שלום עם הקיסר והבריונים לא נתנו לצאת אז הוציאו קול שהוא חולה, ואח"כ הוציאו קול שהוא נפטר וכך הבריחו אותו בארון מחוץ לחומות ירושלים, הרי שמצינו שמוציאים קול על אדם שהוא נפטר אף שבאמת הוא חי. וכן נמי עשה יוסף במצרים, אלא שהבין שיהיה ענין של חנטה כפי החוק במצרים על כן הכין את עבדיו ונתן להם תוארים של רפואה שיהיו חנטים, ממילא בבוא העת אמר לפרעה שודאי יקיימו את החוק אך אין הוא צריך לשלוח את הרופאים שלו כיון שיש לו רופאים פרטיים, כשכמובן שלרופאים אלו הזהיר שחלילה לא יגעו בגופו הטהור של יעקב אבינו. וזהו 'ויצו יוסף את עבדיו את הרופאים' שהעבדים שלו היו הרופאים, וממילא הם עשו מה שצריכים לעשות, עכתו"ד אביו.

זכה המקום הקדוש הלזה שכ"ק מרן אדמו"ר

כשסיפרו זאת למרן הד"ח זי"ע התבטא ואמר: לא היתה לי שום עצה כנגדם, כיון שלגוי יש מזל וסכנה בדבר להזיקו וגם קשה הדבר, לכן העדיף להטעותם וטעות עכו"ם מותר, והשתמש בחכמה של קריעת ים סוף. והיינו שיש פעמים שא"א להזיקם, אך ע"י שהמה באים לתוכו ולא שאני הורגם זה מותר ויכולים לעשות, וכנראה שגם הבני יששכר השתמש בעצה זו. * הרה"ח רבי פסח ז"ל, אביו של הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זי"ע, היה מלמד בכפר אצל יהודי קמצן וצר עין. נכמרו רחמיו של רבי פסח על כל העניים ששולחו מהבית בכושת פנים, והוא הציע בפני בעל הבית שיתן לעניים צדקה וינכה אותה מדמי שכירותו. בעל הבית הסכים להצעה, וכאשר תמה תקופת השכירות בפרוס חג הפסח, חישב את דמי הצדקה לעומת דמי המלמדות, ויצא החשבון שרבי פסח נותר חייב לו חמישה זהובים. בעל הבית לא ויתר עליהם, ומכיון שלרבי פסח לא היה כסף, נטל תמורתם את כגדי השבת שלו. כך נותר רבי פסח ללא פרוטה לאחר שנעדר מביתו תקופה כה ארוכה.

הוא התבייש לשוב לביתו בידיים ריקות, לכן כששב לעירו פנה לבית המדרש. שם פגש בו בנו הנער, צבי אלימלך, שרץ לבשר לאמו שאביו הגיע. הכינה האשה סעודה חגיגית ובקשה מבנה שיקרא לאביו. בעל כורחו השתרך רבי פסח אחר בנו ברוח נכאה ובפנים נפולות. בעברם ברחוב, חלפה לידם עגלה רתומה לסוסים דוהרים, והיושב בה השליך לעברם ארנק מלא מעות. רבי פסח הרים את הארנק והתחיל לרוץ אחר העגלה, אבל זו הגבירה את מהירותה והיושב בה התעלם מקריאותיו. הבין רבי פסח שלא דבר ריק הוא. פתח את הארנק, ומצא בדיוק את סכום שכירותו, בתוספת חמשת הזהובים שנוכו לו עבור הצדקה שבעל הבית חילק. בליל הסדר שנחוג ברווחה, נשלח הילד צבי אלימלך לפתוח את הדלת לאמירת שפוך חמתך ולפתע קרא: "הבט, אבא! הנה האיש שזרק את הארנק מן העגלה..."

בזמירות בשוה"ט התכבדו, כל מקדש - הרה"צ רבי ירחמיאל בידרמן מלעלוב, מה ידידות - הרה"ג ר' יחזקאל שרגא רוזנבוים מב"ב (בן כ"ק האדמו"ר מזוטשקא שליט"א, וחתן המחותן הגה"צ הגרי"א הלברשטאם אב"ד גארליץ). וזמרו תנו שבח

בזמר מנוחה ושמחה כיבד מרן שליט"א את המחותן כ"ק האדמו"ר מסטראפקוב שליט"א.

אחר מאכל הקומפוט כיבד מרן שליט"א את המחותן כ"ק האדמו"ר מסטראפקוב שליט"א באמירת דברי תורה (כמנהג בית שינאווא).

בדבריו סיפר כי אחר פטירתו של רביה"ק משינאווא זי"ע היה בנו מהרא"ש מסטראפקוב זי"ע שבור מאוד אודות האסון, ונסע על שב"ק אל ש"ב

טויב מביתר (בן הגבאי הרה"ח ר' שלמה צבי מפעיה"ק), להר"ר שמואל לייב שימון מקרית צאנז טבריה (ב"ר יהודה צבי מב"ב, וח"ר דוד זאב רוטנברג מפעיה"ק), להר"ר זאב מאיר שר מפעיה"ק (בה"ר אלטר יעקב שמעון מפעיה"ק, וח"ר ליבוש כץ גבאי בית מדרשו ע"ש רביה"ק מקאלשיץ בב"ב), ולהר"ר מרדכי קלמן גולדין מפעיה"ק (ח"ר בן ציון קניג מפעיה"ק). ועברו הקהל לקבל פירות. ונסתיים השוה"ט בשעה 12:45.

יום שב"ק

תפילת שחרית התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' ברוך הלברשטאם שליט"א (בן המחותן הגרי"א אב"ד גארליץ שליט"א, וחתן כ"ק האדמו"ר ממאכנובא בעלזא שליט"א). בפתיחת הארון כיבד מרן שליט"א את המחותן כ"ק האדמו"ר מסטראפקוב שליט"א. הבעל קורא היה המחותן הגרי"א הלברשטאם שליט"א אב"ד גארליץ. בעליות התכבדו, כהן - הרה"ח ר' ליבוש כץ גבאי בית מדרשו ע"ש רביה"ק מקאלשיץ ז"ע בב"ב, לוי - הר"ר יעקב טויבער מפעיה"ק, שלישי - כ"ק האדמו"ר מסטראפקוב שליט"א, רביעי - הבחור הבר מצוה בנש"ק שמואל אלכסנדר נ"י בן הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, אחר העליה ברוך אביו ברכת ברוך שפטרני; חמישי - המחותן הגרי"א הלברשטאם שליט"א אב"ד גארליץ, שישי - מרן שליט"א [ונערך מי שברך וקריאת השם לרגל הולדת הבת להר"ר יחזקאל בינדר מפעיה"ק (בה"ר יוסף יהודה מפעיה"ק, וחה"ר צבי בן חיים מפעיה"ק), ולהר"ר נתן יחיאל מיכל ליבער מפעיה"ק (ב"ר שמשון מלונדון, וחה"ר עזריאל רייכמן מפעיה"ק)], שביעי - החתן יקותיאל יהודה גולדשטיין נ"י.

לאחר עליית בעל השמחה הרה"ג רבי משה הלברשטאם שליט"א מפעיה"ק - נכד כ"ק מרן שליט"א, הכריז הגבאי הרה"ח ר' שלמה צבי ה'מי שברך' לרגל הולדת הבת, ויקרא שמה בישראל, 'מרים' ע"ש הרבנית אונסדורפר ע"ה. ופצחו הקהל בזמר 'קול רינה וישועה באהלי צדיקים'.

עוד עליות התכבדו, החתן צבי נ"י בן הרה"ח ר' שלמה דוד דייטש מפעיה"ק (בן המשב"ק הרב אברהם, וחתן נזר העסקנים ר' יעקב שמעון שר מפעיה"ק) החתן יצחק נ"י ב"ר ברוך צבי הרשקוביץ מפעיה"ק (ב"ר משה מלונדון), הבחור הבר מצוה נח נתן נ"י ב"ר משה יהודה מן מפעיה"ק (ח"ר מרדכי שלמה קירשנבוים מפעיה"ק), הרה"ח ר' יהודה ליב למברגר מפעיה"ק, הרה"ח ר' משה הרשקוביץ מלונדון, אחרון חזק - נזר העסקנים הרב יעקב שמעון שר מפעיה"ק.

מפטיר - בעל השמחה הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א - והכריז הגבאי הרה"ח ר' שלמה צבי ה'מי שברך' לרגל הולדת הבת, ויקרא שמה בישראל, 'הענדל ריזל' ע"ש הרבנית אם הגאון משאמלויא זצ"ל ובת הקול אריה זצ"ל. ופצחו הקהל בזמר 'קול רינה וישועה באהלי צדיקים'.

הגה"ק זי"ע העמיד בית חולים על אדני הקודש והוסיף להעמיד עבדי ה' וציוה ונתן תוארים לאחד להיות רופא ולאחד להיות מנתח וכו' וכו', וכך בכוחו הגדול השפיע על כל אחד למלאות תפקידו, ובס"ד הקים בית חולים לתפארה.

והאריך בשבח המקום ועל ההיימישקייט, וכאשר כ"ק אביו זצ"ל היה נצרך להגיע לבתי רפואה רצה לנסוע דדוקא להיימישע שפיטאל דנן. ואף הזכיר ימים מקדם הקשר של האבות הק' כאשר אביו זצ"ל קרא את המגילה בעת המלחמה יחד עם כ"ק מרן זי"ע. לאחמ"כ הזכיר עה"פ (בראשית מח, כ) וישם את אפרים לפני מנשה, דצריך להבין מה היה סברת יוסף ומה היה סברת יעקב אבינו. וביאר כי הנה יוסף נתן השם מנשה ע"ש כי נשני אלקים את כל עמלי ואת כל בית אביו, ויש שמפרשים שהוא שכח מבית אביו, וקשה לומר פירוש זה, וכי יוסף רצה לשכוח מאביו, הרי להיפך איתא בגמרא (סוטה לו, ב) דמות דיוקנו של אביו נראתה לו, ובודאי היה מלא געגועים לאביו. אכן הפירוש הנכון הוא כמו שכתב רש"י גבי גיד הנשה (פרשת וישלח לב, לג) למה נקרא שמו גיד הנשה לפי שנשה ממקומו ועלה וכו', וכן 'כי נשני אלקים את כל עמלי, היינו שהקב"ה הזיז אותו מבית אביו, ועל ידי שנתן השם מנשה היה נזכר בכל עת מהמקום שהזיזו הקב"ה משם. הרי ש'מנשה' מרמז על יעקב. ועל שם 'אפרים' איתא בדעת זקנים לבעלי התוספות (פרשת מקץ) שהוא על שם האבות אברהם ויצחק שנאמר בהם אפר, אברהם שנאמר (בראשית יח, כז) 'ואנכי עפר ואפר', יצחק כאפר על גבי המזבח, דאפרים משמע שתי אפרות. והיינו כי יוסף רצה לזכור גם את אביו וגם את זקיניו אברהם ויצחק. לזה ביקש יעקב אבינו להקדים את אפרים ולברכו בימינו שהוא מרמז על אביו וזקיניו, ולא רצה להקדים את מנשה שמרמז עליו עצמו. אבל יוסף רצה תחילה לכבד את אביו ולכן שם את מנשה בימין יעקב.

והורה מרן שליט"א לזמר 'רחם'. בזמר י"ה ריבון התכבד הרב ישכר בער הלברשטאם מברכפלד (בן המחותן הגרי"א שליט"א אב"ד גארליץ וחתן הגר"ב שטרנבוך שליט"א אב"ד ויזניץ ברכפלד).

בברהמ"ז על הכוס התכבד - הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א. שש ברכות (לחתן יקותיאל יהודה נ"י בן הגר" חיים גולדשטיין מפעיה"ק, עם ב"ר שלמה נחמן הרשקוביץ מפעיה"ק) - התכבד כ"ק האדמו"ר מסטראפקוב שליט"א, ברכה אחריתא - המחותן הגרי"א הלברשטאם אב"ד גארליץ שליט"א. אח"כ זמרו 'צמאה נפשי וי"ה אכסוף'.

ונערך שמחת השלום זכר לכן הרה"ח ר' אברהם רובין מפעיה"ק (בה"ר ישראל יהודה ממאנס, וח"ר בנימין זאב רייניץ מירושלים), להר"ר יקותיאל יהודה בריכטא מפעיה"ק (בהג"ר שמואל מפעיה"ק, וחתן הג"ר זאב וקסברגר שליט"א דומו"צ קרית צאנז טבריה), להר"ר יהודה לייב

הגבה - הרה"ח ר' שלמה נחמן הרשקוביץ מפעיה"ק, גלילה - הרה"ח ר' מרדכי ווייס מסאו פאולו ברזיל.
תפילת מוסף לפני העמוד התפלל - הרב שלמה הלברשטאם מב"ב (בן המחותר הגרי"א אב"ד גארליץ שליט"א).

'קול רינה וישועה באהלי צדיקים' - 'קידושא רבא'
לאחר התפילה נתיישב מרן שליט"א למעמד הקידושא רבא לכבוד השמחות השרויות במעונות, שמחת הולדת הנכדה והנינה תחי'. לצידי מרן שליט"א ישב המחותר כ"ק האדמו"ר מסטראפקוב שליט"א, בעל השמחה הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א, וחתנו בעל השמחה הרה"ג ר' משה הלברשטאם שליט"א, המחותר הגרי"א הלברשטאם אב"ד גארליץ שליט"א, ובני כ"ק מרן שליט"א.

מרן שליט"א קידש על הי"ש, לאחר בירך על שני המזונות. כן הביאו על השולחן מרקחת אתרוג כנהוג, ודגים. אח"כ שתה מרן שליט"א לחיים ואיחל לכל הקהל. וניגנו כמה ניגוני שמחה.

במהלך השמחה נשא דברי שבח והודיה הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א. וכן בעל השמחה הרה"ג ר' משה שליט"א, בדרוש ואגדה בעניני הפרשה, וקישור השמחה בלידת הבת ליום השב"ק.

אח"כ נשא מרן שליט"א מדברות קדשו, וזהו תוכנם: הרהרתי דאפשר לומר טעם למנהג אבוה"ק שבלידת הבת נותנים את השם בעת קריאת התורה ביום השבת [וצדיקי בית דינוב זי"ע נהגו לקרות השם בקריאה הראשונה], ולכאורה מה שייך נתינת השם ליום ש"ק.

ואפ"ל עפימ"ד בגמ' סוטה (דף י"ז ע"א) דרש רבי עקיבא איש ואשה שזכו שכינה שרויה ביניהם לא זכו אש אוכלתן, ופרש"י (ד"ה שכינה ביניהם), שכינה ביניהם, שהרי חלק את שמו ושיכנו ביניהן, יו"ד באיש וה"י באשה, ויחדיו עולה לשם י"ה, שהוא שם קדוש, וכשזוכים משכין הקב"ה שמו בתוך הבית, ולהיפך אם ח"ו לא זכו מסלק הקב"ה שמו מביניהן ונמצאו אש ואש.

ויש לבאר הדברים עפימ"ש בישמח משה (הפטורה פר' תצא, ד"ה ונחזור לענינינו) בשם חכמי האמת, דנודע דשם הוי"ה הוא החי' מדת הרחמים, והנה כלל נקוט בידינו דכאשר האותיות באים בדרך ישר אבג"ד כסדרן היא מורה על רחמים, וכאשר הם בהיפוך אתוון תשר"ק הוא בחי' דין (ראה הקדמת תיקו"ז, דף טז, א). והקשו, דא"כ היאך שם הוי"ה

שהוא מקור הרחמים מתחלת באות יו"ד ואח"כ אות ה"א, נמצא שהוא בהיפוך אתוון המורה על דין, ותירצו עפ"ד הגמ' במס' שבת (דף קד, א) אמרי ליה רבנן לרבי יהושע בן לוי אתו דרדקי האידנא לבי מדרשא ואמרו מילי דאפילו בימי יהושע בן נון לא איתמר כוותיהו, אל"ף בי"ת אלף בינה גימ"ל דל"ת גמול דלים וכו' ה"ו זה שמו של הקב"ה, וכאשר מצרפים אותיות אבג"ד הם במנין י', וזהו האות י' של שם הוי"ה שמצטרף בה אותיות אבג"ד, ואח"כ ה' ו' שמו של הקב"ה, נמצא דבאמת האותיות הם כסדרן, והבן.

ואולם כל זה כאשר נצטרף אלף בינה וגמול דלים דהיינו שעוסק בתורה ובגמילות חסדים, דבכך מתעורר צירוף אותיות אבג"ד לאות יו"ד ובכך מאיר שם הוי"ה באותיותיה כסדרן ונמשך בחי' חסד ורחמים, אבל אם ח"ו אין עוסקים בתורה ובגמ"ח אין היו"ד מצרף את אותיות אבג"ד דהא אין מקיימן וממילא נעשה השם בהיפוך אתוון שהוא דין כאמור, וזה שאחז"ל (ב"ר לג, ג) ארורים הרשעים שמהפכין מידת הרחמים למידת הדין, דהיינו שבכח שאין עושים כמצווה הרי הם מתהפך השם הקדוש בהיפוך אתוון שהוא בחי' דין, כנ"ל.

וז"ש ההמשורר האלקי (תהלים פה, יב-ג) אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף, גם ה' יתן הטוב. רצ"ל דכאשר אמת הרומז על התורה כמ"ד (משלי כג כג) אמת קנה, וז"ש מארץ תצמח, פי' כאשר עוסקים בתורה בצירוף וצדק משמים נשקף, שמקיימים גם מצות צדקה וחסד, אזי, גם הוי"ה יתן הטוב, פי' שאע"פ דנראה כאילו שם הוי"ה הוא בהיפוך אתוון, אמנם בכח שילוב ב' הדברים הללו בחי' אלף בינה וגמול דלים, נעשה אותיות הוי"ה כסדרן וכאמור, וממילא יתן הטוב ונתעורר רחמים וחסדים, וארצנו תתן יכולה. עכד"ק.

והנה לימוד התורה ניתנה לאיש שהוא תיקון נשמת האדם כאמז"ל (סנהדרין דף צ"ט ע"ב) כל אדם לעמל נברא, שנא' (איוב ה, ז) כי אדם לעמל יולד, איני יודע אם לעמל פה נברא אם לעמל מלאכה נברא, כשהוא אומר (משלי טז, כו) כי אכף עליו פיהו, הוי אומר לעמל פה נברא, ועדיין איני יודע אם לעמל

שב"ת, וזהו שיש לפרש מהו שבת שמא דקוב"ה שמא דאיהו שלים מכל סטרוי, דהיינו מכל צד הכ"ז אתוון שבהם ברא הקב"ה את כל העולמות בכח שמו ית' המתפשט בהם, והנה ברא עולמות בששת ימים, יעו"ש בדבה"ק.

והנה נודע כי שבת הוא יומא דאורייתא (זוהר פר' יתרו, דף פ"ט ע"א), ויש לבאר עפימ"ד במדרש (ב"ר יא, ח) אמרה שבת לכולם נתת בן זוג ולי לא נתת בן זוג, אמר לה הקב"ה כנסת ישראל יהיה בן זוגך, ונמצא שבני ישראל המה כבן זוג לשבת קודש, וכיון שכנסת ישראל כלה קרואה, נמצא שהשבת שהוא בחי' תורה, והכלה המה כנסת ישראל הם בחי' חסד. ולזה דייקא שבת שמא דקודשא בריך הוא, כי ביום זה נשלם היוזוג והיחוד השלם של תורה וחסד יחדיו, ומתעורר הענין שיומשך ויהיה שם הוי"ה כסדרו בשלימות, וממילא נשפע חסד ורחמים על בני ישראל.

על כן נהגו אבוה"ק ליתן השם לבת הנולדה דייקא בשבת קודש, כי כאמור על ידי הנשים נשלם שילוב תורה וחסד יחדיו, וזהו השמחה בלידת הבת שעל ידי שהיא תשלים תפקידה וייעודה בעולם כשתעסוק בענייני גמילות חסד, על ידי כן יהא נשלם שם הוי"ה ב"ה וב"ש ויורק עלינו שפע ברכאין טבין מלעילא, וזה מתגלה לנו גם בעצם יום השב"ק כנ"ל.

*

אילו פינו מלא שירה כים ולשונונו רינה כהמון גליו אין אנו מספיקים להודות על חסדי השי"ת, ואולם מחוייבים אנו ליתן שבח והודיה להשי"ת, אשר נתן במעוננו עוד שמחה ועוד שמחה, על אף שאין אנו ראויים לכך, וכל זה הוא מחסד א"ל עלינו.

ב"ה נתרבו השמחות, הן שמחות שלום זכר שנערכו אתמול כמה וכמה, והיום שמחתן של חתנים והולדת הבנות. אחת שאלתי מאת ה' היתה אבקש שבתני בבית ה' (תהלים כז, ד), ויש לפרש שבתני מלשון השבה, והיינו שנוכל להשיב מעט על הטובה, וזאת על ידי אשר בבית ה' היינו שישמע שמחה בכל המסתופפים בבית ה', ויראה כל אחד שמחה ונחת ויתרבו השמחות אצל כל אחד ואחד.

ומרגלא בפ"י לומר על דברי חז"ל (ב"ב דף ט"ז ע"ב) על לידת בת כי רבייה באה לעולם, דהמכוון בזה

תורה אם לעמל שיחה, כשהוא אומר (יהושע א, ח) לא ימוש ספר התורה הזה מפידך, הוי אומר לעמל תורה. אולם הני נשי במאי זכיין, והלא נשי לאו בני תורה נינהו. אכן עיקר שליחותם בעולם הוא ע"י מדות הטובות ובמה שהמה גומלות חסדים, וכן מצינו בתורה"ק בשידוך הראשון, שאמר אליעזר עבד אברהם (בראשית כד, יד) והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך ואשתה ואמרה שתה וגם גמליך אשקה אותה הוכחת לעבדך ליצחק וגו'. כי כאמור אצל הבנות שאין להן חלק בתורה, עיקר חלקה בהשלמת תפקידה בהאי עלמא הוא על ידי גמילות חסדים, הן בבית כלפי בעלה וכלפי בניה לסייען בלימוד התורה, והן כלפי אחרים לגמול טוב וחסד.

ויש ליתן רמז נאה במה שאמרו חז"ל (ב"ב דף קמ"א ע"א) בת תחילה סימן יפה לבנים, דמצינו שדרשו חז"ל (סוטה דף י"ד ע"א) תורה תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים, ועל זה רמזו חז"ל שכאשר הבת אשר עיקר תפקידה ויעודה היא להיות גומלת חסדים היא בתחילה, הרי זה סימן יפה לבנים רומז לעסק התורה.

וזהו שאמרו איש ואשה שזכו דהיינו שכל אחד ממלא תפקידו ושליחותו, האישי בעמל התורה והאשה במעשי חסד, נמצא דהמה משלבים בחי' אלוף בינה גמול דלים יחד, או אז נעשה כאמור שם הוי"ה כסדרן, לכך מדה כנגד מדה שכינה שרויה ביניהם כי נשלם שם הוי"ה כסדרו וממילא נתעורר עליהם חסד ורחמים.

זהו השמחה הגדולה בלידת הבת, כי בעוד שהבן הנולד הכוונה לגדלו ולחנכו לתורה ועבודת השי"ת, ואילו הבת אין חלקה בתורה, אכן כיון שעל ידי שניהם יחד נשלם שם הוי"ה כסדרו, על ידי שהיא משלימה חלקה בגמילות חסדים, על כן תירב השמחה עד מאוד.

והנה איתא בזה"ק (פר' יתרו, דף פ"ח ע"ב) מהו שבת שמא דקוב"ה שמא דאיהו שלים מכל סטרוי, ורביה"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי השבתות, מאמר א) פירש הענין, דהנה כ"ז אתוון דאורייתא הם, ובכל אות יש בו חיות מן שם הנכבד הוי"ה ב"ה, ואם כן כ"ז אותיות הם כח כ"ז הוי"ת, בגימטריא

והרי בירך רק את בניו ולא את יוסף, "כי לברך את יוסף באהבתו אותו ברך את בניו, ויגיד כי לא היה ליוסף זרע אחר, והיתה כל ברכתו בברכת אלה הנערים, או שיקראו שאר בניו על שם אחיהם ומברכתם יבורכו גם הם, והוא הנכון בעיניי, עכ"ל. והרשב"ם וכן בחזקוני פירשו דברכת הבנים היא ברכת האב.

ובאור החיים הביא דברי הרמב"ן דפירש כי ברכת הבנים היא ברכת יוסף וכו', וכתב דאין הדעת נוחה בזה כי למה לא יתברך יוסף עצמו בדברים הנוגעים אליו בפרטות, והנכון בעיני כי בתיבת ויברך רשם הכתוב כי בירך ליוסף שיהיה תמיד מבורך, עוד פירש דהכוונה שמסר בידו מפתח הברכות, ע"ש.

ואפשר לבאר דברי הראשונים דהברכה ליוסף הוא מה שברך את בניו, דמה שהעיר האוה"ח "למה לא יתברך יוסף עצמו בדברים הנוגעים אליו בפרטות", דהנה נודע מש"כ בשו"ת ראב"ן (בתחילת הספר) סי' לז, לפרש מ"ד במד"ר (בראשית) עה"פ זה ספר תולדת אדם אמר בן עזאי זה כלל גדול בתורה. דהכוונה עפי"מ"ד בתורת כהנים (פר' קדושים, פ"ד הלי"ב) עה"פ ואהבת לרעך כמוך דאמר ר"ע זה כלל גדול בתורה, בן עזאי אומר זה ספר תולדת אדם גדול מזה. דס"ל לבן עזאי דאדם אוהב את בנו יותר מגופו, ע"ש, ולכך הברכה הטובה ביותר אשר עדיף לו האב מן הכל הוא בכך שיתברכו בניו, והבן.

וביותר י"ל דמן השי"ת יצא הדבר שייקבע על ידי יעקב דברכת הבנים הוא הוא עצם ברכת האב, דאבינו אב הרחמן קורא הדורות מראש צפה כי יגיע זמן שירדו בני ישראל עשר מעלות אחרונית ולא יהיו ראויים לברכה ח"ו, ואעפ"כ יחוס השי"ת לרחמנו בזכות האבות הקדושים, וזה ע"ד מה שאמרו חז"ל (תנחומא חוקת, יב) שהאבות מצטערים בצער בניהם בקבר ומבקשים רחמים עליהם, וכדכתיב (במדבר כ, טו) וירעו לנו ולאבותינו. ומרובה מדה טובה שבשעה שהשמחה שרויה במעונם של ישראל, הרי שהאבות בגו עדן גינתא המה ששים ושמחים בשמחתם.

ושמעתי מכ"ק אאמו"ר זצלה"ה דעובדא היה כאשר הרה"ק מבארדיוב זי"ע נולד לו בן זכר וביקש מאחיו זקה"ק מרודניק זי"ע להעמיד יין עבורו

שעל ידי כן יתרכו השמחות בכל בתי ישראל, ויתן השי"ת ויראו הכל בנים ובני בנים, בני שלשים ובני רבעים מתוך שמחה והרחבת הדעת.

בני שליט"א בירכני כאן שאזכה להשתתף בשמחת נישואיהם של הבנות שנולדו, ובעת הזאת אף אני מזמן וקורא לכל אחד ואחד הנמצאים כאן ולכל השמחים עמנו גם שאינם נמצאים כאן הם ונשיהם ובניהם ובני בניהם להשתתף עמנו יחדיו, ולשמוח בשמחת נישואיהם מתוך בריות גופא ונהורא מעליא.

בני שליט"א נתן השם 'הענדיל ריזל' ע"ש זקינתו של מחותני כ"ק אדמו"ר מסטארפקוב שליט"א, בת הגה"ק הקול אריה זי"ע שנסע על שבועות לצאנו להסתופף בצל מרנא הדברי חיים זי"ע משך כ"ו שנים, ובוודאי הוא לזכות גדול, ולבת הנולדה אצל נכדי מוה"ר משה שליט"א ניתן השם מרים ע"ש חמותי הרבנית ע"ה.

יתן השי"ת וזוכה כולנו יחד לשמוח תמיד בשמחות, ובמהרה יקויים היעוד (ישעי' סב, ה) ישיש עליך אלוקיך, בשמחה השלימה בנאולה הקרובה במהרה בימינו אמן.

את השוה"ט ד'עתיקא קדישא' ערך מרן שליט"א בקליינע זאל שבביתו נאווה קודש, בהשתתפות המחותן כ"ק האדמו"ר מסטארפקוב שליט"א, והמחותן הגרי"א הלברשטאם אב"ד גארליץ שליט"א, בני משפחת המלוכה ובני משפחות המחותנים. בברכהמ"ז על הכוס כובד - המחותן הגרי"א הלברשטאם אב"ד גארליץ שליט"א.

התורה בשוה"ט ד'עתיקא קדישא היה עה"פ בפרשתן (בראשית מה, יד-טו) וישלח ישראל את ימינו וישת על ראש אפרים והוא הצעיר ואת שמאלו על ראש מנשה וגו', ויברך את יוסף ויאמר וגו', ובהמשך הכתובים, ויברכם ביום ההוא לאמור כך יברך ישראל לאמר ישימך אלקים כאפרים וכמנשה וגו', ודייקו המפוי' על אומרו לאמר ב"פ ויברכם ביום ההוא לאמור כך יברך ישראל לאמר, דנראה כאלו אמר ב' דברים.

ואפ"ל עפי"מ"ש הרמב"ן, במ"ש ויברך את יוסף,

בזמירות בשוה"ט התכבדו, ברוך א"ל עליון - הרב אליעזר נתן שניארסון מב"ב (חתן המחותן הגרי"א אב"ד גארליץ שליט"א), דרור יקרא - הרה"ג ר' חיים גולדשטיין מפעיה"ק מח"ס שפע קודש, שבת היום - הרה"ג ר' יצחק בלומנטל משפיע בישיבה"ק.

לפני אמירת התורה, זימרו 'הורנו ה' דרכ' וכו'. לאחמ"כ פתח מרן שליט"א בדברות קדשו, ששולבה יחדיו עם דברי התחזקות והתעוררות לרגל ימי השובבי"ם, בקול בוכים ומעורר לחפש בבדקי הלב ולשוב אל ה' באלו הימים הנעלים.

התורה בעידן רעוא דרעוין היה עה"פ בפרשתן (בראשית מז, כה) ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה. וברש"י ויחי יעקב למה פרשה זו סתומה, לפי שכיון שנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד שהתחילו לשעבדם, עכ"ל. וכבר הקשו המפרשים, דא"כ מדוע נסתמה פרשה זו שמתחלת בויחי יעקב, והו"ל למיסתם הפרשה להלן כשמדבר במיתתו של יעקב. כן נמי כבר נאמרו כמה וכמה עניינים לבאר הכוונה במ"ש רש"י 'נסתמו עיניהם וליבם של ישראל'.

ולהלן בפרשתן (בראשית מה, יא) ויאמר ישראל אל יוסף ראה פניך לא פללתי והנה הראה אתי אלוקים גם את זרעך. ולכאו' אך 'והנה' הוא אך למחסור.

ובספה"ק (ראה דברים אחדים להחיד"א זלה"ה, דרוש יב לשבת תשובה, ועוד) דרמזו לו יעקב אבינו ליוסף במה שאמר לו 'ראה פניך לא פללתי', על מה שאמרו חז"ל (סוטה דף ל"ז ע"ב) בפסוק (בראשית לפ, יא) ויבוא יוסף הביתה לעשות מלאכתו, לעשות צרכיו נכנס, אלא שנראתה לו דמות דיוקנו של אביו בחלון, יעו"ש. ואמנם גוף הדבר צריך ביאור ואין לו פשר, דהיאך יתכן לומר על האי קדוש וטהור יוסף צדיק יסוד עולם אשר היה בר חכים ליעקב אבינו, ובוודאי בקדושתו העילאית היה לו מסירות נפש בכל רגע להקב"ה, והיאך יתכן לומר עליו שנכנס לעשות צרכיו.

והמשיך הכתוב (פסוק טו-טז) ויברך את יוסף ויאמר האלוקים אשר התהלכו אבותי לפניו אברהם ויצחק האלוקים הרעה אותי מעודי עד היום הזה, המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק וידגו לרוב בקרב הארץ. מפרשי התורה כבר עמדו בזה

בשוה"ט של מרנא הדברי חיים זי"ע, וכאשר הכריזו בסעודת ליל ש"ק שרבי משה מברדיוב מעמיד יין לרגל שמחת השלום זכור, נתעורר מרנא הדברי חיים ואמר, עכשיו הוא מבין מדוע הרבנית ע"ה בגן עדן הוא כ"כ בשמחה וטוב לב, ולובשת השמערן-טיכל, הרי כל זאת מפאת שנכדה משהלע עושה שלום זכור.

באשר לכך חפץ הקב"ה שיחקק דבר זה שברכת האבות הוא בכך שזרעם אחריהם מתברכים בטוב ונעימים, ומכך יומשך כי גם כשיהיו בני ישראל במצב שלא יהיו ראויים לברכה מצד עצמם, מ"מ יושפע הברכה משמים ממעל כדי להטיב לאבות הקדושים, אשר להם בוודאי מגיע להתברך בלי ערעור כלל.

ולכן אמרה תורה ויברך את יוסף והכוונה דמה שבירך יעקב את מנשה ואפרים בזה עצמו יאמר ויברך את יוסף כי ברכת הבנים היא מכה ברכת האב, ובכן יומשך מכך ברכה תמידית לבני ישראל בכל הדורות, וכאמור.

והנה אי' במד"ר (בראשית פס"ג ס"ג) יעקב נקרא שמו ישראל דכתיב לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל, יצחק נקרא שמו ישראל דכתיב ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב, אברהם נקרא ישראל רבי נתן אמר מילתא עמוקתא היא ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים ובארץ כנען ובארץ גושן שלשים שנה וארבע מאות שנה, הרי דכל האבות הקדושים מכונים בשם ישראל.

עפי"ז יובן מה שאמר ויברכם ביום ההוא לאמור כך יברך ישראל הכוונה שאז נקבע כי ברכתם וטובתם של הבנים תהא בכך ברכה וטובה להאבות אשר מכונים ישראל, וכאמור דעתה ייחקק הדבר הזה כי עיקר הברכה להאבות תהא כאשר יתברכו זרעם אחריהם, ושוב הוסיף לומר לאמר ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה וגו', והבן.

כתפילת מנחה ניגש מרן שליט"א לפתיחת הארון. בעליות התכבדו, כהן - הר"ר מאיר צבי טורנהיים מקרית צאנז טבריה, לוי - הרה"ג ר' אהרן ליב לוי מירושלים, שלישי - הרב אברהם דייטש שליט"א משב"ק, הגבה - המחותן כ"ק האדמו"ר מסטראפקוב שליט"א, גלילה - הרה"ח ר' שמשון ליבער מלונדון.

ותתאה היא מלכות (עיין זוה"ק פר' תרומה, דף קס"ח ובמקדש מלך שם; ועיין בזוהר הרקיע, פרשת בראשית), ועל ידי תשובה נתקן הכל לטובה.

והנה כשפוגם האדם רח"ל וחוטא הריהו פוגם בה"א תתאה דשם הוי"ה ב"ה, עד אשר כביכול אין שמו שלם, ולזה איתא בזוה"ק (פר' נשא, דף קכ"ב ע"א) כי תשובה אותיות תשוב ה', וכאשר האריך בזה רביה"ק מוהרצ"א זי"ע כמה פעמים (ראה מאמרי השבתות, מאמר ח, אות כא; מאמרי חודש ניסן, מאמר יג, אות ד; מאמרי חודש תשרי, מאמר ד, אות ט). ותכלית עבודת התשובה היא להשיב הה"א ולתקנה ככתחילה.

- והרהרתי לבאר הענין מה שנפגם דייקא ה"א תתאה, כי היא כאמור בחי' מלכות, ויראה היא ג"כ בחי' מלכות, וכל זמן שיש לו לאדם יראת שמים באמת ומפחד וירא מהדר גאון עוון, ויודע שהבורא ב"ה צופה ורואה הכל, וכדאמרו חז"ל (אבות ב, א) וכל מעשיך בספר נכתבין, וזוכר אמרם ז"ל (שם ג, א) דע לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, לפני מלך מלכי המלכים אשר הוא מלך העולם, ממילא על ידי יראה זו נשלם ענין המלכות. ברם כאשר חוטא ופוגם הריהו כמורד במלכות שמים לאמר כי אין עין של מעלה כביכול רואה בהמתרחש, וכיון שכן מסתלק בחי' יראה ופוגם באות ה"א תתאה אשר היא בבחי' מלכות כאמור. -

וכיון שאין שמו שלם הרי שמתוך כך נחסר משפעת הטובה לישראל, כי בני ישראל המה דבקים בשם העצם שם הוי"ה ב"ה וכמו שנאמר (דברים ה, ד) ואתם הדבקים בה' אלוקים חיים כולכם היום, וכל ההשפעות ברוחניות ובגשמיות כגוף ובנפש בכל המצטרך הוא מאת המהוה כל היות, והבורא ב"ה אשר הוא קרוב לבני ישראל עם קרובו הריהו משפיע להם כל הצטרכויותיהם, ברם בגין החטא והפגם שוב אין שמו שלם ונעשה בחי' (תהלים קיח, ה) מן המיצר קראתי י"ה, וחלף שתבוא שפעת הטובה אל ישראל קדושים, באים הגוים והקליפות וחומסים כל השפע בבחי' הכתוב (משלי ל, כג) ושפחה כי תירש גברתה. והצרה הצרורה גוברת ועולה למעלה ראש עד אשר צווחינן וצווחינן ולית דמשגח בן.

וזה שאמר יעקב האלוקים הרע"ה אותי, היינו

לבאר מה שהקדים יעקב לומר ויקרא בהם 'שמי' ורק אח"כ 'ושם אבותי אברהם ויצחק', דלכאן' היה לו להקדים תחילה להזכיר שם אבותיו לשמו.

במסורה ג"פ הגואל, תרי מלא וחדא חסר, הכא המלאך הגואל, ואידך (ישעיה נט, כ) ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב נאום ה', ואידך (תהלים קג, ד) הגואל משחת חייכי המעטרכי חסד ורחמים, ויל"ב מהו הדבר אשר רמז לנו בסמיכות מקראי קודש אלו.

- בימי השובבי"ם יכולים לתקן אפי' בחי' ר"ע - ובהקדם מש"כ בספה"ק קדושת יום טוב בפרשתן ברמז הפסוק האלוקים הרועה אותי מעודי וגו', דהנה ימי ושבועות השובבי"ם ממשמשים ובאים, ובהם מכריזים מן השמים 'שובו בנים שובבים' (ירמיה ג, כב), וצריך כל איש הישראלי לעורר עצמו בתשובה לפשפש בדרכיו ומעשיו אשר עשה ופעל בימים שעברו, כי שערי שמים פתוחים לכל אחד ואחד שיוכל לתקן כל אשר חטא וקלקל, וביותר צריך לתקן החטא הידוע כמבואר בספה"ק (ראה שער רוח"ק להאריה"ק, תיקון כ"ז), וחטא זה נקרא ר"ע כנודע (ראה רעיא מהימנא, פרשת תצא, דף ר"פ; ובלקוטי תורה, פרשת וישב) ברמז הפסוק (בראשית לח, ז) ויהי ער בכור יהודה ר"ע בעיני ה'.

והנה מבואר בחז"ל דאות ה"א מרמז על תשובה, וכדדרשו חז"ל (מנחות דף כ"ט ע"ב) עה"פ (ישעיה כו, ד) כי ביה"ה צור עולמים, אלו שני עולמות שברא הקב"ה אחד בה"י ואחד ביו"ד וכו', ומפני מה נברא העולם הזה בה"י מפני שדומה לאכסדרא שכל הרוצה לצאת יצא, ומ"ט תליא כרעיה דאי הדר בתשובה מעיילי ליה, ולייעול בהך, לא מסתייעא מילתא וכו', וברש"י שם (ד"ה לא מסתייעא) דהבא ליטהר בעי סיוע מפני יצר הרע, הלכך עבדי ליה סיוע פתח לעילא, עי"ש. והקב"ה ברוב רחמיו באשר הוא יודע כי לשוב ולהכנס אל הקדושה באותו הפתח והשער שבו יצא האדם עבודה זו קשה היא עד למאוד, על כן הוא פותח שער מיוחד באות ה"א מלמעלה ובה יוכל כל אחד ואחד לשוב ולהכנס ולעשות תשובה על כל מעשיו.

גם זאת נודע דבשם הוי"ה ב"ה אית ה"א ואית ה"א, ה' עילאה וה' תתאה, ה' עילאה היא בינה

העולמים מה אתה מבזה תכסים שלך [כי חותמו של הקב"ה אמת (שבת דף נ"ה ע"א)], אמר הקב"ה תעלה אמת מן הארץ הה"ד (תהלים פה, יב) אמת מארץ תצמח, ע"כ. ובוודאי שכל מאמר זה הוא עניינים גבוהים, אכן כל דבר ניתן לפרש גם על פי פשטות, ונבאר הענין במה שעמד הקב"ה והשליך אמת ארצה שתעלה אמת מן הארץ ע"ד מוסר.

והנה כבר הארכנו כמ"פ ממש"כ בספה"ק תפארת שלמה (פר' בחוקותי, עה"פ וזכרתי את בריתי וגו'; פר' דברים, ד"ה השליך) לבאר מה דאיתא במדרש (איכ"ר ב, ב), שבעת הגלות השליך הקב"ה את דמות צורת יעקב מתחת כסא הכבוד, וכמו שנאמר (איכה ב, א) השליך משמים ארץ תפארת ישראל. וביאר הענין לטובה, עפ"י הנודע (ראה ב"ר ב, א) כי בכסא הכבוד חקוקים ד' צורות והם אריה נשר כרוב יעקב, ואלו הם ד' רגלי כסא הכבוד והמרכבה העליונה, וכמו שאמרו חז"ל (חולין דף צ"א ע"ב) כי צורת תם חקוקה על כסא הכבוד (וראה סנהדרין דף ק"ג ע"א).

ולטובה השליך הקב"ה דמות דיוקנו של יעקב מכסא הכבוד, כי הנה ראה הבוכ"ע צופה הדורות מראש והמגיד מראשית אחרית, שילכו בני ישראל בגלות ארוכה ומרה גולה אחר גולה, ומפני חטאינו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו, וכן צפה והביט בדורות האחרונים והדור הזה אשר אנו שרויים בו דור עקבתא דמשיחא, אשר בהם תשרוד אימה וחשיכה גדולה, כאשר זמנים ומצבים קשים ומרים עד מאוד בגזרות קשות ואכזריות שיבואו על ישראל קדושים, עד אשר על פי דרך הטבע לא יהיה עוד קיום לכלל ישראל. וכאשר ראו עינינו הרבה אומות ששלטו בכיפה בשנים קדמוניות אשר כהיום נפקד שמם וזכרם מתחת כפת השמים ואין להם כל זכר וזכרון, ואלו הלא לא סבלו ועברו כל הני מיני הרפתקאי דערו עברו על ישראל קדושים, וממילא בוודאי אף בני ישראל בחשכת הגלות אשר הארץ מלאה חמס בהתגברות רוח הטומאה, עלול חלילה להכרת שם מישראל.

על כן חשב הקב"ה מחשבות על הדורות האלו במה יתחזק האיש הישראלי בבוכ"ע לכל יחמא, והשליך את יעקב אבינו ע"ה מתחת כסא כבוד

כאשר שני ההי"ן הללו יצטרפו לתיבת ר"ע, על ידי כן נהפך ונתקן הרעה לטובה. וכאמור דזהו תכלית הנרצה שאף מי שנפל ונכשל רח"ל, מכל מקום בחסדי הבורא ית"ש שגברו עלינו, ואשר חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו, והריהו פותח שערי לדופקים בתשובה. וכאשר נמנו וגמרו כל תלמידי הבעש"ט הק' זי"ע והאריכו בזה בספה"ק כי בדורות אחרונים מועיל תשובה לכל אחד ואחד, וכאשר יעשה האדם תשובה הרי שיעלה בידו לבטל ולתקן הר"ע ע"י ב' ההי"ן, עד שנעשה בחי' הכתוב (תהלים פ, ב) רע"ה ישראל האזינה, והקב"ה ישמע ויקבל תשובתם וישפיע עליהם כל המצטרך, אתוד"ק בתוספת ביאור יעו"ש בדרכה"ק.

עפ"י דבריו הק' יבואר בפשטות תורת המסורה, דאמר הכתוב האלוקים הרע"ה אותי מעודי עד היום הזה, המלאך הגואל אותי מכל ר"ע, והיינו כנ"ל שיש ביד כל אחד ואחד להפוך ר"ע להרע"ה, ואז וזו לציו"ן גואל ולשבי פשע ביעקב, ציון בגימטריא יוסף (שער הפסוקים פרשת ויצא, ד"ה ותקרא את שמו יוסף), שהוא מידת יסוד, וכנודע מהזוה"ק (ח"א דף רמ"ח ע"א) שבחינת 'יסוד' נקראת 'ציון', ואף מי שנפל רח"ל עד לעומק התהום ולדיוטא התחתונה, מכל מקום הגואל משחת חייבי המעטריכי חסד ורחמים, ומרחמי וחסדי השי"ת שיש ביד כל אחד ואחד אף מי שפגם ונעשה בחי' ר"ע לשוב אל השי"ת ולתקן כל מעלליו ולהפך מבחי' ר"ע לבחי' הרע"ה כנ"ל.

- יעקב אבינו מלווה את ישראל בגלותם לשמור לבל יאבדו לגמרי -

ואפשר לומר עוד, ובהקדם לבאר מ"ד במדרש (ב"ר ה, ה) א"ר סימון, בשעה שבא הקב"ה לבראות את אדם הראשון נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים וחבורות חבורות מהם אומרים אל יברא ומהם אומרים יברא וכו', הה"ד (תהלים פה, יא) חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו, אמת אומר אל יברא שכולו שקרים, חסד אומר יברא וכו', שלום אומר אל יברא, צדק אומר יברא וכו', מה עשה הקב"ה נטל אמת והשליכו לארץ, הה"ד (דניאל ה, יב) ותשלך אמת ארצה, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבון

אליו כל נשמות ישראל לבל ישכחו חלילה מקור מחצבתם ומקום חצובת נשמתם, כי אם אדרבה בכל עת יוכלו להתרומם ולהתחזק מחדש בידיעה ברורה כי ישנו בורא ומנהיג לעולם, ולשוב אליו באמת.

וזהו שאמר דוד המלך ע"ה על כנסת ישראל ואני אניד לעולם, רצ"ל מה שאנו אגודים וקשורים תמיד אל הקב"ה, אזמרה לאלקי יעקב, שהוא גרם זאת, כי רק בכוחו של יעקב יתחזקו בני ישראל באמונתם, וכתב שם דרכו איש אלוקי קדוש זי"ע צוה עליו לאמר זאת הפירוש בשמו, על כן אמר להעלות על הספר בשמו.

ולדרכו אפשר לרמוז עוד בפסוק, דהנה הכתיב הוא 'ואני אניד לעולם', ונודע דרשת חז"ל (פסחים דף ג' ע"א) בפסוק (שמות ג, טו) זה שמי לעולם וגו' - לעולם כתיב, והרמז בזה י"ל, דאף כאשר אותותינו לא ראינו ואין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה, והחושך תכסה ארץ, כאשר אין רואים אלוקותו בגלוי, כי אם אדרבה מלאה הארץ חמס וזוהמא, כשהכל הוא בהסתר, מכל מקום גם אז ואני אניד לעולם, היינו שיהיו בני ישראל אגודים אל השי"ת וזאת בכוחו של יעקב כנ"ל, אשר יעקב הו"ל צער גידול בנים (שבת דף פ"ט ע"ב) והוא מחזק את בני ישראל עד סוף כל הדורות והולך עמם בכל גלויותיהם ואינו נוטשם ועוזבם כלל, ובכוחו יוכלו הכל להתחזק ולהתרומם מעפר אשפתות לשוב ולהתקרב אליו ית"ש.

- ידו של יעקב אחוזה ביד כל מי שחפץ להנצל ולהציל נשמתו -

ובביאור הענין מה שדייקא יעקב מתעסק בשליחות זו, אפשר להוסיף עפ"י מה ששמעתי ממרן אאדמו"ר זי"ע לפני רבות בשנים (ראה דב"ק בעידן רעד"ר פר' פנחס תש"ל) דהנה ברבקה אמנו כתיב (בראשית כה, כא-כב) ותהר רבקה אשתו, ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי ותלך לדרוש את ה' וגו', וברש"י מהמדרש (ב"ר סג, ז) דכשהיתה רבקה עוברת על בתי כנסיות היה יעקב מפרכס לצאת וכשהיתה עוברת על פתחי בתי ע"ז היה עשו מפרכס לצאת וכו'. והנה כשנולדו נקרא יעקב ע"ש וידו אוחות בעקב עשו, ולכא' הוא פלא גדול מה שנקרא על ענין זה שאחזו בעקבו של עשיו.

שילך עמהם בגלותם. כיון שידע הקב"ה כי לולי זכותו של יעקב אבינו ע"ה לא יהיה באפשרי לסבול עול הגלות, ובזכותו של יעקב מובטח להם שגם בזמנים קשים אשר עמא דארעא אזלא ומדלדלי מטה מטה והטומאה מתגברת להרחיק את בני ישראל מאביהם שמשמים, עד שלא יוכל האדם להתגבר ולעמוד בצדקו כיהודי ירא ושלם, מכל מקום יוכלו לחזק עצמם בבוכ"ע לקבל עליהם עול מלכות שמים ותשובה שלימה, ועל כן ברוב רחמיו וחסדיו של הבוכ"ע כי לא יטוש את עמו, השליך עמנו בגלותנו את יעקב אבינו ע"ה, ובכל מקום ומקום שגלים שמה מתהלך עמהם יעקב להחיות עם רב ולהזריח ולהאיר עליהם אור רוחני קדוש, ולשמרם לבל יאבדו חלילה הן בגשמיות והן ברוחניות, ויוכלו בני ישראל בני א"ל חי לעמוד בכך על אף גודל הצרות והפורעניות.

ובזה מבאר שם בתפארת שלמה מאמר הכתוב (ויקרא כו, מב), וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק וגו', דבדייקא פתח ביעקב אבינו ע"ה ולא לפי סדר התולדות, כי יעקב הוא שילווה את ישראל זרעו עם קדוש בכל עת גלותם, להגן ולשמור עליהם בכל מקום אשר יהיו שם לבל יפלו חלילה לגמרי, כי אם אדרבה בכל עת יוכלו להתחזק ואף אם נפלו ונתרחקו כל כך מכל מקום תמיד יוכלו להתרומם מחדש, עי"ש בדב"ה ק.

- בניי אגודים לעולם אל השי"ת בזכותיה דיעקב - הלום ראיתי בספה"ק אמרי משה להרה"ק רבי משה מהירמלוב זי"ע תלמיד הרה"ק רבי משה ליב מסאסוב זי"ע (פר' ויצא), שהביא בשם רבו הנ"ל זי"ע לפרש הפסוק (תהלים עה, י) ואני אניד לעולם אזמרה לאלוקי יעקב, דהנה מצינו גבי יעקב שאמר להם לבניו י"ב שבטי י"ה (בראשית מט, א) האספו ואגידה לכם, ופירש הדברים, שאגרום לכם שתהיו אגודים בהשי"ת עדי עד, כי 'אגידה' הוא לשון קשר, וע"ד הכתוב (עמוס ו, ו) 'ואגודתו על ארץ יסדה', שאמר להם יעקב שהוא יאגוד אותם לבל יאבדו מכרם ישראל חלילה. וכנגד חומר הגלות המר, ואומות העולם העומדים עלינו להסיר לבבנו מאת הבורא ית"ש לילך אחר הבלם חלילה, יעמוד יעקב לקשר

חזיר ליטרה, ולכן העי"ן תלויה לרמוז שעתידה להתהפך לאות אל"ף, יעו"ש בדבה"ק.

וכל זה פעל יעקב אבינו ע"ה במה שאחזה ידו בעקב עשו, וכאמור דרצה להציל נשמתו ולפדותו מרדת שחת לבל יאבד זכרו לנצח, ואף כי לאותו שעה לא עלה בידו לפעול כן, אכן סוכ"ם כאשר יהיה תיקון העולם ורוח הטומאה יבוער מן הארץ, או אז יבוא אף עשיו אל תיקונו ויתהפך יע"ר ליא"ר ועתיד הוא להטהר.

תכלית הענין היה כאמור על הדורות הבאים, כי אם על עשיו עלה ביד יעקב עכ"פ לעתיד אשר עתיד הוא להטהר, אם כן כל שכנ וקל וחומר ב"ב של ק"ו על בני ישראל בני א"ל חי, אשר עיקרם ושרשם טוב, ויש להם נשמה חלק אלו"ה ממעל, הרי שבוודאי פעל יעקב והוא בכוחו מגן ושומר עליהם לבל יאבדו חלילה מכרם ה'.

ועפ"י יבואר היטב מה שדייקא יעקב הוא שנבחר לשליחות זו ללוות את ישראל בכל עת גלותם, והשליך הקב"ה צורת תם דמות יעקב אבינו מכסא הכבוד, כי הוא זה שעורר שאף אם יפלו עד למעמקי התהום מעבר להרי החושך, ובגין גודל החטאים יהיו נתונים ברשות הטומאה, מכל מקום כאשר ירים האיש הישראלי זרועות ידיו אל השי"ת, ויזעק ויבכה בורא כל עולמים, חפץ אני בתשובה ומתחרט אני על מעשי, הרי שאז יתעורר עליו כוחו של יעקב אבינו אשר הוא ידו אוחזת בהם בכל דור ודור, והוא ימשכו ויוציאו אפי' מדיוטא התחתונה ומשער הנו"ן שבשערי הטומאה.

בוה נבין פליאה עצומה אשר עינינו הרואות בדור יתום וטמא זה שאנו חיים בו אשר הוא דור עני ואביון דור יתמי דיתמי, והנה אלפי ורבבות נשמות תועות אשר כבר היו שרויים במקומות הגרועים ביותר, ולפתע פתאום לבשה אותם רוח התעוררות ונתעוררו לשוב בתשובה עד שנעשה יראי ה' באמת הזהירים בקלה כבחמורה ומקבלים עליהם עול מלכות שמים שלימה, ומי פעל כל אלה, שזהו בוודאי רק בכוחו של יעקב שלימא, אשר כוחו - מכח דלעילא - הוא כח נצחי להאיר ולהזריח אור הקדושה על כל עם בני ישראל בכל מצב שיהיו,

וביאר בקדשו ענין מה שאחו יעקב בעקבו של עשיו, דוהו יען וביען אשר היה יעקב חס ומרחם על נשמתו האומללה של עשיו אחיו, והיה נלחם עמו למונעו מלילך לעבוד עבודה זרה, כשמטרתו אחת היא להציל הניצוץ הקדוש המפעם בקרבו של עשו, ולהחזירו אל הקדושה שלא יאבד וימחה שמו מקרב ישראל. ובכל עת היה יעקב מחשב היאך יוכל להחזירו בתשובה ולקרבו אל תחת כנפי השכינה. ועל כן נקבע שמו יעקב להורות על רוב חסדו טובו שמסר עצמו להציל אפי' את מי שהוא בבחי' עשיו הרשע, יעו"ש בדבה"ק.

ואף כי אכן כלפי עשיו לא עלה ביד יעקב לפעול כל זאת, כי עשיו עוד בהיותו במעי אמו נאחז ברע והפליג ברשעותו, אכן אצל יעקב הוטבע טבע זו מעת הולדו להחזיק הנופל לבל יאבד לגמרי, ובוה התווה והורה הדרך אשר יעשה הוא לעולמי עד בכל דור ודור, להציל כל הנופלים והשוקעים בזהמת החטא, ואף שנדמה בעיניהם כי אפסה כל תקווה אחר שנשבו לבין הקליפות ונפלו לבאר שחת, מכל מקום ידו של יעקב אוחזת בעקבו של כל מי שירצה להאחז בו ולהציל נפשו ונשמתו.

- יעקב אבינו עורך שגם מעומק הקליפות יכולים לצאת ולעשות תשובה שלימה -

וביותר אפ"ל, עפ"י מה שביאר רביה"ק הישמח משה זי"ע בתפלה למשה (קאפיטל פ) הפסוק (שם פסוק יד) יכרסמנה חזיר מיער, דבמדרש (ילקוט תהלים, רמז תתל) דאות 'ע' שבתיבת 'יער' תלויה, והענין בוה עפ"י מאמר חז"ל (חולין דף קכ"ז ע"א) כל מה שבים טהור ביבשה טמא, וכל שביבשה טהור בים טמא, וא"כ החזיר אשר הוא ביבשה טמא, בים טהור הוא, ומבואר במדרש (ויק"ר יג, ה) והובא באור החיים הק' (ויקרא יא, ג) דעתיד חזיר להטהר, וביאר שם האוחה"ק דהכוונה על עשיו הרשע המכונה 'חזיר יער' וכדדרשו חז"ל במדרש (ב"ר סה, א) עה"פ (תהלים פ, יד) יכרסמנה חזיר מיער, מה חזיר הוה בשעה שהוא רובץ מפשיט את טלפיו, כלומר שאני טהור, כן מלכות הזאת גוזלת וחומסת וכו' עיי"ש (וראה מהרש"א מגילה דף י"א ע"א). ולעתיד לבוא כאשר יבוא עשיו על תיקונו יהפך אות עי"ן שביע"ר לאות אל"ף לתיבת יא"ר, וכנ"ל שעתיד

שלא יאבדו חלילה מחרם בית ה', ובכל עת ובכל זמן ויכלו לעשות תשובה שלימה ולשוב אל השי"ת.

- יעקב אבינו לא מת ובכל דור מעורר בניצוץ קדוש את האדם לתשובה -

מעתי יאירו לעינינו מאמר חז"ל לגבי יוסף הצדיק, והוא ע"ד מה שאמרו חז"ל (ע"ז דף ד' ע"ב) גבי דוד המלך ע"ה שלא היה דוד ראוי לאותו מעשה, וכמו כן נמי יוסף הצדיק אשר הוא צדיק יסוד עולם (זוה"ק ח"ג, דף ש"ב ע"א), ובוודאי אין כל מציאות בעולם שיוסף מעצמו יכנס לעבור עבירה, אלא דמן השמים סיבב המסבב כל הסיבות הענין כן שיכנס יוסף הצדיק במטרה לעבור עבירה רח"ל, עד שנראתה לו דמות דיוקנו של יעקב אביו בחלון, ומיד וינס יוסף החוצה. וכל זה היה כדי להכין בחי' תפקידו ושליחותו של יעקב אבינו לדורות עולם. ובבחי' מעשה אבות סימן לבנים (ראה רמב"ן בראשית לב, ד), סיבב כן השי"ת מעשה זה אצל יוסף אשר כלל ישראל נקראים על שמו, וכמאמר הכתוב (עמוס ה, טו וברש"י שם) אולי יחנן ה' אלקי צבאו"ת 'שארית יוסף' (וראה ברכות דף נ"ה ע"ב ובמהרש"א שם; ב"ר עג, ב).

ע"ז גם רמזו חז"ל במה שאמרו (תענית דף ה' ע"ב) יעקב אבינו לא מת, והיינו כי יעקב יש לו תפקיד ושליחות לנצח ולדורות עולם, להוציא את זרע ישראל גם אם נפלו למצב הגרוע ביותר, ובנסיונות הגדולים הקשים והמרים שהגיעו עדיהם נפלו לרשת היצר, מכל מקום על ידי כחו של יעקב אבינו אשר מחדיר בהם ניצוץ קדוש ומאיר ומזריח אל תוככי נשמתם, יש בידם להתחזק ולהתעלות מעומק התהום ולשוב בתשובה שלימה. כי כאמור כוח קדושתו של יעקב אבינו ע"ה מלווה את ישראל בכל עת גלותם עד סוף כל הדורות.

ענין תפקידו ושליחותו של יעקב אבינו נתגלה לו ברדתו מצרימה, ולזה אמר יעקב ליוסף ראה פניך לא פללתי, וכנזכר בריש דברינו מספה"ק שאמר לו יעקב ליוסף שלא האמין שיצטרך הוא להתגלות ליוסף ולהצילו ממכשול, כי הלא יוסף היה קדוש מרחם וצדיק יסוד עולם, ולא פילל והאמין שיצטרך לבוא לידי כן. אכן כעת נתגלה ונתוודע לי הענין, כי והנה הראה לי האלוקים גם את זרעך, שהיה זה

בבחי' מעשה אבות סימן לבנים לדורות עולם, שגם בסוף האלף החמישי בדור נמוך וירוד כל כך, בהתגברות הטומאה והזוהמא כאש בוער בקרב ישראל, הרי שכאשר יחפוץ האיש הישראלי להנצל מידם, ויזעק 'טאטע העלף' כי איני רוצה ליפול לזרועות הטומאה כי אם אדרבה אליך ה' אברח להיות ירא ושלם, או אז יזכה לסיוע מניצוץ קדוש של יעקב אבינו אשר יעמוד לימינו לסייע להאיר לו ולהזריח עליו רוח מהרה רוח תשובה.

ולזה נקט כאן הכתוב בלשונו והנה אשר אין והנה אלא לשון שמחה (ויק"ר יא, ז), כי כעת הבין יעקב מה שהוצרך להתגלות ולהראות פניו ליוסף בנו, שזה היה לתכלית שליחותו אשר הראה לי אלוקים גם את זרעך, שעל ידי כן יתעורר זכותו וכוחו להציל את זרע ישראל לדורות עולם, וכוחו הוא שילווח ויאיר לבני ישראל בכל משך גלותם, שיוכלו להתרומם ולהתעלות תמיד בכל עת ובכל מצב.

וע"ז בירך יעקב ואמר, האלוקים הרע"ה אותי מעודי עד היום הזה המלאך הגואל אותי מכל ר"ע, וכנ"ל מהקדושת יו"ט שיש לתקן בחי' ר"ע על ידי ב' ההי"ן תחילה וסוף, יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבותי וגו', ובדייקא הקדים להזכיר שמו תחילה, לרמוז על מה שנאמר 'וזכרתי את בריתי יעקוב' וגו', שאף שם הקדים הכתוב להזכיר את יעקב תחילה והיינו כי יעקב הוא הוא שמלווה את בני ישראל בעת גלותם, והוא השושבין הגדול לקשר את עם בני ישראל בקשר אמיץ וחזק לבל ינתקו עצמם חלילה מן האבות הק', וכנ"ל מהתפארת שלמה, כאשר אילולא יעקב לא היה נותר כל זכר לעם בני ישראל, ולזה אמר 'ויקרא בהם שמי' ועל ידי כן יהיה גם ושם אבותי אברהם ויצחק, ולא יפקד שם ישראל מן העולם.

ועל כן בדייקא התקינו הקדמונים שיתחילו שבועות של תיקון שובבי"ם דייקא אחר קריאת פרשת ויחי, שבו אנו מעוררים ענין הנ"ל שגם בחי' 'רע' יכולים לתקן לבחי' 'הרע"ה', וזהו בכוחו של יעקב אבינו ע"ה, אשר עורר בחי' זו לבלתי ידח ממנו נדח ובכל עת ובכל מצב יכול כל אחד ואחד לעשות תשובה. ושוב אנו קוראים בתורה בסמיכות ואלה

יסודי עולם שבכל דור ודור, אלא על בני דור האחרון בחלוף הדורות בעקבתא דמשיחא כאשר הנסיונות יתגברו עד למעלה ראש, והטומאה תתגבר ביותר על האישי הישראלי עד שיפלו מטה מטה, או אז נעשו כתות כתות, ואמת אמר אל יברא, כי בוודאי באופן כזה נוח לו לאדם שלא נברא משנברא.

ברם הקב"ה השיב כנגדו דאף שרואים המה נכוחה מה שגלוי וידוע גם לפני הבורא ית"ש, מכל מקום הגם שיהיו שרויים בחשכות והסתר גדול כל כך, כשהטומאה והזוהמא יתגברו בכל כוחם להפיל את האדם ברשתם, אף על פי כן בכל עת יהיה הברירה והבחירה ביד האדם, וכאשר יחפוץ ויתעורר לעשות תשובה תתקבל תשובתו לרחמים ולרצון. ולזה עמד והשליך הקב"ה אמת ארצה, הוא יעקב אבינו אשר הוא בחי' אמת, וע"ד הכתוב (מיכה ז, כ) תתן אמת ליעקב. וכיון שיתהלך יעקב עמהם בעת גלותם בוודאי לא יאבדו. ועל אף גודל הטומאה והתגברות היצר הרע אשר יבוא אל האדם להכשילו בכל מיני תחבולות ועצות רעות, וידמה להטות את האדם מדרך הישרה, מכל מקום אל ידמו כי בדור אחרון תפוג תורה ויהדות ח"ו, כי כח יעקב אבינו ע"ה יעמוד להם להפוך בחי' רע' להרע"ה, ואף מי שנפל עד לבחי' הכתוב (ירמי' ב, יט) ר"ע ומר עזבך את ה' אלוקיך, בכחו של יעקב שיתעורר עליו ויכל לתקן הכל ולהתעלות מעלה מעלה.

ואפשר דכח זה שניתן ביד יעקב הוא ע"ד מה שאמרו חז"ל (יבמות דף צ' ע"א) שיש כח ביד בית דין לעקור דבר מה"ת, וכאשר מצינו ביעקב שעקר דבר מה"ת, שהעביר הבכורה מראובן ליוסף, והקשו המפרשים (ראה אוה"ק בראשית מט, ג; וראה דברי חיים עה"ת, חידושים על הסדרות בפרשתן) האיך היה יעקב רשאי להעביר חלק הבכורה מראובן והא כתיב (דברים כא, מז) לא יוכל לבכר. אכן כיון שהיה זה לצורך שעה עקר יעקב דבר מה"ת אף בקום ועשה. וכמו כן נמי עומד יעקב לעקור בקום ועשה כנגד טענת מדת הדין המבקשת שלא תועיל להם תשובה לישראל, והמקטרגים והמשטינים חפצים לנעול ולסגור שערי התשובה לומר כי אפסה תקוותם ותקומתם של הני שנפלו, והוא ממשיך כי אדרבה

שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו, ונודע מספה"ק (ראה בני יששכר, מאמרי כסלו טבת, מאמר ב, אות כה) כי מצרים הוא שורש כל הגלויות, וכאשר באו בני ישראל מצרימה הרי שאת יעקב איש וביתו באו, ויעקב אבינו ע"ה מלווה אותם ונמצא עמהם בכל מצב ובכל עת, וכאשר יקבל האדם על עצמו קבלה טובה מתוך לב נשבר ויזעק אל אביו שבשמים עזרני נא, וחלצני נא מן המיצר כי חפץ אני בתשובה, הרי שבכוחו של יעקב יזרח עליו אור וניצוץ קדוש, ויתהווה לו סולם ומעלות לצאת ולעלות אפי' מנוקבא דתהומא רבא.

ויתבאר בזה מאמר הקב"ה ליעקב בעת רדתו מצרימה, שאמר לו השי"ת (בראשית מו, ג-ד) אל תירא מרדה מצרימה וגו', אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה ויוסף ישית ידו על עיניך. דכאמור תכלית ירידת יעקב למצרים היה בבחי' מעשה אבות סימן לבנים, שעתידי הוא גם לילך עם כל ישראל בכל גלויותיהם, ואמר לו השי"ת אנכי ארד עמך מצרימה, ונודע מה דאיתא בזוה"ק (ח"א, דף קמ"ד ע"א) דיעקב שכונה אחידא ביה, והיינו דיעקב הוא בבחי' עצם השכינה הק', והשכינה הק' ויעקב אבינו ילוו את ישראל בכל משך שנות הגלות, כשתכלית הנרצה לזה הוא אנכי אעלך גם עלה, וידע כל אחד ואחד מישראל גם מי שכבר נפל עד לבאר שחת, שבכח יעקב שלימא יכול הוא להתעלות ולתקן הכל. וע"ז גמר אומר ויוסף ישית ידו על עיניך, וזה בא כסימן שכן הדבר, דבבחי' מה שמצינו ביוסף הצדיק שכאשר נכנס הביתה נראתה לו דמות דיוקנו של אביו, וכל מעשה זה שבוודאי אין לזה כל שייכות עם האי צדיק יסוד עולם, ולא נתגלגל ובא כי אם כהכנה לדורות הבאים, ולהורות על שליחותו ותפקידו של יעקב אבינו להציל כל אחד ואחד מזרעו עם בני ישראל עד סוף כל הדורות לבל ירד לבאר שחת.

- הבח הניתן ביד יעקב הוא בבחי' כח בי"ד לעקור דבר מה"ת -

וכזה יובן מאמר המדרש, דבשעת בריאת העולם כאשר ראו המלאכים מה שעתידי בני אדם לעשות, ובוודאי שלא היתה כוונתם על הצדיקים בני העליה, הוקנים והנביאים התנאים והאמוראים ושאר צדיקי

(כמנין קפ"א), שבאלו ארבעה (עינים אוזן לב פה) תולה כל הנהגות הגוף לטובה או להיפוך חלילה. והיינו שהזהירנו בוראנו לקמץ בג' דברים הללו, ולעשות לעצמו מחסום ושמירה הן מה ששומע באזנו, הן המחשבות שבלב והן הדיבורים שבפה. [ובספה"ק ייטב לב (ריש פר' מסעי) האריך ע"ד המוסר לבאר בענין רמז אל"ף שהוא נוטריקון אוזן לב פה, וביאר ע"ד הרמז הא דאמרו חז"ל (אבות ב, א) דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבין, מעשיך ירמוז על כח הדבור, כי עקימת שפתיו הוי מעשה (בבא מציעא דף צ' ע"ב) יעו"ש].

והנה שמיעת האוזן ומחשבת האדם הוא דבר קשה ולא כל אחד עומד במדרגה זו שיהיה לו שליטה על מה שאזניו שומעות ומה שמחשב בלבו, כי הגם שלא ירצה לחשוב כל מיני מחשבות הרי אלו עולים ובאים במחשבתו בעל כרחו, ומעתה היאך יזכה לקמץ ולהיזהר בזה. ועל כן עיקר העבודה הוא ב'עינים' אשר הוא עולה כאמור בגימטריא אוזן לב פה, שכאשר יזהר האדם ביותר להיות עוצם עיניו מראות ברע, וילחם עם יצרו הרע בכל יכלתו שלא לראות דבר שאינו כראוי, ושלא לבוא לידי מכשול, בד בבד עם תפילות ותחנונים על כך, הרי שעל ידי כן יזכה לשמירה דלעילא עד שיהיה לו שליטה אפי' על שמיעת האוזן ומחשבת הלב, אתוד"ק בתוספת ביאור, יעו"ש.

ועל זה אמרו חז"ל (שבת דף ק"ד ע"א) הבא ליטרה מסייעין אותו, וכאשר האדם עושה כפי מיסת יכולתו הרי שהדבר ברור ומוסכם כי יזכה לסייעתא מן שמיא על כך, כי אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו ואינו מבקש מהם לעשות יותר מכפי יכולתם. ואכן כאשר ישתדל בכל יכלתו לבל יבוא לידי עבירה ולא לידי נסיון, ויפיל תחינתו בבכיה לפני מלכו של עולם שיוזכה לילך בדרך הישר ולא לבוא לידי עון ועבירה, יזכה וישמרו אותו בשמירה דלעילא מן השמים.

ומעתה יאיר לנו תיקון אות ע' שיתהפך להיות אל"ף, דהנה נודע דע"י החטא הקדמון שחטא אדה"ר בכי תאוה הוא לעינים (בראשית ג, ו), נכנסה זוהמא, נתהפך האו"ר לעו"ר ונתהווה מ'כתנות אור'

יועיל תשובה לכל אחד ואחד באשר הוא, וכאשר אך יזעק ויתעורר בתפילה וזעקה לפני השי"ת על אשר רע ומר לו, ויקבל על עצמו חרטה אמיתית על העבר וקבלה אמיתית על להבא לשנות מעשיו ולבלתי לשוב לכסלה עוד, אז יעמוד לו זכותיה דיעקב שלימא שיוכל לעשות תשובה שלימה כראוי. ויורמו בפסוק (תהלים פו, יא) הורינו ה' דרכך אהלך באמיתך, דהנה תשובה איקרי דרך (ראה אלשיך הק' דברים כג, טו), וע"ד אמרינו 'ודרך תשובה הורית', וז"ש הורינו ה' דרכך, כי חפיץ אני בתשובה, ובושתני ונכלמתי להרים אלוקי פני אליך, באשר יודע אני בנפשי כמה קלקלתי ופגמתי, ואף כי שערי תשובה ננעלו בפני ע"י המקטרגים, אעפ"כ אבקש הורינו ה' דרכך אהלך באמת"ך רומז לכוחו של יעקב אשר תתן אמת ליעקב, ובכוחו מועיל תשובה לכל אחד ואחד, והוא יעמוד לסייע לאדם שיוכל להתעלות ולצאת אפי' מנוקבא דתהומא רבא עד שיבוא לבחי' יחד לבבי ליראה את שמך'.

- עיקר התיקון באות אל"ף נוטריקון אוזן לב פה ובגימטריא עינים -

והנה במה שהזכרנו לעיל כי לעתיד לבוא יתהפך אות ע' הרומז לקליפת חזיר היער הוא עשו, לבחי' אל"ף, אשר בוודאי המה עניינים גבוהים, אולם ניתן לפרשו גם עפ"י פשטות, - וכל דברי אינם מכוונים כי אם לעצמי, וכמאמר חז"ל (ב"מ דף ק"ז ע"א) קשוט עצמך תחילה ואח"כ קשוט אחרים, כי נער הייתי וגם זקנתי, ואף כי בצעירותי אמרתי לתקן מעשי ועדיין בזקנתי שוב עדיין אומר אני, ובוודאי שאין אני מרמה עצמי לומר כי ראוי אני לבוא בתוכחת מוסר לרבים, אלא כל דיבורי כעת אינם כי אם אלי אשר אני מדברם בקול, - ויש לומר דרומז למה שאמרו חז"ל (ראה ירושלמי ברכות פ"א ה"ה) עין רואה ולב חומד וכו'. ובספה"ק אור ישע להרה"ק רבי אשר ישעי' מראפשיין זי"ע (פר' יתרו) מביא מה ששמע מחותנו רביה"ק מראפשיין זי"ע שאמר בשם הרה"ק הרר"מ מרימנוב זי"ע שאמר שישאל לא שמעו בסיני כי אם קמץ אל"ף דאנכי. ופי' האור ישע בעומק הדברים שבמתן תורה הורה לנו הקב"ה שנקמץ האל"ף ר"ת א'וזן ל'ב פ'ה, ושלש אלה בגימטריא עינים עם הכולל

כתנות עו"ר, ולהנ"ל יבואר, דכיון שעיקר הפגם היה בעינים, ממילא לא היה עוד לאדם שליטה על הרמוז באות אל"ף שהוא נוטריקון א'זון ל'ב פ'ה כנ"ל, ונפגם האל"ף ונהפך לעי"ן. ולזה אמרו חז"ל (ב"ר כ, כט) כי בתורתו של רבי מאיר היה כתוב כתנות אור באל"ף, והיינו כי רבי מאיר קיים בחי' הכתוב (משלי ד, כה) ועפעפיך יישירו נגדך, וכיון ששמר על עיניו בקדושה ובטהרה, נמסר בידו השליטה על פתח האוזן ובחינת השמיעה, וכן היה שליט על לבו ומחשבות והרהורי הלב, עד שעל ידי כן היה שליט על כל איבריו וגידיו.

- העצה לאדם שיוכל לתקן הכל הוא ע"י לימוד התורה הק' -

ויפורש מה שנקרא האדם בשם 'אדם', דלכאוי' היה לו ליקרא 'דם' ע"ש שהוא מבשר ודם, וכבר הארכנו בזה כמ"פ מספרים הק' (וראה נועם מגדים, פר' ויקרא). ולהנ"ל יבואר, כי האל"ף בא להורות על עיקר תכלית האדם, שהוא להשליט עצמו על אוזן לב פה, ועל אף שהוא קרוי מחומר גם והוא בשר ודם, יש בידו לעשות כן.

והעצה היעוצה לאדם שיוכה לכך הוא על ידי עסק התורה הק', שכאשר ישתדל האדם ללמוד ככל יכלתו בתורה הק', הרי שעצם ההבטה באותיות התורה הק' מחדירה קדושה אל תוך עיניו, וכנודע מצדיקים שהתפללו דייקא בסידור שנכתב בו מפורש שם הוי"ה ולא ב' יודי"ן (ראה מאור ושמש, פר' עקב, ד"ה הן לה' אלו קוד; וראה לכ"ק מרן זי"ע שפע חיים רעד"ר, ויקרא ח"א, פר' ויקרא, מאמר א אות ט), וכן כשאמרו מזמורי תהלים. והיינו כי עצם ההבטה באותיות הקדושות מזריחה ומחדירה קדושה אל עיני האדם. וכמו כן כאשר מתייגע האדם על תלמודו ולומד מתוך הספר בקיום בחי' הכתוב 'עפעפיך יישירו נגדך', הרי שזוכה לסיוע דלעילא לקדש עיניו וממילא יוכל לקדש כל האיברים כולם, כי דדא ביה כולא ביה ומי שזוכה למדת הקדושה הוא יש בידו לזכות לתורה ולקרבת אלוקים, כנ"ל.

עפי"ז יש לומר בטעמא דמילתא דאמרו חז"ל (גדרים דף ס"ד ע"ב) סומא חשוב כמת, ולכאוי' הלא חכמי הטבעיים אמרו, כי הלוקה באחד מן החושים,

הרי ששאר החושים מתברכים יותר, וכגון ששומעים טוב יותר מאחרים, וכן זוכרים ומבינים יותר מזולתם, ומעתה מפני מה מי שנסתמא הריהו חשוב כמת. ולהנ"ל יש לומר דכוונתם היתה לענייני רוחניות, שמי שהוא סומא בעיניו והיינו שיש לו רח"ל עיניים טמאות, הריהו חשוב כמת, וכדאמרו חז"ל (ברכות דף י"ח ע"ב) רשעים בחייהם קרוים מתים. ותחילת נפילה הוא בטומאת העינים, אשר כל חיותו של אדם תלוי בזה אם יש לו עינים קדושות. וכאשר רמזו בספה"ק בדברי חז"ל (תענית דף כ"ד ע"א) כלה שענייה יפות אין כל גופה צריך בדיקה, 'כלה' רומז לכנסת ישראל כלה קרואה בנעימה (ראה שה"ש ד, יב), כאשר עיניה יפות היינו ששומרים על העיניים לא להביט בהם בדבר שלא כהוגן, אז אין כולה צריך בדיקה, שהיא שמורה מכל פגע רע ויכול לקדש כל האיברים כולם, לא כן מי שמטמא ומטריף עיניו רח"ל.

- ע"י שעוסק האדם בתורה הריהו יוצא לחירות מיצה"ר ויפתחו לו מעינות החכמה -

ובספה"ק דגל מחנה אפרים (פר' ויגש, ד"ה א"י וירא את העגלות) כתב בשם זקינו מרן אור שבעת הימים הבעש"ט הק' זי"ע ועכ"י שהתורה נקראת יעקב כמו שאמרו (תענית דף ה' ע"ב) על יעקב אבינו לא מת, היינו שהתורה היא נצחיות ואינה בטילה לעולם, עכלה"ק, והיינו כי יעקב אבינו ע"ה אשר הוא עמוד התורה בחי' תפארת כנודע (ראה זוה"ק פר' תולדות, דף קמ"ו ע"א) הוא קיים לעד ולנצח נצחים ולא תפוג תורה לעולם.

עפי"ז יבוארו היטב מקראי קודש דריש פרשתן, דאמר הכתוב ויחי יעקב בארץ מצרים, והיינו שפעולת צדיק לחיים הוא אפי' בארץ מצרים, כאשר יהיו בני ישראל בגלות בארץ לא להם, וכנ"ל דכל הגלויות המה המשך אחד לגלות מצרים אשר היא שורש כל הגלויות, ופעל יעקב והמשיך שבכל הגלויות אשר יגלו בהם ישראל גולה אחר גולה גולה וסורה יזכו לבחי' 'חיים', ולא ידמו לומר כי בדור ירוד כזה לא יוכלו לקדש ולטהר עצמם כראוי להיות יראים ושלמים, אחר שנפלו ונכשלו שנים רבות כל כך, עד אשר אפס תקוה ותקומה ובאו לבחי' 'בחייהם קרויים מתים'. כי אדרבה ויחי יעקב בארץ

וכשהוא מקיימם אינו עושה זאת כי אם כמצות אנשים מלומדה רח"ל. ושורש הדבר הוא כאמור מאחר שנתרשל מעסק התורה, שזהו שהביאתו לירידה אחר ירידה. ותחת שיהיה עבד להקב"ה השליט והכניע עצמו תחת שלטון היצר הרע להיות לו לעבד רח"ל.

ועל כן דייקא כאן בריש פרשתן נרמז לנו ענין הפרשה הסתומה, להורות שענין זה אם תהיה הפרשה סתומה או לא הרי זה תלוי באדם עצמו, כי כשהוא עוסק בתורה הריהו יוצא לחירות, וכדדרשו חז"ל (אבות ו, ב) בפסוק (שמות לב, טז) חרות על הלוחות אל תקרי חרות אלא חירות, ואין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה, ועל ידי עסק התורה מוריד הוא מעל צווארו עולו של היצר הרע וזוכה להכנס תחת כנפי השכינה להיות עבד נאמן להקב"ה. והיפוך הדברים בשווה רח"ל, שכשאין עוסק בתורה הריהו משתעבד ליצר הרע, ובכל עת הוא מתאוה לתאוות זרות חדשות ולעולם אינו מרוצה ממה שכבר השיג, ושואף ומבקש עוד ועוד, עד ששוקע בטיט היון ויורד והולך מדחי אל דחי.

- גודל השמחה על מתנת הקב"ה ושמה ימי השובבי"ם -

בשבוע העל"ט נכנס אצלי אחד והתאונן בפני כי כאשר מגיעים ימי השובבי"ם הריהו מאבד את שמחת התורה ושלות הנפש עד אשר כמין עצבות יורדת עליו, שעצביו מרוטים וחסר מנוחה הוא ושרוי הוא במתח מימים אלו, וכבר ממתין ומיחל שיחלפו השבועות הללו.

מה אומר כי באמת נתמלא ליבי רחמנות על נשמה יהודית זו, והלא הבורא ב"ה האוהב עמו ישראל והוא בעל החסד והרחמים, חס וריחם עלינו ונתן לנו מתנה טובה זו של ימי השובבי"ם, מה שלא נתגלה בדורות הקדמונים, כי בעוד שבדורות עברו היה בידם לעשות כל תיקוני התשובה כראוי, והיו צדיקים אשר היו יכולים לתקן הכל, הרי שבדור אחרון כשנפלו כל כך מטה מטה, ואין בנו עוד הכח לסגף עצמנו בתעניות וסיגופים, ומי שיעשה כן עלול לאבד דעתו לגמרי. ועל כן הקדים לנו הקב"ה רפואה למכה ונתן לנו מתנה טובה זו של ימי השובבי"ם,

מצרים, ואפי' הנדחים בארץ מצרים שנפלו לערות הארץ ושקעו בכל התאוות האסורות והחמורות רח"ל מכל מקום יש ביד כל אחד ואחד לשוב להיות בבחי' 'חי', ומעתה 'והחי יתן אל לבו' לעשות תשובה בלבב שלם, ובוודאי יזכה לסיוע דלעילא עד שישוב להיות כבריה חדשה וכקטן שנולד.

וכאמור דהעצה היעוצה לכך הוא 'ויחי יעקב' אשר הוא עמוד התורה, ומבואר בספה"ק (ראה נועם אלימלך, ריש פר' במדבר, ועוד) כי על ידי כח התורה נעשה האדם כבריה חדשה ויכול להתחדש ולהיות כבריה חדשה, ולזה אמר דאף בארץ מצרים בערות הארץ שבע עשרה שנה, שבע עשרה בגימטריא טו"ב, ואין טוב אלא תורה (אבות ו, ג), שעל ידי התורה יוכל האדם להתעלות מהדיוטא התחתונה עד לרום המעלות.

על זה רמז רש"י הק' בדבריו, למה פרשה זו סתומה, לפי שכיון שנפטר יעקב אבינו והיינו שאין עוסקים בתורה כראוי, אשר זהו שער ופתח התשובה, מתוך כך נסתמו עיניהם וליבם של ישראל, כי אין האדם שולט עוד על עיניו ומתוך כך באו לירידה אחר ירידה ולנפילה אחר נפילה רח"ל.

אילו היה האדם שם אל ליבו מתחילה מה שיבוא על ידי מה שנכשל בראיה אחת אסורה, שמתוך כך נכשל וירד מדחי אל דחי מצרה אחת אל רעותה, כשהוא בתחילה לא דימה כי כן יהיה ולא האמין על עצמו, אלא שחשב שרק פעם אחת לא יתגבר על יצרו. ברם כיון שע"י החטא במילא נחסר ממנו גם עסק התורה, הרי שבכך נסתמו עיניו ונעשה כסומא רח"ל אחר שאיבד אור הקדושה מעיניו, עד שמתוך כך אינו יכול לסבול עוד כל דבר שבקדושה. ותחת שיחוש שמחה והתלהבות הנאה ותענוג רוחני בכל דבר שבקדושה, להחדיר ולידע בעצמו כי הוא בן מלך ויהיה שש ושמח בכל הזדמנות שיש בידו לקיים רצונו ית"ש. הרי שנתגבר עליו קליפת עמלק אשר קרך בדרך' (דברים כה, יח), ונתקרב מעבודת השי"ת עד שאינו חש כלל בנועם מתיקות התורה, ואף לא במתיקות ונועם קיום המצוות, לא במצות שמירת שבת קודש ולא בהנחת תפילין ושאר כל מצוות התורה, וכל אלו נדמים הם כעול על צווארו,

- עשיית גדרים וסייגים לתוספת קדושה בימי
השובבי"ם -

אשר על כן בשבועות השובבי"ם, צריך כל אחד ואחד להכיר במתנה טובה זו שקיבלנו מן השמים, ובוודאי שאם יטה עצמו לטובה, ויעשה לעצמו גדרים וסייגים בקבלות טובות בקום ועשה והתרחקות מן הרע להחליט בלבו כי חפץ הוא לסור מרע ולא לשוב עוד לכסלה, הרי שבוודאי יזכה לאתערותא דלעילא וסיוע ממרומים שיוכל לצאת אף מבור תחתיות ולהיות כבריה חדשה וכקמן שנולד.

והנה בדורנו אנו נתגברו ביותר חבלי משיח, כאשר אין לך יום שאין קללתה מרובה משל חברתה, ובכל יום ויום שומעים על צרות ואסונות חדשים לבקרים. ואף כי אין אנו יודעים חשבונות שמים ואין לנו השגה בכך כלל, אכן זה ברור כי עבירות ומעשים לא טובים ממשיכים בכנפיהם אסונות ומקרים רעים, כי בכך מתגבר עלינו מדת הדין ונותנים כח למזיקים והשדים, וכאשר כבר הזכרנו כמ"פ מאמר מרן אאדמו"ר זי"ע לכל ידמו כי כהיום אין עוד שדים ורוחות רעות, דאינו כן ובהסתר הפנים ששורר בזמן הזה אף אותם אין רואים, אכן על ידי חטאים ונגעי בני אדם בוראים רח"ל מזיקים אשר הם גורמים לפגעים והזיקים כתאונות דרכים בפתע פתאום, ושאר הזיקים כגוף בנפש ובממון. והיפוך הדברים לטובה עשרות מונים יותר, שכל מצוה ומצוה שמקיים האדם בעניינים שבין אדם למקום ובעניינים שבין אדם לחבירו, וכל דף גמ' שעוסק בה, הרי שבכך מעורר האדם מדת הרחמים, ומשפיע רחמים וחסדים על העולם, כי במצוותיו ובמעשיו נבראים מלאכי רחמים העומדים על המשמר להגן על עם בני ישראל באשר הם.

בדורנו כאמור אין בנו הכח להתענות, מכל מקום תענית הדיבור זהו ביד כל אחד ואחד, ואף אינו עולה בכח ובריאות האדם, ועל כן יקבל כל אחד על עצמו שלא להפסיק חלילה בדיבור באמצע לימודו, ולקיים בעצמו אמרם ז"ל (אבות ב, ה) סייג לחכמה שתיקה, ויעסוק בתורה מתוך תענית הדיבור, ואין הכוונה בתענית הדיבור בלבד, כי הלא 'ההולך בטל כישן דמי' (ראה מג"ע סי' תקפ"ג, ס"ק ו'),

אשר בהם כרוז יוצא מן השמים ומכריז 'שובו בנים שובבים', וקול דודי דופק פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי (שיר השירים ה, ב), בני אהובי חזרו נא אל ביתי, כי הנה פתחתי כל השערים, כשאין בוחנים ובודקים כלל וכלל מי הוא הנכנס, ואף אם טינף האדם את עצמו בלכלוך וזוהמא והושחר משחור תארו, יכול הוא להכנס לפנים מהיכל המלך, ואדרבה אבינו שבשמים המרחם עלינו הוא ינקח ויסיר זוהמתו מעליו.

ובוודאי מי שהוא בר דעת הריהו מבין ויודע עד כמה צריך הוא לגיל לשוש ולשמוח על אשר הוא מבני האומה הישראלית, ובימים אלו נתגלה ביותר כי הקב"ה חפץ בתשובתו ומצפה עליו שישוב אליו באמת, ואף הוא יכול לבוא ולהכנס אל היכל אביו מלך מלכי המלכים הקב"ה, ומעתה בוודאי שיעלה הדבר בידו ויוכל לתקן עצמו. ואף כי לא בניקל יעלה הדבר, ולעולם יציב היצה"ר נסיונות קשים, ברם כשיעשה האדם כפי מיסת יכולתו יזכה לסייעתא דשמיא שיוכל להתרומם מאשפתות לצאת מידי הקליפות ולעלות אל הקדושה בקבלת עול מלכות שמים, ומה גדלו חסדי ה' כי לא תמנו כי לא בלו רחמיו עלינו.

ויתבאר המסורה ב"פ 'על המטה', חדא בפרשתן (בראשית מה, ב) ויוגד לעקב ויאמר הנה בנך יוסף בא אליך ויתחזק ישראל וישב על המטה, ואידך (אסתר ז, ה) והמן נופל על המטה. ולרמז שלכל אחד מישראל הברירה והבחירה נתונה בידו תמיד שיכול להטות עצמו לאיזה צד שירצה, וע"ד מה שפירשו בספה"ק (ראה אוהב ישראל, ליקוטים חדשים, פר' שמות, עה"פ ויאמר אליו ה') מה שנאמר (שמות ד, ב) מזה בידך ויאמר מטה, שהוא מלשון הטייה, שהאדם יכול להטות עצמו לאיזה צד שירצה, ולזה מצינו שהלך משה ומטה האלוקים בידו (שמות ד, כ), והורה ענין זה לכל ישראל. וזה שרמזו כאן המסורה שביד האדם או ויתחזק ישראל וישב על המטה, ואף אם חלילה נכשל האדם בעבירות חמורות וכו' מכל מקום יתחזק בתשובה לפני קונו וצורו, או שיתייאש מן הרחמים ולא יעסוק בתשובה, ואז זהמן נופל על המטה, ואחריתו אובד עדי עד רח"ל.

ואינו מועיל בכך מאומה, אלא שבשעות הללו שהוא מתענה בתענית הדיבור ידבר דברים שבקדושה כתפילה ועסק התורה הק', ואו אז יזכה ומל תורה תחייהו (כתובות דף ק"א ע"ב), ובכח התורה יזכה לבחי' תחיית המתים, שאף אם היה חשוב עד עתה כמת בגין סאת עוונותיו, על ידי התורה יזכה למל תחיה.

החכם עיניו בראשו, וכבר כעת בתחילת ובראשית ימי השוכני"ם יראה כל אחד ואחד לעסוק בתורה בתענית הדיבור לכה"פ ו' שעות ביום. וזהו כמחאה כנגד היצר הרע שהכשילו והפילו לרשתו, שהלא כל מה שנכשל עד הנה היה בגין התגברות הטומאה בדור חשוך זה אשר הוא מעמיד נסיונות קשים ומרים לכל אחד ואחד עוד מגערותו וקטנותו, ובעל כרחו נכשל ובא לידי כך. ובמחאה זו שהוא עושה הוא מבקש ומתחנן לפני השי"ת חפץ אני להיות טוב ולעשות הטוב והישר בעיניך, על כן זכני לקדש רמ"ח איברי ושם"ה גידי. ובשבועות הללו יקבל על עצמו ג דרים וסייגים, וביותר להתמיד בעסק התורה בתענית הדיבור ולהתפלל כראוי, ואף כל דרכי תהלוכותיו והתנהגותו בבית ומחוצה לו ובעת שהוא מהלך ברחוב העיר יהיה באופן שונה ממה שהיה עד עתה, שיזהר במאוד על קדושת עיניו, הרי שבכך הוא מגלה דעת שכל מה שנכשל עד עתה לא היה כי אם מתוך אונם, כאשר יצרו אנסו, והלא אונם רחמנא פטריה (ב"ק דף כ"ח ע"ב), ועל ידי כן ממשיך המתקה

גדולה עד אשר' הם קטיגור וקה סניגור מקומו'.
 כן יקבל כל אחד על עצמו לעסוק בדברי תורתו של מרן אאדמו"ר זי"ע ממה שדיבר בקדשו בשבועות השוכני"ם, אשר היה יכול לדבר בקדשו דיבורי מוסר והתעוררות היורדים כליות ולב וחודרים חדרי במן לעורר את האדם בתשובה, עד שהיה מטהר לב כל הנוכחים שם כבורית ונעשו כבריה חדשה. ברם כיום שאין לנו ממי לשמוע ולקבל, על כן העצה הוא לעסוק בדברי תורתו של מרן אאדמו"ר זי"ע ובספרי מוסר. החלש יאמר גבור אני, ולקבל על עצמו 'אלכה ואשובה אל אישי הראשון' (הושע ב, ט), כי כאמור כל אחד ואחד יכול לתקן כל מעלליו, ואף אם נכשל בחמורות מכל מקום אין הדבר תלוי אלא בו, ובידו הדבר להשתנות ולתקן כל מעשיו, ואף אם ביום אחד לא היה כדבעי, מכל מקום למחרת יכול לשנות עצמו ולתקן הכל, וכאשר יבחר וירצה באמת להתעלות ולהשתנות, הרי שבוודאי יזכה לסיוע דלעילא, שיסייעו בעדו ויתנו לו הכח שיוכל להתחזק כאשר עם רצונו ולבבו. י"ה זכות אבות יגן עלינו שנוכל לקבל עלינו עול מלכות שמים שלימה ולתקן בתשובה שלימה כל מה שהיה, ומכאן ואילך נוכל להתחזק כראוי בדביקות אמת להשי"ת ובקבלת עול מלכות שמים שלימה. ואמרו חז"ל (יומא דף פ"ו ע"ב) יחיד ששב מוחלין לו ולכל העולם כולו, וכל שכן בצייבור גדול כאשר אברכים ובחורים מקבלים על עצמם עול מלכות

חצר הקודש צאנו

קדית צאנו נתניה

ברכת מזלא טבא

שלוחה בזה קדם ידידינו האבר"ך הנכבד והנעלה, עסקן נמרץ ומהולל בתשבחות, ברוך הכשרונות, איש חי ורב פעלים, טוב עין וטוב לבב

הר"ר **יחזקאל יצחק שימון** הי"ו

מטובי עסקני בית צאנו בארה"ב

לרגל השמחה השרויה במעונו שמחת הכנס בנו כמר מרדכי נ"י לנועם עול תורה ומצוות במזל טוב ובשעטומ"צ

ולסבים הדגולים והנעלים, שמם הטוב הולך לפניהם, ה"ה

הרה"ח ר' **מנחם מאיר שימון** שליט"א - אב"י בב"ב הרה"ח ר' **אהרן ישעי' שפיצר** הי"ו - אב"י ביוניאן סיטי הרה"ג ר' **אלעזר שימון** שליט"א - מח"ס פאר הבית הרה"ח ר' **ליבוש שווארץ** הי"ו - אב"י ביוניאן סיטי

וזאת הברכה, מאלוקי המערכה, שאך ששון ושמחה ישמע לעד במעונם, ויזכו לרוות רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח, ולגדלם לתורה לחופה ולמעש"ט, מתוך רוב שפע ונחת דקדושה, ושפע רב לעלמי עלמיה אמנ ואמן.

מב"ב. אח"כ האציל מרן שליט"א מברכות קדשו לר' שלום הי"ו ולבניו וחתניו. ונכנס לביתו.

בערב קיבל מרן שליט"א קהל. באמצע נערך שמחת הווארט של הבה"ח החתן מורנו חיים מרדכי נ"י בן הגאון רבי זאב וקסברגר שליט"א דומו"צ קרית צאנז טבריה, ע"ב הגבאי הרה"ח ר' שלמה צבי טויב מפעיה"ק.

אחר תפילת מעריב, הגיע מרן שליט"א לבית המדרש המרכזי אהל נחמיה, להשתתף בעצרת ההתעוררות שנערכה ככלות השלושים לסילוקו הפתאומי של הגאון הגדול רבי חיים יעקב מנחם שוורץ זצ"ל דיינא רבא דקהלתנו הק'. בהיכל ביהמ"ד בו הרביץ תורה ויראה משך קרוב ליוכל שנים.

מרן שליט"א הגיע באמצע דברי ההספד של בנו הרה"ג רבי אשר אנשיל שליט"א ראה"כ בבית שמש ומח"ס מעדני אשר, והקשיב לדברי ההספד של חדב"נ כ"ק הגה"צ גאב"ד קרית הבעש"ט שליט"א. בסיום מסכת ההספדים אמרו קדיש.

לפני זה הספידוהו: הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א; ובנו של המנוח זצ"ל יבלחט"א הגאון רבי שמעלקא שוורץ שליט"א רב ביהמ"ד חיסדא בב"ב. אח"כ ניגש חדב"נ כ"ק הגה"צ גאב"ד קרית הבעש"ט לברכת שלום, ואמר למרן שליט"א כי מובא

שמים והתעוררות תשובה שבוודאי מתעורר בזה כח גדול להשפיע על כל העולם כולו חסד ורחמים.

יעזור השי"ת ומי שאמר לעולמו די יאמר לצרותינו די ויאמר למלאך המשחית הרף. ויתן השי"ת לבני ישראל בני חיי ומזוני רוחי, רפואות וישועות, ואך אורה שלום ושלוה השקט ובטח ישרור באהלם, ששון ושמחה ישיגו ונס יגון ואנחה, ונגאל בנאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

בברכת המזון על הכוס כיבד מרן שליט"א את המחותן כ"ק האדמו"ר מסטראפקוב שליט"א. תפילת ערבית התפלל לפני העמוד - הר"ר משה בנימין שטמר גבאי בית מדרשנו בקרית צאנז טבריה.

יום ראשון פר' שמות י"ד טבת

לפני תפילת מנחה נכנס מרן שליט"א לקליינע זאל שבביתו נאוה קודש, לסיום כתיבת אותיות לספר תורה שנכתב ע"י הנדיב הרה"ח ר' שלום ארנפלד הי"ו מב"ב, ויכנס לבית מדרשנו החדש ברחוב רב אשי בב"ב. מרן שליט"א כתב האות א', והפליא את יופי והדר הכתב שנכתב ע"י הסופר הרה"ח ר' אלחנן דוב קליין

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, קדם האי גברא רבא, משנתו רב ונקי, סיני ועוקר הרים, בור סיד שאינו מאבד טיפה, מעוז ומגדול, ידיו רב לו בהשתת דרכי התורה והחסידות בעיה"ק טבריה תובב"א ה"ה

הגאון רבי זאב וקסברגר שליט"א

דומו"צ קהילתנו הק' ורא"כ מבצר התורה בקרית צאנז טבריה

ומחותנו איש חי ורב פעלים, עדין הנפש ואציל הרוח, העומד לשרת בקודש, מסור לחצר הקודש צאנז ומוסדותיה, ה"ה

הרה"ח ר' שלמה צבי טויב הי"ו

גזבר מוסדותינו הק'

לרגל השמחה השרויה במעונם

שמחת אירוסי בנו המו"מ בתו"ש כמר מורנו חיים מרדכי נ"י

עב"ג בתו הכלה תחי'

במזל טוב ובשעטומ"צ

ויה"ר מן קדם אבוהון דבשמיא, שיזכו לרוות רוח נחת דקדושה מכל יו"ה, ואך ששון ושמחה ישכון באהלם תמיד, מתוך נחת והרחבה, סייעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים

ההנהלה

צבי גלנץ שליט"א רב ביהמ"ד אמרי דבש בנתניה).
אחר התפילה נערך שמחת הברית לכן הר"ר חנוך אליהו סיגמייסטר מפעיה"ק (ב"ר משה מירושלים, וח"ר בן ציון קניג מפעיה"ק).

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן מורנו בנימין נ"י בן הרב יהודה טאובר משגיח בישיבת טשעבין, ע"ב הרה"ח ר' אברהם אבא פיליפ מפעיה"ק (ב"ר יונה מב"ב, וחהג"ר ישראל הלוי פולק יו"ר מרוה לצמא).

אח"כ הגישו ראשי גבאי המעמדות הרה"ח ר' אלכסנדר משה בלומנטל והרה"ח ר' נתן וימר את שקלי הקודש לחודש כסלו, והאציל מרן שליט"א מברכות קדשו, שיתברכו כולם ממקור הברכות, לראות נחת מצאצאיהם, בנים תלמידי חכמים ויראי שמים, רוב הצלחה וכל השפעות טובות.

בספה"ק (ראה תולדות אהרן (זיטאמיר), פר' שמות) על ימי השובבי"ם כי הם במעלת עשרת ימי תשובה. ואמר לו מרן שליט"א, כי מכ"ק מרן זי"ע איתא (ראה שפע חיים רעוא דרעווין בראשית ב, מאמר יג, אות ב) דימי השובבי"ם עולים במעלה על עשרת ימי תשובה, יעו"ש.

כן ניגשו בני הגר"ח זצ"ל, ושוחח עמם מרן שליט"א אודות גדולת אביהם זצ"ל, והעלו הבנים כמה עובדות והנהגות מהנפטר זצ"ל בימי השובבי"ם.

יום שני פר' שמות ט"ז טבת
בערב קיבל מרן שליט"א קהל.

יום שלישי פר' שמות י"ז טבת
לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה מאיר משה אברהם נ"י בן הרה"ג ר' יצחק בלומנטל משפיע בישיבה"ק (חתן הג"ר יהודה

גליון זה נדבת
ידידיו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין
הר"ר **זאב מאיר שר** הי"ו
אב"י פעיה"ק

לרגל השפחה השרויה במעונו
שפחת הולדת הבן נ"י
במצל טוב ובשעטומ"צ
ובברכת מזל טוב

לאביו הרב אלטר יעקב שמעון שליט"א
פנהל ת"ת דרכי אבות פעיה"ק
לחותנו הרה"ח ר' ליבוש כץ הי"ו
גבאי בימ"ד ע"ש הגה"ק פקאלשיץ זי"ע בב"ב
ולזקינו הרה"ח ר' יצחק ארנפלד הי"ו - פעיה"ק

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת
ידידיו העסקן הנכבד והנעלה,
יקר שבערכין
הר"ר **יחזקאל יצחק שימון** הי"ו
אב"י בפאנסי

לרגל השפחה השרויה במעונו במצ"ט
שפחת הכנס בנו כמר פרדכי נ"י
לנועם עול תורה ומצוות
ובברכת מזל טוב

לאביו הרה"ג ר' אלעזר שליט"א - פעיה"ק
לחותנו הרה"ח ר' ליבוש שווארץ הי"ו - יוניאן סיטי
ולזקניו הרה"ח ר' פנחס מאיר שימון הי"ו - ב"ב
והרה"ח ר' אהרן ישעי שפיצר הי"ו - יוניאן סיטי

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

הצדד הקודש צאנז
קרית צאנז נתניה

כמא דברכתא

ברכת מזלא טבא שלוחה בזה, לכבוד איש חי ורב פעלים, העסקן היקר, נודע בשערים לשם ולתהלה, טוב הלב ויקר הרוח, ה"ה

הרה"ח ר' **לוי יצחק הופמן** הי"ו

מנהל הישיבה לצעירים שפע חיים באלעד
לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט ובשעטומ"צ
שפחת נישואי הבת הכלה תחי'
עב"ג הבה"ח המו"מ בתוי"ש כמר משה שמואל נ"י
בן להבחל"ח הרה"ח ר' צבי דוב מילר ז"ל
והברכה אחת היא לפכים היקרים, מיקורי אנ"ש

הרה"ח ר' חיים יהודה הופמן הי"ו   הרה"ח ר' מאיר מילר הי"ו   והרה"ח ר' נפתלי קליין הי"ו

ויה"ר מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיוכו לרוות רוח נחת דקדושה מכל יו"ה, ואך ששון ושפחה ישכון באהלם תמיד, מתוך נחת והרחבה, סייעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב והסד ירדפום כל הימים

עולם התורה

רשת כוללים מיוחדים לקיום העולם

בזמנים שאין סדרי לימוד רגילים בהיכלי הכוללים

רח' רבי יהודה הלוי 22 בני ברק רח' גיבורי ישראל 16 בני ברק

ת.ד. 3293 053-31-31-005

שובבי"ם תשפ"ג

בס"ד

מאה אלף שקל

זה הסכום שצריכים לגייס בחודש זה ברשת הכוללים עולם התורה עבור אברכי הכולל לחיזוק ההתמדה ע"י תענית דיבור ברציפות בימי השובבי"ם הבעל"ט, כמסורת השנים ממשיך רשת כוללי עולם התורה לקחת ע"ע שוב את היוזמה לקיים רצון צדיק לחזק את האברכים שילמדו כל יום לכה"פ שש שעות בתענית דיבור כבקשת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ויקבלו על זה מילגה מיוחדת של 2,400 ₪ (שמונים ₪ ליום)

עול כבד זה מצטרף לשאר פעולות רשת הכוללים במעגל השנה שיחודם בכך להגברת חיילים לתורה בזמנים שאין סדרי לימוד בכוללים ה"ה

כולל בין הזמנים - 1200 ₪ לאבך

כולל חיזוק תע"ד בחנוכה - 720 ₪ לאבך

כולל שעתים בפורים - 200 ₪ לאבך

כולל בוקר - 600 ₪ לאבך

כולל ערב - 600 ₪ לאבך

כולל ערב שבת ושבת - 460 ₪ לאבך

כאשר החזקת כוללים אלו מסתכמת במאות אלפי שקלים ללא תקציב ממשלתי, ורק ע"י עזרתכם ותרומתכם הנכבדה אוכל בס"ד להמשיך בהחזקת משא הקודש

אי לכך יוצאים אנו ביוזמה מיוחדת של אימוץ אבך לימי השובבי"ם

כל תורם יכול לבחור לעצמו אבך

שיתפלל בעדו כל יום לפני הלימוד ואחרי הלימוד

פרנס אבך לכל ימי השובבי"ם 2400 ₪

פרנס אבך לשבוע 400 ₪

זכות החזקת עולם התורה בתמיכה של למעלה ממאה אברכים אשר מאירים את העולם באור התורה תזכו לראות דורות ישרים ומבורכים המאירים את העולם בתורתם ובצדקתם מתוך הרחבת הדעת לאורך ימים דשנים ורעננים

שלום יוסף גוטמן

ראש הכולל

בעזרת השם יתברך

מוצאי מנוחה פרשת וארא
ההיכל הגדול משנה פניו
לכליל תפארת מאה פארי
עדתנו רוכשי הבניין, חלקם
בטיסה ישירה מהגולה,
נכנסים בצעדים מלכותיים.
ועידת הכתר המפארת
וההיסטורית פותחת
שעריה. ובשיאה: שלחן
הטהור דדוד
מלכא משיחא בצל
הקדש

ההזמנות המהודרות נשלחו ליעדן

מקומות אחרונים נותרו

להצטרפות לסגל רוכשי הבניין, חייגו:

חייט סג'נה לוי

054-8407-828

צבי אליאק לויטליין

054-8404-912

יוסי יהותן סג' - 050-

410-1135

מצילי ומבססי ישיבת דברי יציב'

7*02

השבת אבידה

אנו מחפשים
אחר אבידה יקרה מאוד
כבר מספר שנים.

אנחנו מבקשים ומתחננים
לעזרה בחיפושים.

ג'אדוה